

P R A E S I D E
P. RUPERTO GVTRATH,
BENEDICTINO SAN - PETRENSI, SS. THEOL.
DOCTORE, EIVSDEMQUE IN SCRIPTVRISTICO - DOG-
MATICIS, ET POLEMICIS PROFESSORE ORDINAR. CELSISS. AC
REVERENDISS. ARCHIEP. ET S. R. I. PRINCIPIS SALISB. CONSI-
LIARIO ECCLESIAST. NEC NON VNIVERSITATIS PROCAN-
CELLARIO, ET VICERECTORE.

M. R. D. IOSEPHVS BRANDSTAEDTER,
VETERO - OETINGANVS BOIVS, E DOMO CLE-
RICORVM IN COMMVNI VIVENTIVM, SS. THEO-
LOGIAE CANDIDATVS EXAMINATVS, ET ADPROBATVS,
NEC NON SS. CANONVM STUDIOVS.

SALISBURGI,
TYPIS IOANN. IOS. MAYR, AVL. ACAD. TYP. ET BIBL. P. M. HAER.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

REVERENDISSIMO, PERILLVSTRI,
AC AMPLISSIMO
DOMINO DOMINO

SEBASTIANO

ORDINIS S. P. AVGVSTINI

CANONICORVM REGVLARIVM IN
CELEBERRIMA ET ANTIQVISSIMA
CANONIA CHIEMENSI

PRAEPOSITO,

ET

ABBATI-LATERANENSI

VIGILANTISSIMO,

ARCHI-DIACONO NATO

Etc. Etc.

DOMINO DOMINO

PATRONO AC MAECENATI SVO PLV-
RIMVM GRATIOSO, OBSERVANDISSIMO

HAS PAGELLAS IN GRATITVDI-
NIS TESSERAM

D. D. D.

CLIENS INFIMVS
DEFENDENS.

REVERENDISSIME PRAESVL!

Quod haecce Theoremata Dogmatico - Polemica sese TVIS intorqueant manibus, eo minus inopinatum habebis, quo certius illa TIBI debentur, sunt enim SS. Legislatoris TVI Magni Ecclesiae Patris AVGVSTINI honoribus ex integro consecrata.

Veniunt insuper e Seminario nostro Iuuauienti, quo TVA me gratia, et praepotens apud meos Authoritas quatuor abhinc annis gratiosissime promouit; vtque videas, TE non ignauo eam gratiam contulisse, in gratiosissimum Sinum TVVM gratus repono, quem e Studio Iuuauienti reportavi manipulum.

At non haec sola est ratio, cur TIBI hoc opusculum sacrum esse voluerim; e plurimis, quibus TIBI et Celeberrimae Canoniae TVAE in perpetuum obstringor, titulis, vnum vel alterum tantummodo mihi liceat delibare.
Ma-

Manet profundo animo insculpta insignis illa beneficentia, quae me tale quid nec somniantem, vtpote vili de gleba natum, a textrina, cui me Pater destinauerat, et ego iam infudabam, ad limpidissima Musarum pensa vocatum altioris longe momenti consecrauit laboribus, fuscitans a terra inopem, et de stercore eleuans pauperem; illa inquam beneficentia, quae me integro ferme quinquennio inter alios Chiemenfis Seminarii alumnos gratiose sustinuit, educauit, et erudiuit.

Si ad hoc solum respicerem, cui alii **REVERENDISSIME PRAESVL** ac **MAECENAS** gratiosissime! sudores hosce Scholasticos, quam **TIBI** referam in acceptis, ex cuius fluxerunt beneficentia? quis, cuius honesto pia voluntas inhaeret pectori, piaculo sibi non duceret, eisdem horreis messem non intulisse, vnde semina hausit? praecipue, dum non semen tantummodo, sed et incrementum ex antiquissima et celeberrima Canonica Chiemenfi abundantissime mihi collatum fuit.

Quid enim submissae saepius, indigo quidem, semper tamen indigno, ad studia prosequenda suppetiae fuerunt aliud, quam imber largissimus, quo campum de se sterilem copiosissime irrigasti, suos suo tempore fructus gratiosissimo suo Agricolae redditurum?

Sed incassum omnia, postque tot sudores stetisset sterilis et sine fruge campus, iamiamque de sperato fructu conclamatum fuisset, nisi tandem cuspis eminere, arista surgere, pullulare culmus, ac denique spica maturescere caepisset, vbi **TVIS** fauoribus in Venerabile Petrinorum in commune viuentium institutum adoptatus, atque ad Musas Iuuauientes sum destinatus, vt maturi fructus et falci, et horreo cribrandi, purgandique submitterentur.

Verum et isti, sicut ipsum semen, non erant aliunde, nisi a te REVERENDISSIME PRAESVL et MAECENAS expectandi, vt omnis manipulus Theologicus, quem aeternae gratitudinis vinculo constringam, TVVS effet, TIBIque facer.

Sume igitur, quae iam dudum sparsisti, semina, fume fructus, quos irrigasti, fume tot TIBI titulis debitum Theologicae Messis manipulum, si de se quidem leuem, TVO tamen nomine insignitum; doctrina ipsa, quam continet, displicere haud poterit, Magnum enim Patriarcham et Legislatorem Canonorum Regularium, magnum illud non modo Hipponensis, sed Vniuersalis Ecclesiae lumen, AVGVSTINVM, contra inimicos gratiae Christi esse illum defendit, qui sincerum et azymum Catholicae Veritatis panem frangit esurientibus.

Accipe! rogo, et Gratiofis oculis intuere, quod multis adeo titulis TVVM est, Maecenas AMPLISSIME! quemque feminantem tot gratiis atque fauoribus adiuuisti, nunc manipulos colligentem, TIBIque humiliter offerentem gratiofis obtutibus refoue, qui perennes inter gratiarum actiones ero.

*Reuerendiss. ac Perillustri
Amplitudini tuae etc.*

Cliens humillimus
DEFENDENS.

ADPROBATIO.

S. FACULTATIS THEOLOGICAE.

Ego infra nominatus legi dissertationem de Doctrina Molinae circa gratiam conscriptam, et testor, quod nihil deprehenderim, quod dogmatibus fidei, aut morum esset contrarium. Datum Salisburgi die 18. Augusti anno 1772.

P. MICHAEL LORY, O. S. B.
Professus Tegernseensis, SS. Theol.
Doctor, ac Eiusdem in Speculatio-
dogmaticis Professor Ordinarius Celsiss.
ac Reuerendiss. Archiep. et S. R. I.
Principis Salisb. Consiliarius Eccle-
siasticus, p. t. S. Facultatis Decanus.

INDEX THEOREMATVM.

Fol.

- THEOR. I. Doctrina Ludouici Molinae Verbo Diuino non est con-
fentanea. - - - 7.
- THEOR. II. Ludouici Molinae doctrina doctrinae D. P. contraria-
tur. - - - 11.
- THEOR. III. Ludouicus Molina S. Scripturae textibus in rem suam
abutitur. - - - 20.
- THEOR. IV. Ludouicus Molina in communi Fidelium et Ecclesiae
sensu patrociniū non habet. - - - 23.
- THEOR. V. Systema Ludouici Molinae pluribus Ecclesiae Conciliis
aduersatur. - - - 27.
- THEOR. VI. Doctrina Molinae a doctrina SS. PP. atque Doctorum
prorsus est aliena. - - - 35.
- THEOR. VII. Systema Ludouici Molinae vim infert pluribus dogma-
tibus et articulis fidei. - - - 45.
- THEOR. VIII. Duplici ex Capite in S. Augustinum iniuriosi sunt Mo-
linistae. - - - 57.
- THEOR. IX. Summi Pontifices in congregationibus de auxiliis Moli-
nae non fauent. - - - 72.
- THEOR. X. Scholae celeberrimae, Scholarumque Principes reiiciunt
Molinae dogmata. - - - 87.
- THEOR. XI. Ex ipsamet S. I. contra Molinam testimonia pugnant. 106.
- THEOR. XII. Doctrina Molinae ob nouitatem, facilitatem, et malas in-
de sequelas suspecta est. - - - 119.

LEC-

LECTORI.

Nihil in Theologia magis delicatum ac salebrosum esse, quam de *Scientia Dei* aut *Praedestinate*, aut *Reprobante*, deque mirabili *gratiam* inter, et *liberum* hominis *arbitrium* nexu differere, iam dudum Ecclesiae Patres atque Doctores experiebantur, ac propterea plerumque ad *puteum altum*, ad *lumen inaccessibile*, ad *inscrutabilia Dei iudicia* prouocantes exclamare solebant: *abyssus abyssum inuocat.*

Hos inter magnum illud Ecclesiae lumen AVGVSTINVS rem summe arduam, vti fortiter, ita feliciter in se suscepit, dum in acerrimo illo ac diuturno cum *Pelagianis* et *Massiliensibus* conflictu dogma catholicum non aliunde, nisi ex *Principiis reuelatis*, et ita quidem dilucidauit, propugnauitque, vt S. PROSPER in lib. ad Collator. de Illo: *viginti amplius Annis contra inimicos gratiae Dei catholica acies huius viri ductu pugnat, et vincit; vincit, inquam, quia non patitur respirare, quos vincit, et in quorum excidium vnā cunctorum Sacerdotum manu sententiam scripsit.*

Eapropter Ecclesia hanc D. AVGVSTINI, cunctorumque Sacerdotum sententiam, postea suam facere non dubitauit, dum IOANNES II. P. M. in Ep. ad Senatores declarauit: *Augustini doctrinam, secundum Praedecessorum meorum statuta, Romana sequitur et seruat Ecclesia.*

Et **CLEMENS VIII.** in oratione, quam primae Congregationi de Auxiliis praemisit, omnes hac de re controuersias ad S. **AVGVSTINI** doctrinam, tanquam ad lapidem Lydium tribus potissimum ex rationibus expendi voluit; *1^a* est, quod S. **PROSPERO** supra cit. teste iam tunc Ecclesia **DVCE AVGVSTINO** pugnauerit et vicerit; *2^a*, quod **AVGVSTINVS** in suis libris nihil eorum praetermiserit, quae ad praesentem controuersiam finiendam conducunt; *3ta* demum, quod S. **AVGVSTINI** doctrina iure quasi haereditario a suis antecessoribus ad haec vsque tempora sit propagata.

Plura huiusmodi testimonia e **CAELESTINO I.** in *Ep. ad Episcopos Galliae*, e **GELASIO I.** in *Ep. ad Praefules Piceni*, ex Papa **HORMISDA** in *Ep. ad Possessorem Ep. Africanum*, et **ALEXANDRO VII.** in *Breui Apostol. Academiae Louaniensi dato die 7 Aug. 1660.* refert Alexander Natalis Saec. 5.

Res ita substitit, solaque D. **AVGVSTINI** doctrina per Ecclesiam recepta fuit, et publice in Scholis vbique tradita, vsque ad annum 1588, quo Vlyssipone in Lusitania famosum illud **LVDOVICI MOLINAE** e S. I. Theologi *de concordia liberi arbitrii cum gratia* opus in lucem prodiit, doctrinam S. **AVGVSTINO** prorsus contrariam, a D. **THOMA** penitus alienam, et in Ecclesia hucusque inauditam continens, nisi quod Eidem paulo ante **PRVDENTIVS** de Montemar, **GREGORIUS** de Valentia, et Leonardus **LESSIVS** suo modo praeluserint.

Nouam hanc **MOLINAE** doctrinam vix publici iuris factam, sui quoque iuris fecerunt fere omnes e S. I. Theologi, eamque frustra contradicentibus Episcopis, Academiis publicis, et viris doctissimis, tanquam suae Societatis characteristicam, non sine maximis fidelium turbis inde subnatis amplectebantur.

Quamuis autem haec noua **MOLINAE** doctrina S. Sedis Apostolicae iudicio submissa, et in *Congregationibus de Auxiliis* per **CLEMENTEM VIII.** et **PAVLVM V.** adornatis adcuratissime ventilata fuerit; paratum tamen, vt ex actis earundem constat, condemnationis anathema ob alias interuenientes cum Republica Veneta controuersias pro hac vice suspensum, interim tamen S. I. Patribus a suo generali quaedam saltem huius Doctrinae mitigatio iniuncta fuit.

Fe-

Fecerunt hoc superinducto *Congruistarum* systemate per Vasquesium, Suaresium, Amicum, aliosque suae Societatis viros doctissimos, ita tamen elaborato, ut ipsimet congruistae non diffiteantur, nouum hoc Systema quoad speciem potius et loquendi modum, quam quoad rem ipsam differre.

Nos igitur, non tam speciali, quo in S. AVGVSTINVM ferimur, adfectu, quam auitae Veritatis amore, omnisque nouitatis Theologicae odio permoti, praemisso ex propriis eiusdem verbis, MOLINAE systemate, quaedam subiungemus *Theoremata Polemico-Theologica*, eum praecipue in finem, ut Ss. Theologiae tyrones non *circumferantur omni vento doctrinae auribus prurientis*, et humano captui adcommodatae, sed in *Trutina et pondere Sanctuarii Spiritus* probare possint, *utrum ex Deo sint*, atque Principiis vere Theologicis conuenientes.

SYSTEMA LVDOVICI MOLINAE e. S. I.

I. Praeter duplicem in Deo *Scientiam*, nempe *simplicis intelligentiae*, qua omnia possibilea nunquam extitura, et *visionis*, qua omnia in aliqua temporis parte vel necessario, vel libere extitura praenoscit, Molina tertiam, inter vtramque illam quasi *mediam* adstruit (a) qua Deus ea praescit, quae nec mere possibilea, nec absolute futura sunt, sed quorum futuritio ex aliqua conditione pendet, (b) idque in vtroque tam integrae, quam lapsae naturae statu. (c)

(a) Ita Molina in lib. de concordia Q. 23. art. 4. disp. 1. *Triplicem oportet scientiam distinguamus in Deo; vnam mere naturalem, per quam omnia cognouit, ad quae Diuina potentia sese extendit; aliam mere liberam, qua Deus post liberum actum suae voluntatis absque hypothese et conditione aliqua cognouit, quatenus essent futura, quae item non; tertiam denique mediam scientiam, qua ex inscrutabili comprehensione cuiuslibet liberi arbitrii in sua essentia intuitus est, quid pro sua innata libertate, si in hoc vel illo, vel etiam in infinitis rerum ordinibus collocaretur, acturum esset, cum tamen posset, si vellet, facere reipsa oppositum.*

(b) Ibid. Q. 19. art. 6. *Sciendum est, Deum, dum Angelos et primos Parentes condere ad beatitudinem statuit, vtriusque vere et absque ulla fictione voluisse sempiternam beatitudinem, et media ad illam consequendam necessaria; voluit tamen illis haec non voluntate absoluta, sed sub conditione, ac dependenter a libero arbitrio.*

(c) De statu naturae lapsae Idem ibidem sic habet: *Deus ruinam humani generis*
A2
prae-

praeuidens, dum eidem redemptorem uniuersalem conferre statuit, cuius merita sub certis quibusdam legibus omnibus hominibus, quantum est ex parte Redemptoris, applicarentur, id non voluit voluntate absoluta, sed dependenter tum a libero arbitrio, tum etiam a cursu, dispositione, et euentibus huius Mundi.

II. Deinde ait, Deus, postquam per Scientiam mediam explorauit, quid homo in his vel aliis circumstantiis tum gratiae tum naturae sit factururus, tum primum gratiam aut concedere, aut denegare decernit (d) ita, vt nullum ex parte Dei decretum praedestinans, seu praeuisam hominis voluntatem praecedens admitti possit. (e)

(d) Ita Q. 23. art. 4. membro 8. *Collocantes totam certitudinem Diuinae Praedestinationis, non in decreto, quo Deus hominem praedestinat, sed in praescientia, qua id praeuidebat, ratione cuius tale decretum sortitum est rationem praedestinationis, asseueramus.*

(e) Ibid. disp. 1. membro 11. *Sicut praescientia pendet ex eo, quod arbitrium creatum sit cooperaturum, ita etiam, quod Decretum rationem praedestinationis sit sortitum, ex eo fuit dependens, quod arbitrium pro sua libertate esset cooperaturum.*

III. Deus igitur iuxta Molinam voluntate serua vult omnes homines saluos facere, et hinc omnibus aequaliter dedit gratiam versatilem, cuius effectus e praeuisa liberi arbitrii cooperatione pendeat (f) ne per antecedens quoddam decretum hominis libertas violetur. (g)

(f) Q. 14. art. 13. disp. 53. membro 1. *Ostendimus, auxilia gratiae non habere ex sua natura, quod efficacia sint, aut non sint, sed id pendere ex eo, quod arbitrium eis motum et excitatum consentire velit, aut non velit.*

(g) Lib. cit. Q. 23. art. 5. disp. 1. *Si arbitrium nostrum ab efficacia aut inefficacia auxilii diuini habet, quod consentiat, aut non consentiat Deo vocanti, certe non ab innata et propria libertate id pendet, sed a qualitate auxilii, et motionis diuinae, atque adeo perit omnino libertas arbitrii ad salutem.*

IV. Licet autem haec praeuisa liberi arbitrii cooperatio sit illa conditio sine qua non efficax fieret gratia et praedestinationis ratio (h) non tamen est mensura et regula certa, quae etiam de condigno et stricto iure Deum moueret ad concedendam quandam gratiam proportionatam; (i) fieri enim potuit, non raro plures gratias Reprobo, quam cuidam Praedestino homini concessas fuisse, quo tamen discrimine non obstante ille dissentit, consentit iste. (k)

(h)

(h) Vide supra Q. 19. art. 6. fol. 3. Nota (b)

(i) Quae enim, inquit Molina Q. 23. art. 5. disp. 1. memb. 4. non dicam bonitas et clementia, sed vel aequitas? ut nulla omnino ratione liberi arbitrii habita eo solo fine Deus certos homines ex aeternitate elegerit, reliquos vero pene innumeros non electos reliquerit, sciens continuo eo ipso futuros reprobos, ut iustitiam suam vindictivam commendaret? Quae item bonitas, aequitas et clementia, ut pro sua tantum voluntate, absque ulla consideratione liberi arbitrii decreverit, ut hi in particulari essent praedestinati, illi reprobi? dein subdit memb. 11. quamvis Deus alligatus non fuerit usui liberi arbitrii praevisio, aliisue circumstantiis ex parte adulti praedestinandi, ut hoc vel illo modo illi provideri, et opitulari constituerit, potuisse tamen ad circumstantias et usum respicere, decensque ac rationi consentaneum fuit, ut ita faceret.

(k) In lib. cit. Q. 23. art. 4. Respondeo, inquit, gratiam praevenientem Lucifero collatam, cum qua a peccato non sese continuit, longe maiorem fuisse, quam quae Angelorum minimo donata fuit, cum qua tamen in gratia perseveravit. Deinde: aliquibus non praedestinati tam hominibus quam Angelis providet Deus longe maioribus et potentioribus auxiliis et mediis, quam multis ex praedestinatorum ordine. Tandem Q. 14. art. 13. disp. 12. fieri potest, ut aliquis praeventus et vocatus longe maiori auxilio pro sua libertate non convertatur, et alius cum longe minori convertatur; proinde in eo decreto (Augustiniano videlicet) posita esse nequit Praedestinatio.

V. Cum praevisus per Scientiam mediam liberi arbitrii consensus, ratio sit, cur Deus vnum prae altero praedestinet, et gratia de se versatilis fiat efficax, (l) sequitur, per peccatum originale liberum hominis arbitrium in suo, ut ante fuit, vigore mansisse; (m) paruulos in originali peccato mortuos, naturali quadam beatitudine fruituros, (n) et in adultorum viribus naturalibus (solo concursu Dei generali adiutis) positum esse initium fidei, spei, contritionis et charitatis. (o)

(l) Q. 14. art. 13. disp. 40. Gratia sufficiens et efficax vulgo quidem distinguuntur, sed utriusque tamen natura est eadem; gratia vero efficax dicitur ab effecta, quem ei voluntas pro arbitrio tribuit.

(m) Loco primum citato disp. 3. Vires naturales etiam post peccatum tales manserunt, quales illas essemus habituri, si in puris naturalibus ad finem tantum naturalem conditi fuisset; peccatum namque primi parentis solum in gratuitis nobis nocuit, et ob id naturalia in nobis integra remanserunt, qualia essent suapte natura, si nullo dono supernaturali fuissent affecta.

(n) Id in odium S. Augustini asserit cit. lib. Q. 23. art. 5. disp. 1. memb. 9. Paruuli reprobati perinde se habebunt, ac si in solis naturalibus fuissent constituti; imo post diem iudicii ab omnibus molestiis, et aerumnis supernaturaliter liberabuntur, melioremque in naturalibus vitam, omni vitio mentis et corporis immunem ducent, quam ullus unquam mortalium duxerit.

(o) Id ex principiis ante iactis fuse docet cit. lib. *De concordia* Q. 14. art. 13. disp. 7. item Q. 14. art. 13. disp. 5. et 19. *rursus ibidem* disp. 10. 13. et 14.

VI. Adagium istud: *Deus homini facienti, quod est in se, ita iuxta Molinam verum est, ut non modo gratia prima (p) sed et omnes reliquae actuales (q) ipsaque gratiae petitio, et ad illam dispositio (r) quin et ipsum Perseuerantiae donum (s) e praeuiso liberi arbitrii usu, viribus naturalibus, rerum ordine, atque circumstantiis (t) antecederet ad aliquod ex parte Dei decretum dependeat.*

(p) Constat hoc e Q. 14. art. 13. disp. 10. *Quotiescunque liberum arbitrium ex suis viribus naturalibus praesto est ad conandum, quod ex se potest (potest autem iuxta Molinam quod vult) tam circa ea, quae fides habet addiscenda et amplectenda, quam circa dolorem de peccatis, et iustificationem, a Deo confertur gratia praeueniens, et auxilia, quibus id faciat, ut oportet, ad salutem; non quidem, quasi eo conatu dignus efficiatur talibus auxiliis, sed NB. quoniam id obtinuit nobis Christus per sua merita, atque inter leges, quas tam ipse, quam Pater aeternus statuerunt de auxiliis, una, eaque rationi maxime consentanea, fuit, ut, quoties ex nostris viribus naturalibus conaremur facere, quod in nobis est, praesto nobis essent auxilia gratiae.*

(q) Id colligitur ex Responsione Molinae ad eum D. Apostoli textum: *quid gloriaris, quasi non acceperis etc.* Dum ait lib. de concord. Q. 14. art. 13. disp. 12. *Esto, iustus de eiusmodi actibus ex parte, quia libere quidem, sed partialiter partialitate causae, et non effectus ab ipso emanarunt, gloriaretur, praecipue tamen gloriam et honorem in Deum referendo, a quo principaliter, et tanquam ab origine prima fluxerunt, sane non esset insipiens, sed verum diceret, quoniam non gloriaretur de actu, quod Paulus prohibet, sed de sola cooperatione libera per suum arbitrium.*

(r) Hanc praeuisam arbitrii cooperationem, quia meritum vocare non audet, saltem dispositionem vocat ad gratiam; praecipue loc. cit. Q. 14. disp. 45. patet, *motus gratiae praeuenientis multum pendere a libero arbitrio, imo et liberum arbitrium posse illos desiderare, et quodammodo se ipsum aptare atque disponere.*

(s) Hae in quaestione S. Augustino directe contrarius Molina Q. 23. art. 5. disp. 1. memb. ult. inquit: *ad donum perseuerantiae duo sunt necessaria: unum ex parte Dei, videlicet, ut ea auxilia conferre statuat, cum quibus praeuidebat adultum pro sua libertate perseueraturum; alterum ex parte arbitrii adulti, tanquam conditio sine qua voluntas conferendi auxilia non habuisset rationem voluntatis perseuerantiam concedendi, nempe ut adultus pro sua libertate ita sit cum eis cooperaturus, ut perseueret, quod in ipsius est potestate collocatum.*

(t) Id ex toto libro de concordia, et partim e verbis Molinae hactenus allegatis constat, contra quem proinde fit.

THEOREMA I.

DOCTRINA LVDOVICI MOLINAE VERBO DIVINO NON EST CONSENTANEA.

§. 1. Imprimis enim Exod. 7. v. 13. scribitur de Pharaone; *induratum est cor Pharaonis, et non audiuit eos.* A quo autem induratum? Ego, inquit Deus ipse ibidem v. 3. *indurabo cor Eius.* Idque non in sensu Caluini, sed prout explicat Augustinus: *non, impellendo ad malitiam, sed gratiam non adponendo.* Hinc et Exodi c. 33. v. 19. Deus ipse testatur; *miserebor, cui voluero, et clemens ero, in quem mihi placuerit.* Non ergo, vt inquit in haec verba Doctor gentium, est *currentis aut volentis* hominis, sed solius *miserentis Dei*, vt hic habeat *cor carneum, et alius induratum.*

§. 2. Psalmista Regius idipsum asserit Psal. 83. v. 12. *misericordiam et veritatem diligit Deus, gratiam et gloriam dabit Dominus.* Quae verba iuxta mentem S. Augustini de gratuita tum ad gratiam, tum ad gloriam praedestinatione hucusque semper intellexit Ecclesia. Id magis adhuc explicat eiusdem Psalmistae filius, Prov. 16. v. 4. inquit: *uniuersa propter semetipsum operatus est Dominus, impium quoque in diem malum.* seu, vt Chaldaeus vertit: *impium in diem malum iturum, et R. Salomon: impium, qui seruatur in diem malum.* Quod, quid aliud est, quam illud Apostoli Rom. 9. v. 22. infra citandi? vnde idem Proverbiastes c. 21. v. 1. *sicut diuisiones aquarum, ita cor Regis in manu Domini, quocunque voluerit, inclinabit illud.* Non ergo, vt Molina existimat, manus Domini per cor et arbitrium Regis, sed potius cor et arbitrium Regis per manum Domini praedestinantis aut inclinatur in bonum, aut reprobantis seruatur in diem malum.

§. 3. Prophetarum quoque oracula manifeste repugnant doctrinae Molinisticae; nam Itaias c. 26. v. 12. ait: *Domine dabis pacem nobis, omnia enim opera nostra operatus es nobis.* Dum e contra c. 63. v. 17. conqueritur nomine populi sui: *quare errare nos fecisti Domine de viis tuis? indurasti cor nostrum, ne timeremus te?* Omnia nempe opera nostra sine aliqua exceptione, et nostra quidem, quoniam libere a nobis facta, non praeuidit tantum, sed operatus est Dominus, ita quidem, vt quae sunt Dei dona, nostra simul sint merita; dum econtra errare nos facit, et indurat cor nostrum, non vtique positue, sed gratiam nobis

bis indebitam non concedendo, quae facit, vt operemur. Quod-
ipsum.

§. 4. Deus per Ezechielem c. 36. v. 26. insinuauit: *dabo vobis Cor nouum, et Spiritum nouum ponam in medio vestri, et auferam cor lapideum de carne vestra, et dabo vobis cor carneum; et Spiritum meum ponam in medio vestri, et faciam, vt in praeceptis meis ambuletis, et iudicia mea custodiat, et operemini.* Quae verba, si rite perpendantur, nulla certe ratione de gratia versatili Molinistica intelligi possunt; ait enim Augustinus in eadem ipsa Ezechielis verba lib. de grat. et lib. Arb. c. 16. *Certum est, nos facere, cum facimus, sed ille facit, vt faciamus, praebendo vires efficacissimas voluntati.* Similia habet idem Sanctus homil. I inter 23: *vt adulterium non committeres, suator defuit, vt suator deesset, ego feci; locus et tempus defuit, vt haec deessent, ego feci; adfuit suator, non defuit locus, non defuit tempus, vt non consentiret, ego feci; agnosce ergo gratiam eius, cui debes, quod non admisisti.* Vbi simul videmus, nec congruistarum etiam systemati Ezechielem suffragari; vti nec Oseam Prophetam c. 13. v. 9. *Perditio tua Israel, tantummodo in me auxilium tuum, si tantum in Deo? quomodo partim in homine, vt putat Molina?*

§. 5. Quid autem Ss. Euangelistae? Christus Math. 20. v. 23. Filiis Zebedaei sessionem ad dexteram et ad sinistram petentibus respondit: *calicem quidem meum bibetis, sedere autem ad dexteram meam vel ad sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est a Patre meo.* Iuxta Molinam vero ipsa hominis voluntas praeparat sibi locum vel ad dexteram, vel ad sinistram, vel omnino nullum in Regno Dei. Similiter Christus Math. 22. postquam parabolam de inuitatis ad nuptias, partim actu et legitime, partim vero sine veste nuptiali, aut omnino non comparentibus retulisset, non subdit: multi quidem sunt vocati, pauci autem habuere voluntatem, vt venirent, sed: *multi sunt vocati, pauci vero electi.* a quo electi? non vtique a semet-ipsis, sed a Deo, quia, vt ipse ait, non nos elegimus illum, sed ille elegit nos, vt eamus, et veniamus ad nuptias Agni.

§. 6. Idipsum confirmatur e S. Luca in Actibus Ap. c. 2. v. 23. vbi Petrus ad Populum: *Hunc (Iesum Nazarenum) definito consilio, et praescientia Dei traditum per manus iniquorum affligentes interemistis.* Deus ergo non explorauit consilia iniquorum, an Christum tradituri aut interemturi sint, sed aeterno suae voluntatis consilio ipsum tradidit, seu tradendum decreuit, vt vnus moriatur pro populo,

lo, quemadmodum etiam Filius ipse oblatuſ eſt, quia Ipſe voluit. Idem quoque Act. 13. v. 48. de Iudaeis, et conuerſis ad fidem gentilibus teſtatur: *audientes autem gentes gauisae ſunt, et glorificabant verbum Domini, et crediderunt, quotquot erant praeordinati ad vitam aeternam.* Iuxta manifeſtum huius oraculi ſenſum, et ab Eccleſia receptam S. Auguſtini expoſitionem, non ideo erant praeordinati ad vitam aeternam, quia Deus illos credituros praeuouit, vt fingit Molina, ſed illi tantum, et ideo crediderunt, qui, et quia praeordinati erant a Deo, vt crederent potius, quam non crederent.

§. 7. In Euangelio praefertim S. Ioannis plurima occurrunt, quibus Auguſtinus olim Semipelagianos conuicit, quaeque pariter ad conuellendam Ludouici Molinae opinionem deferuiunt. Ita Saluator Ioan 10. v. 14. *Ego ſum Paſtor bonus, et cognosco meas, et cognoscunt me meae.* Hanc ouium cognitionem non eſſe mediam illam ſeu Moliniſticam, ſed praedeſtinantem, ex infra dicendis, et partim ex eo colligitur, quod iſta cognitio contraponatur ignorantiae Illi, qua Virgines fatuas et fero venientes non nouit Sponſus, quamque S. Auguſtinus Ser. 23. de verb. Dom. exponit: et quid illis dictum eſt? non noui uos; non illas nouit, qui omnia nouit? quid ergo eſt, non noui uos? improbo uos, reprobo uos; in arte mea uos non agnosco, ars mea nescit vitia, et iudicat vitia, ſic ergo non noui uos. oues igitur Paſtor praedeſtinat cognoscendo, ſicut haedos reprobat non cognoscendo.

§. 8. Ioannes Ap. poſtquam ſigna per Chriſtum iudaeis facta retuliſſet, ſubiungit cap. 12. v. 37. *cum autem tanta ſigna feciſſet coram eis, non credebant in eum.* cur autem non poterant credere? reſpondet Molina, potuiſſent omnino, quia in eadem gratia verſatili, in iiſdem circumſtantiis cum credituris conſtituti fuerant, ſed libere noluerunt; longe aliter Ioannes v. 39. *propterea non poterant credere, quia iterum dixit Iſaias: excaecauit oculos eorum, et indurauit cor eorum, ut non videant oculis, et non intelligant corde, et conuertantur, et ſanem eos.* Excaecauit nempe, non illuſtrando, indurauit, non permouendo, reprobauit non cognoscendo; hinc inter cognitos et non cognitos bene diſtinguit Chriſtus Ioan. 13. v. 18. *non de omnibus uobis dico: Ego ſcio, quos elegerim; ſed, ut impleatur ſcriptura, qui manducat mecum panem, leuabit contra me calcaneum ſuum.* Si ſermo non eſſet de ſcientia praeſelectiua, qua vndecim elegit, et Iudam reprobauit, ſed de ſcientia media et ſola vocatione,

tione, tunc utique Christus id *de omnibus* potuisset, ac debuisset asserere.

§. 9. Ita pariter Christus Ioan. 15. v. 5. *sine me nihil potestis facere.* Molina explicat: *sine me*, meaque gratia nihil potestis facere de condigno vel congruo meritorium ad vitam aeternam, potestis tamen independentem a gratia vocanti Deo consentire, gratiam versatilem facere, ut fiat efficax, quin etiam perseverare: sed longe aliter Augustinus tract. 81. in Ioann: *ne quisquam putaret, saltem paruum aliquem fructum posse a semetipso palmitem ferre, cum dixisset, hic fert fructum multum, non ait, quia sine me parum potestis facere, sed, nihil potestis facere; siue ergo parum, siue multum, sine illo fieri non potest, sine quo nihil fieri potest.* Cui expositioni contra Semipelagianos tota postmodum subscripsit Ecclesia.

§. 10. Ulterius Christus Ioan. 15. v. 16. ad Apostolos ait: *non vos me elegistis, sed Ego elegi vos, et posui vos, ut eatis, et fructum asseratis, et fructus vester maneat.* Deus igitur, et aeterna illius electio Causa est, ut aliqui vocati prae caeteris eant, ut operentur, ut perseverent, et mansionem in coelis habeant, non vice versa, ut Molina existimat. Hinc Saluator Ioan. 18. v. 9. *quia quos dedisti mihi, non perdidi ex eis quemquam.* Ut insinuaret, eos, quos ipse servavit, et perseverare fecit, non seipsos iuxta Systema Molinisticum dedisse, sed a Patre praedestinante sibi datos fuisse.

§. 11. Id clarissimis omnino Verbis ex Ep. 1. Ioan. cap. 4. v. 10. probatur; ibi enim: *in hoc est charitas; non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior dilexit nos, et misit Filium suum propitiationem pro peccatis nostris.* In systemate autem Ludouici Molinae Deus per Scientiam mediam primum explorare debet, utrum nos dilecturi simus Deum ex viribus nostri arbitrii, et tunc primum Ipse nos diligit.

§. 12. Ioanni per omnia consentit Petrus Ep. 1. Petri c. 1. vbi et seipsum Iesu Christi Apostolum, et Aduenas Ponti, Galatiae, Cappadociae, Asiae, et Bythiniae vocat electos secundum praescientiam Patris. Cum iuxta Molinam Electio liberi arbitrii potius Praescientiae, quam Praescientia electionis causa sit, et Petrus illos potius praescitos secundum suam electionem debuisset vocare. Interea Princeps

ceps Apostolorum in sua doctrina semel a Christo accepta perseuerans, ibidem v. 3. pergit: *Benedictus Deus, et Pater Domini nostri Iesu Christi, qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem viuam etc.* vbi denuo regenerationem nostram non nostro libero arbitrio, non nostrae cooperationi, non nostrae dispositioni, sed praecise *magnae Dei misericordiae* adscribit, nosque in ordine ad altissimum Praedestinationis mysterium rogare monet: *non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.* Deinde vero Ep. 2. cap. 1. ad eos dirigit suam Epistolam, qui *coaequalem cum ipso sortiti sunt fidem.* Cum tamen fors non liberam quandam ipsiusmet hominis determinationem, sed gratuitam electionem a Deo factam significet, vt constat ex Ps. 30. v. 16. Sap. 5. v. 5. et c. 8. v. 19. Act. 1. v. 17. et 26. vnde et subdit v. 3. *quomodo omnia nobis diuinae virtutis suae, quae ad vitam et pietatem, donata sunt, per cognitionem eius, qui vocauit nos propria gloria et virtute.* Ac tandem v. 10. *quapropter fratres, magis satagite, vt per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis.*

§. 13. Si ergo omnia, quaecunque diuinae suae virtutis erant, quaeque ad vitam, et pietatem (supernaturalem vtique) pertinent, a Deo nobis donata sunt, a Deo, inquam, qui vocauit nos non ex nostra, sed propria sua gloria et virtute? quid, quaeso, remanet, quod homini adscribi possit? Cur Petrus non iubet, vt nostram potius determinationem a Deo praeuisam potius, quam vocationem, et electionem per bona opera faciamus certam?

THEOREMA II.

LVDOVICI MOLINAE DOCTRINA DOCTRINAE D. PAULI CONTRARIATVR.

§. 14. **P**raeter alios diuinae Scripturae textus hucusque allegatos particularem sibi locum vindicat S. Pauli doctrina de altissimo Praedestinationis, et efficacis gratiae mysterio; puta, qui omnium vberrime, clarissimeque, quid et quantum ad fidem sit necessarium, Ecclesiam informauit.

§. 15. Ait autem imprimis gentium Doctor in sua ad Romanos Epistola cap. 7. v. 14. et seq. *Scimus enim, quia lex spiritualis est, ego autem carnalis sum, venundatus sub peccato. Nulla igitur inter legem spirituales seu supernaturalem, et inter naturam carnis per peccatum originale corruptam habetur proportio: quod enim operor, non intelligo; non enim, quod volo bonum, hoc ago, sed, quod odi malum, illud facio. Vnde hoc? pergit Apostolus: si autem, quod nolo, illud facio, consentio legi, quoniam bona est; nunc autem iam non ego operor illud, sed, quod habitat in me, peccatum. Idipsum quiuis nostrum et fatetur, et sentit: video meliora, proboque, deteriora sequor; an hae Pauli querelae iustae sint, si eadem sit etiam post peccatum naturae integritas, Molinistis probandum restat. Sequitur: Scio enim, quia non habitat in me, hoc est in carne mea, bonum, nam velle adiacet mihi, perficere autem bonum non inuenio. Non negat libertatem, qua velle potest, vt autem haec velleitas perficiatur, vt actu velit, quod velle potest, hoc in seipso non inuenit; id e sequentibus vberius patet: inuenio igitur legem, volenti mihi facere bonum, quoniam mihi malum adiacet. nempe bonum per gratiam, malum per naturam: condelector enim legi Dei secundum interiorem hominem; video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae, et captiuantem me in lege peccati, quae est in membris meis. Hanc naturae et gratiae pugnam non sensisset Paulus, si liberi arbitrii vires, vt existimat Molina, non fuissent attenuatae; exclamat potius: infelix ego homo! quis me liberabit de corpore mortis huius? an propria Voluntatis determinatio, an praeuius hominis consensus? an remanentes adhuc naturae vires? non; sed respondet v. ult: **GRATIA Dei per Iesum Christum Dominum nostrum.***

§. 16. Idem in eadem Ep. cap. 8. v. 26. *similiter autem et Spiritus adiuuat infirmitatem nostram, nam quid oremus, sicut oportet, nescimus, sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inennarrabilibus. Iuxta Molinam autem non egemus adiutorio Spiritus, cum nulla sit naturae nostrae in ordine ad praeuiusum consensum bonum infirmitas; nec desunt iuxta Ipsum naturae vires, quibus, quae oremus, nesciamus; immo frustra Spiritus postulat pro nobis gemitibus inennarrabilibus, si aliunde in potestate nostra sit positum, vt speremus, et in patientia expectemus; quis ergo scit, quid oremus? respondet: qui autem scrutatur corda, scit, quid desideret Spiritus, quia secundum Deum postulat pro sanctis. Ne vero putes, istud Scrutini-*

tinium esse Scientiam mediam, ait: *scit, quid desideret Spiritus, non utique humanus, sed Sanctus, de quo hactenus erat sermo; neque enim postulatur a Sanctis, sed pro Sanctis postulat, idque non secundum hominem consentientem, sed secundum Deum praeordinantem. Vnde sequitur: scimus autem, quoniam diligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum; an omnibus prorsus diligentibus? non, sed: iis, qui secundum propositum vocati sunt Sancti. Propositum Diuinum facit, ut diligamus, et ut haec dilectio cooperetur in bonum aeternum.*

§. 17. Tandem Paulus loc. cit. v. 29. et 30. concludit, *quos praesciuit et praedestinavit conformes fieri imaginis Filii sui, ut sit Ipse primogenitus in multis fratribus; quos autem praedestinavit, hos et vocavit, et quos vocavit, hos et iustificavit, quos autem iustificavit, illos et glorificavit.* Quibus clare insinuatur, 1. praedestinationem Vocationi generali semper praeponendam, nunquam autem Molinae doctrinam, praeferendam esse Praedestinati proposito. 2. Vocationem, iustificationem, et glorificationem effectus esse praedestinationis diuinae, non determinationis humanae. 3. Praescientiam hic non distingui a praedestinatione, quia ex allegatis priori theoremate Scripturae textibus §. 7. et 8. patet, Deum solummodo electos praescire, reprobos autem nescire; sed plenior huius loci expositionem e S. Augustino infra Theoremate 7. percipiemus:

§. 18. Deinde Rom. 9. de Iacob et Esau loquens v. 11. inquit: *cum enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent aut mali (ut secundum electionem propositum Dei maneret) non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei: quia maior seruiet minori, sicut scriptum est; Iacob dilexi, Esau autem odio habui.* Palmaris hic videtur Paulum inter et Molinam dissensio; Molina quippe propositum Dei praedestinans metitur ex praeuisa voluntatis humanae determinatione, Paulus vero e gratuita Dei electione; Molina salutem ex operibus praeuisis, Paulus autem non ex operibus, sed ex vocante Deo deducit; iuxta Molinam Deus Iacob dilexit, quia dilecturum praeuidit, dum econtra Paulus hanc Dei dilectionem pro causa ponat, cur Iacob vicissim Deum dilexerit, ut infra §. seq. docebitur.

§. 19. Futuras Molinistarum aequae, ac Semipelagianorum obiectiones Paulus ipse praeoccupat inquit ibidem v. 14. *quid*

ergo dicemus? nunquid iniquitas est apud Deum? absit, si omnes in eadem damnationis massa fuimus, cur vnum sine praeiudiciis meritis assumit, et alterum relinquit? nunquid hac ratione Deus iniquus, et acceptor est Personarum? absit: Moysi enim dicit: miserebor, cuius misereor, et misericordiam praestabo, cuius miserebor; igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei. Hinc et vicissim causam reprobationis negatiuae demonstrat inquit v. 17. dicit enim Scriptura Pharaoni, quia in hocipsum excitavi te, ut ostendam in te virtutem meam, et ut annuntietur nomen meum in uniuersa terra; ergo cuius vult miseretur, et quem vult, indurat. Quosdam videlicet ex massa damnationis eruit, ut ostendat misericordiam, quosdam autem non eruit, ut ostendat iustitiam suam. Sed

§. 20. Obiicit sibi Paulus vltterius v. 19. *dicis itaque mihi: quid adhuc quaeritur? voluntati enim eius quis resistit? Cur exigitur a nobis reddenda ratio villicationis nostrae, si salus vel damnatio non a nostra, sed vnice a voluntate Diuina pendeat, quae immutabilis est, et aeterna, et cui nemo resistere potest? sed audiamus Apostoli responsionem: o homo! tu quis es? qui respondeas Deo? nunquid dicit figmentum ei, qui se finxit, quid me fecisti sic? an non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere, aliud quidem vas in honorem, aliud vero in Contumeliam? sola igitur factae praedestinationis ratio iuxta D. Paulum est voluntas praedestinantis (intellige quoad intentionem) vel voluntas reprobantis, id est negatiuae; Molina quibusuis difficultatibus insuper habitis Rationem dat facilem, D. Paulo prorsus ignotam, praedestinationis nempe, praeiudicia merita, et reprobationis praeiudicia demerita; dum interea humilis Doctor gentium Rom. II. v. 33. exclauit: o altitudo diuitiarum Sapientiae, et scientiae Dei! quam incomprehensibilia sunt iudicia Eius, et inuestigabiles viae Eius! quam felicior Ludouicus Molina! qui haec omnia inuestigauit, et facile comprehensibilia fecit.*

§. 21. Praeterea Paulus, quem iure merito Doctorem gratiae adpellamus, I. Cor. I. v. 28. et seqq. docet, non nobis, aut praeiudicio nostro consensui, sed soli Deo omnem honorem, gloriam, et gratiarum actionem tribuendam esse, vtpote qui facit, ut bona sint, quae mala fuerant, sicut fecit, ut modo sint, quae antea non fuerunt; ait enim: *ignobilia Mundi, et contemptibilia elegit Deus, et ea quae non sunt, ut ea quae sunt, destrueret; ut non gloriatur omnis caro in conspectu Eius; ex ipso autem vos estis in Christo Iesu,*
qui

qui factus est nobis Sapiencia a Deo, et iustitia, et sanctificatio et redemptio; ut, quemadmodum scriptum est: qui gloriatur, in Domino gloriatur. Non autem in Domino tantum gloriamur, si gloriam primam praeuisis nostris meritis adscribamus.

§. 22. Cap. dein 4. celeberrimam illam doctrinam nobis inculcat v. 7. *quis enim te discernit? quid autem habes, quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis?* Si nihil in nobis est, de quo prae caeteris gloriari possumus, quodue a Domino non accepimus, sed omnis nostra sufficientia ex Deo sit; fallit utique et fallitur Molina, qui putat, inter duos homines, qui aequalem acceperunt gratiam, illum prae altero gloriari posse, qui ex propriis naturae viribus gratiae versatili prae altero consensit? vel, si penes Molinam stet veritas? et Paulus, et Augustinus, et quotquot ex Patribus Apostoli verba in sensu nostro explicarunt, aut ignorantiae, aut erroris arguendi erunt.

§. 23. Notanda quoque sunt Apostoli verba 1. Cor. 7. v. 25. *vbi: Consilium autem do, tanquam misericordiam consecutus a Domino, ut sim fidelis.* et Philipp. 1. v. 29. *vobis donatum est pro Christo, non solum, ut in eum credatis, sed ut etiam pro illo patiamini.* Non fidei augmentum tantummodo, sed ipsum etiam fidei principium, non nostrae determinationi praeuisae, sed misericordiae Dei adscribendum esse, docet Paulus, et ex illo Augustinus, qui super haec verba de Praedest. Ss. cap. 2. inquit: *utrumque ostendit esse Dei donum, quia utrumque dixit esse donatum; nec ait: ut plenius et perfectius credatis in Eum, sed: ut credatis in Eum; nec se ipsum misericordiam consecutum, ut fidelior, sed ut fidelis esset; quia sciebat, non se initium fidei suae priorem dedisse Deo, et retributum sibi ab Illo eius augmentum, sed ab Eo se factum fidelem, a quo et Apostolus factus est.* Perstringit nempe Semipelagianorum dogma, primum ad fidem consensum esse meritorium, ut eidem per modum debitae mercedis, augmentum fidei retribuatur; sed opponit illis Apostolum Rom. 11. v. 35. *dicentem: quis prior dedit Illi, et retribuetur ei? quoniam ex Ipso, et per Ipsum, et in Ipso sunt omnia.* Ac tandem S. Pater concludit: *initium fidei nostrae priores damus Deo, ut retribuatur nobis supplementum eius, et si quid aliud fideliter poscimus; sed ipsum initium fidei nostrae ex quo, nisi ex Ipso est? Quomodo ista cum Systemate Molinae cohaereant? lector iudicet.*

§. 24. Paulus doctrinis hactenus nobis relictis neutiquam contentus, vt ostenderet, omne prorsus bonum supernaturale, quod est in nobis, ex nobis non esse, 2. Cor. 3. v. 4. et 5. ait: *fiduciam autem talem habemus per Christum ad Deum; non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est.* Si autem ne ad cogitandum quidem aliquid a nobis et quasi ex nobis, nostrisque naturae viribus sufficientes sumus, sed haec ipsa sufficientia ex Deo est? qua fronte Molina tenet, naturam etiam post lapsum ita sibi sufficientem esse, vt independentem a speciali Dei adiutorio gratiae versatili a se confictae consentire valeat?

§. 25. Hoc ipsum Diuinae gratiae mysterium vberius confirmat Apostolus, de sua ex iudaismo conversione scribens ad Galatas cap. 1. v. 15. *cum autem placuit Ei, qui me segregauit ex utero matris meae, et vocauit per gratiam suam, vt reuelaret Filium suum in me, vt euangelizarem Illum in gentibus, continuo non acquieui carni et sanguini.* Vt Paulus vocanti Deo responderet per obedientiam, vt reuelaret Filium Dei, et euangelizet Illum in gentibus, vt non obediret carni et sanguini, non fecit proprius voluntatis consensus, sed erat mutatio dexteræ Dei excelsi, cuius gratia Paulum ab utero matris segregauit, et elegit ex omni carne: fatetur potius multa demerita, nulla vero merita sese praemisisse gratuitae huic vocationi cit. cap. v. 13. *quoniam supra modum persequebar Ecclesiam Dei, et expugnabam illam.* Quam admirabilem persecutoris in Apostolum conuersionem perpendens Doctor Hipponensis lib. de grat. et lib. Arb. c. 5. infit: *vt de coelo vocaretur, Gratia Dei erat sola, quia merita eius erant magna, sed mala.* Dum nulla prorsus habuit praeuisa merita, et quae habuit, fuerunt mala; qua ratione vocatio ista vel magna vel efficacissima vocari poterit, nisi omnis efficacia, non ab hominis praeuiso consensu, sed immediate a Deo haberetur?

§. 26. Deinde vero ibidem cap. 2. v. 16. *scientes, inquit Apostolus, quod non iustificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem Iesu Christi; et nos in Christo Iesu credimus, vt iustificemur ex fide Christi, et non ex operibus legis; propter quod ex operibus legis non iustificabitur omnis caro.* Haud equidem negamus, sermonem ibidem esse de operibus legis Mosaicae, quae, cum esset vacua, et infirma, neminem ad perfectum adduxit; at vel exinde colligimus, longe mi-

minus valere opera naturae per peccatum corruptae, quam opera legis Mosaicae a Deo bono profectae; vnde in hunc Apostoli locum S. Augustinus lib. de praedest. Ss. cap. 7. *Apostolus ideo dicit, ex fide iustificari hominem, non ex operibus, quia ipsa omnium prima datur, ex qua impetrantur caetera, quae proprie dona nuncupantur, in quibus iuste vivimus. Immo fidem ipsam esse donum Dei prorsus gratuitum, iam dudum S. Augustinus contra Semipelagianos probavit.*

§. 27. Nihil vero magis olim Semipelagianos, et postea Molinistas exagitavit, quam Epistola D. Pauli ad Ephes. vbi cap. 1. v. 3. et seqq. *Benedictus Deus, et Pater Domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in caelestibus in Christo; sicut elegit nos in Ipso ante Mundi constitutionem, ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius in Charitate; qui praedestinavit nos in adoptionem Filiorum per Iesum Christum in Ipsum, secundum propositum voluntatis suae; in laudem gloriae gratiae suae, in qua gratificavit nos in dilecto filio suo. v. 9. ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis suae, secundum beneplacitum Eius, quod proposuit in Eo. et v. 11. in quo etiam et nos sorte vocati sumus, praedestinati secundum propositum eius, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suae; ut simus in laudem gloriae Eius nos, qui ante speravimus in Christo. tandem vero cap. 2. v. 4. et seqq. Deus autem, qui dives est in misericordia, propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, et cum essemus mortui peccatis, conuivificavit nos in Christo, cuius gratia estis saluati, et conresuscitavit, et consedere fecit in caelestibus in Christo Iesu; ut ostenderet in saeculis supervenientibus abundantes diuitias gratiae suae in bonitate super nos in Christo Iesu; gratia enim estis saluati per fidem, et hoc non ex vobis, Dei enim donum est; non ex operibus, ut ne quis gloriatur.*

§. 28. Ad meridianam profecto lucem caecutiat necesse est, qui veritati adeo patenti refragari amplius non erubescit; quodsi autem textus adeo claros et manifestos adulterare, vel in sensum obliquum, invita licet ac reclamante conscientia, detorquere cui-libet Spiritui privato liceat, ut verbum Dei praeconceptae suae opinioni servire faciat, iam nec Ecclesia, sacrarum Scripturarum interprete, nec Ss. Ecclesiae Patribus, aut Conciliis indigebimus. Quo vero sensu Ecclesia, Patres, Concilia doctrinam D. Pauli hucusque constanter intellexerint, et intelligi voluerint, sequentia dabunt theoremata.

§. 29. Sed nondum satis: vt gentium Doctor, qui praeuidit futuros esse Magistros prurientes auribus, et a veritate quidem auditum auertentes, ad fabulas autem conuersuros, genuinam fidei doctrinam suis fidelibus vberius inculcaret, scripsit etiam ad Philipenses cap. 2. v. 13. *Deus est enim, qui operatur in vobis et velle et perficere pro bona voluntate.* In quae verba, ne quis remaneat efugii locus, malleus haereticorum Augustinus commentans, de praedest. Ss. cap. 2. inquit: attendant hic, et verba ista perpendant, qui putant ex nobis esse fidei caeptum, et ex Deo esse fidei supplementum; quis enim non videat, prius esse cogitare, quam credere? nullus quippe credit aliquid, nisi prius cogitauerit esse credendum; quamuis enim raptim, quamuis celerrime credendi voluntatem quaedam cogitationes anteuolent, moxque illa ita sequatur, vt quasi coniunctissima comitetur; necesse est tamen, vt omnia, quae creduntur, praeueniente cogitatione credantur; quod ergo pertinet ad Religionem et pietatem, de qua loquebatur Apostolus: si non sumus idonei cogitare aliquid, quasi ex nobismet ipsis, sed sufficientia nostra ex Deo est; profecto non sumus idonei credere aliquid quasi ex nobismet ipsis, quod sine cogitatione non possumus, sed sufficientia nostra, qua credere incipimus, ex Deo est.

§. 30. Textum illum Paulinum 1. Tim. 2. v. 4. *Deus omnes homines vult saluos fieri, et ad agnitionem veritatis venire.* Ita quidem explicat Molina, vt omnes quidem homines in huius voluntatis tesseram accipiant gratiam versatilem, cui consentire, si velint, possunt, ita vt consensus ipse habeatur ex propriis liberi arbitrii, non gratiae, viribus; ast longe aliter S. Prosper in Resp. ad Obiect. Vincentii cap. 2. *sincerissime credendum, et profitendum est, Deum velle, vt omnes homines salui fiant, siquidem Apostolus praecipit, quod in omnibus Ecclesiis piissime custoditur, vt Deo pro omnibus hominibus supplicetur; ex quibus, quod multi pereunt, pereuntium est meritum, quod multi saluentur, saluantis est donum.*

§. 31. Neque dicat Molina, si, quod multi saluentur, non saluandi meritum, sed saluantis est donum, nulla iam penes saluandum, sed omnis penes saluantem libertas erit; nam Respondet S. Augustinus de Spir. et Litt. cap. 33. *Deus vult omnes homines saluos fieri, non sic tamen, vt iis adimat liberum arbitrium, quo bene vel male vtentes homines iustissime iudicantur.* Plura hic non disputamus, nam subtilem illam ac pure Scholasticam quaestionem: quomodo efficacia intrinseca gratiae cum libertate hominis conciliari

liari queat? ad speculatiuam remittimus Theologiam; nobis de dogmate, et contra Molinam, sermo est.

§. 32. Ad confirmationem eorum, quae hactenus e D. Paulo adduximus, id quoque pertinet, quod Idem scribit 2. Tim. 2. v. 19. *firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc: cognouit Dominus, qui sunt eius; - - - in magna autem domo non solum sunt vasa aurea, et argentea, sed et lignea et fictilia, et quaedam quidem in honorem, quaedam autem in contumeliam.* Idem ergo Paulus, quod Christus, idem discipulus, quod Magister docuit inquiens: *Ego scio, quos elegerim, de quo vide supra §. 8. vasa in honorem, et vasa in contumeliam non semetipsa collocarunt in Domo Dei, sed Paterfamilias illa posuit, non quia sunt, sed, vt sint. Videatur §. 20.*

§. 33. Tandem doctrinam suam concludit Apostolus in Ep. ad Hebraeos cap. vlt. v. 20. *Deus autem pacis, qui eduxit de mortuis Pastorem magnum ouium in sanguine testamenti aeterni Dominum nostrum Iesum Christum, aptet vos in omni bono, vt faciatis Eius voluntatem.* Voluntas Dei est, etiam iuxta Molinam, vt omnes homines salui fiant, in specie, vt gratiae versatili consentiant; quomodo autem hanc voluntatem implebunt, quomodo gratiae consentient, nisi ad consentiendum idonei, nisi apti, nisi congrue saltem sint dispositi? atqui hanc ipsam aptitudinem Paulus, non homini, sed soli Deo vult in acceptis referri; vnde merito S. Doctor Angelicus in Ep. Pauli Lect. 3. *Res naturalis dicitur apta ad illud, ad quod habet inclinationem; sic etiam homo, quando habet inclinationem bene faciendi, dicitur aptus ad illud; Deus autem, quando immittit homini bonam voluntatem, aptat eum, id est, facit eum aptum; et ideo dicit Apostolus: in omni bono, vt faciatis Eius voluntatem, id est, faciat vos velle omne bonum.* Quid igitur boni remanet, quo homo sese discernere, ac iuste gloriari possit? quodue non potius a Patre luminum vnice descendat? nunquid propterea de Spiritu S. fatetur Ecclesia: *sine tuo lumine nihil est in homine, nihil est innoxium.*

THEOREMA III.

LVDOVICVS MOLINA S. SCRIPTV-
RAE TEXTIBVS IN REM SVAM ABVTITVR.

§. 34. **V**etus erat Augustini querela: *non aliunde natae sunt haereses, et quaedam dogmata peruersitatis, illaqueantia animas, et in profundum praecipitantia, nisi, dum Scripturae bonae non intelliguntur bene, et quod in eis non bene intelligitur, temere, et audacter asseritur.* Plus audet S. Hieronymus in Dial. Orthodo. et Lucifer, inquiens: *nec sibi blandiantur haeretici, si de Scripturarum Capitibus videantur sibi affirmare, quod dicunt, cum et Diabolus de scripturis aliqua sit locutus, et scripturae non in legendo consistant, sed in intelligendo.* Ecclesiae proinde adhibeatur iudicium necesse est, et ad hanc Regulam probandi spiritus, *utrum ex Deo sint?* prout fecit Ecclesiae lumen, Doctorumque Aquila Augustinus, dum contra Ep. Fundamenti cap. 5 ait: *Ego vero Euangelio non crederem, nisi me Catholicae Ecclesiae commoueret Authoritas.*

§. 35. At vero temerarium isthunc Ss. Scripturas pro lubitu priuato interpretandi, propriisque praeiudiciis inseruire cogendi abusum non modo haereticis, sed et Catholicis quandoque communem esse, testis est Ludouicus Molina, testes Eiusdem asseclae, qui, ut suis opinionibus nuper inuentis quandam conciliarent Authoritatem, varios Diuinae Scripturae textus in Patrocinium vocant. Et quidem

§ 36. Ex eo, quod Exodi 32. v. 31. dicatur a Moyse: *peccauit populus iste peccatum maximum etc. aut dimitte eis hanc noxam, aut, si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti.* Item: Deut. 30. v. 11. *mandatum hoc, quod ego praecipio tibi hodie, non supra te est, neque procul positum.* Praeterea ex iis, quae habentur Psal. 68. v. 29. *deleantur de libro viuentium, et cum iustis non scribantur.* Et Prou. 16. v. 9. *cor hominis disponit viam suam, sed Domini est, dirigere gressus eius.* Praeterea Sap. 4. v. 11. *Raptus est (Iustus) ne malitia mutaret Intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam illius.* tandem Eccli 15. v. 16. *si volueris mandata seruare, conseruabunt te, et in perpetuum fidem placidam facere; opposuit tibi aquam et ignem, ad quod volueris, porrige manum tuam; ante hominem vita et mors, bonum et malum, quod placuerit ei, dabitur illi.*

§. 37. Deducunt Molinistae *imo*, si Praedestinatio esset immutabilis ab aeterno et inuiolabili Dei decreto dependens, ut volunt Augustiniani, tunc neque Moyses nomen suum de libro praedestinationis delendum, neque Psalmista impiorum nomina ex eodem libro eradenda optassent; signum ergo est, antecedenter ad Scientiam mediam non dari *ferreum* huiusmodi *librum* praedestinatorum. 2do, mandata Dei, praesertim decalogi, non esse *supra* naturae vires, nec a voluntatis nostrae capacitate *remota*, hinc ad ea seruanda non indigemus gratia speciali, dummodo homo sese rite disponat, et *faciat quod in se est*, Deus deinde suo adiutorio *diriget pedes nostros in viam pacis*. 3tio. si iustus ille fuisset praedestinitus, adeoque infallibiliter saluandus, nulla fane fuit necessitas, ut *raperetur*, neque timendum, *ne malitia mutaret intellectum eius*. 4to, manifesta sunt Syracidis verba, quibus damnationem et salutem hominum non diuinae Praedestinationi, aut efficaciae gratiae, sed liberrimae ipsiusmet hominis resolutioni adscribit.

§. 38. Sed respondemus, Moysen de libro vitae temporalis loqui, certissimum est, erat enim vir iustus et sanctus, qui, quod aeternae suae saluti contrarium foret, petere nec potuit, nec voluit; verba quoque Dauidis non imprecatoria, sed prophetica sunt, ut integer iste Psalmus; textus e Sap. 4. eum habet sensum, quo Christus dixit Math. 24. v. 22. *nisi breuiati fuissent dies Illi, non fieret salua omnis caro, sed propter electos breuiabuntur dies illi*. Loquendo videlicet modo humano; reliquas obiectiones ex Prou. 16. et Eccli 15. non curamus, dum enim ibidem libertas hominis ostenditur, gratia non excluditur.

§. 39. Vltterius Molina obiicit illud: 4. Reg. 13. v. 19. *si percussisses quinquies aut sexies, siue septies, percussisses Syriam usque ad consumptionem, nunc autem tribus vicibus percuties*. Quo spectat etiam illud Math. 11. v. 21. *vae tibi corozaim, vae tibi Betsaida, quia, si in tyro et Sidone factae essent virtutes, quae factae sunt in vobis, olim in Cilicio et cinere poenitentiam egissent*. Dauid quoque 1. Reg. 23. quaerens Dominum: *si tradent me Viri ceilae, et viros qui sunt mecum, in manus Saul? et dixit Dominus: tradent*.

§. 40. Haec Molinistarum fundamenta, quibus totam de futuris conditionatis, et scientia media illis correspondente inaedificant fabricam, iam dudum a viris doctissimis euersa esse, ex obuiis qui-

quibusuis libris theologicis patet; neque enim aut praedicatio, aut conuersio Tyrriorum aut Sidoniorum unquam decreta vel futura, fed mere possibilis, et consequenter nonnisi obiectum Scientiae simplicis intelligentiae, quemadmodum induratio corozaitarum, obiectum Scientiae visionis fuerat; vt adeo huiusmodi futuribilitates admittendi nulla sit necessitas; ipsa quippe, vt ait Augustinus lib. 1. de An. ad Renatum cap. 12. *exinanitur praescientia, si, quod praescitur, non erit; quomodo enim recte dicitur praesciri futurum, quod non est futurum?* et S. Fulgentius lib. 1. de verit. Praedest. cap. 8. *neque Dominus rerum omnium conditor facienda praesciuiisset, quae facienda non essent; scimus enim praescientiam Dei sic esse veram, et incommutabilem, vt, quae futura praescit, vere futura sint.*

§. 41. Hac occasione supponitur ex theologia Scholastica, plures ex ipsismet etiam Augustinianis esse, qui rerum futuribilium conditionatarum Scientiam in Deo admittunt, qui tamen toto vt aiunt coelo a Molinistis differunt; Illi enim de futuribilibus ordinis tantummodo naturalis, Molina vero de supernaturalibus etiam loquitur; Isti praesupponunt, Molina vero postponit Praedestinationem, eamque suae Scientiae mediae veluti fundamento innixam esse contendit.

§. 42. Caetera, quae a Molinistis e Scriptura conglomerantur, argumenta sunt, quod Zachar. 1. v. 3. dicatur: *Conuertimini ad me, et conuertar ad vos, dicit Dominus exercituum.* Ergo prior est conuersio hominis ad Deum per naturam, quam conuersio Dei ad hominem per gratiam. Paulus quoque 1. Tim. 1. v. 13. ait. *prius Blasphemus fui, et persecutor, et contumeliosus, sed misericordiam Dei consecutus sum, quare? quia ignorans feci in incredulitate.* et 2. Tim. 2. v. 21. *si quis ergo emendauerit se ab istis, erit vas in honorem sanctificatum, et utile Domino.* Ignorantia igitur inculpabilis, et emendatio vitae si non merita, saltem sunt dispositiones ad gratiam; emendare autem sese a vitiis, in nostra utique situm est potestate, hinc enim Idem Rom. 7. v. 18. *velle adiacet mihi, perficere autem bonum non inuenio.*

§. 43. Respondetur, primam etiam hominis conuersionem a Deo esse, alias Ieremias non diceret cap. 31. v. 18. *conuerte me, et conuertar, quia tu Dominus Deus meus; postquam enim conuertisti me, egi poenitentiam.* Quo vero sensu reliqui textus intelligendi sint, ex ipsamet Apostoli doctrina superiori theoremate allegata luculenter ad-

adparet; diutius igitur non immoramur, quia verbum Domini manet in aeternum, quo dixit: *sine me nihil potestis facere.*

§. 44. Tandem opponunt Paulinum illud 1. Cor. 9. v. 27. *castigo corpus meum, et in seruitutem redigo, ne forte, cum aliis praedicauerim, ipse reprobus efficiar.* Cui doctrinae si coniungatur et illa Petri Ep. 2. cap. 1. v. 10. *satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem, et electionem faciatis.* Quodque habetur Apocal. cap. 3. v. 11. *tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam.* Ergo semel praedestinatus iterum reprobus fieri, ergo incerta electio certificari, ergo corona semel destinata iterum amitti poterit, sicque praedestinatio, et ex consequentia doctrinae ipsa quoque gratiae efficacia non tam ex decreto Dei, quam ex humana voluntate pendeat.

§. 45. Id tandem, quod obiiciunt ex Math. 7. v. 7. *petite et dabitur vobis, quaerite et inuenietis, pulsate et aperietur vobis.* Item, quod Math. 25. cuius e servis talenta secundum propriam virtutem et profectus data sint, vel exinde falsitatis arguitur, quod iuxta superius explanatam S. Pauli, et infra proponendam S. Augustini doctrinam nec petere, nec quarere, nec pulsare, imo ne cogitare quidem aliquid salutariter possimus, nisi praeueniente Spiritus S. gratia, qui postulat pro nobis et in nobis gemitibus inennarrabilibus; Parabolam de talentis quod adtinet, nemo est, qui non perspiciat, ibidem de gratiis gratis datis, non de gratum facientibus sermonem esse; et aliunde constat, non e circumstantiis Parabolarum, sed ex earum scopo, qui hic est ratio Iudici reddenda, argumentum fieri dogmaticum.

THEOREMA IV.

LVDOVICVS MOLINA IN COMMUNI
ECCLESIAE, ET FIDELIVM SENSU
PATROCINIVM NON HABET.

§. 46. **Q**uid Molina circa vires liberi arbitrii post peccatum originale, circa diuinae gratiae ad omne opus bonum, circa gratuitam gloriae praedestinationem, circa diuini auxilii efficaciam, circa generalem denique saluandi omnes homines voluntatem senserit, quan-

quantum et Scientiae, et Dominio, et gratiae Diuinae detraxerit, vt naturae nostrae, vt libertati et potentiae aduleatur, passim ex Ipsius Libro de Concord. Grat. cum lib. Arb. et ex systemate Molinistico harum pagellarum fronti praefixo sufficienter colligitur; quantum vero haec omnia a mente ac sensu totius Ecclesiae, cunctorumque hactenus fidelium differant, impraesentiarum discutiamus.

§. 47. Et imprimis quidem vniuersalis Ecclesia Romano-Catholica in suis precibus, collectis et supplicationibus publice profitetur, sibi omnia prorsus bona, praesertim supernaturalia, imo et ipsa bonae cogitationis *initia* vnice a Deo petenda esse; hinc enim in festo Resurrectionis Dominicae rogat: *Deus --- vota nostra, quae praeueniendo aspiras, etiam adiuuando prosequere. Fer. 2. Pasca- tis: populum tuum quaesumus caelesti dono prosequere, vt et perfectam libertatem consequi mereatur, et ad vitam proficiat sempiternam. Dominica 4ta post Pasca: Deus -- da populis tuis id amare, quod praecipis, id desiderare, quod promittis etc. Dom. 5. post Pasca: Deus, a quo bona cuncta procedunt, largire supplicibus tuis, vt cogitemus te inspirante, quae recta sunt etc.*

§. 48. Ad quid, rogo, Ecclesia dicit *vota nostra*, primas voluntates praeueniente Spiritu S. aspirari? ad quid *perfectam libertatem*, consequi optat, si eam aliunde iam habeat, imo per gratiam efficacem in sensu Molinae potius amissura sit? ad quid praeceptorum amor, promissorum desiderium, et recta cogitatio petitur, si haec in nostra sint potestate?

§. 49. Rogat insuper Ecclesia in Sabbato ante, et ipso Festo, pluribusque Dominicis post Pentecosten: vt Deus concedat nobis nostrae voluntatis prauitatem frangere; sine Ipsius lumine nihil esse in homine, nihil esse innoxium; sine ipso nihil posse mortalem infirmitatem; sine Ipso nihil esse validum, nihilque sanctum; vt adsit inuocationibus nostris, et quia sine Deo nihil potest mortalis infirmitas, praestet auxilium gratiae suae, vt in exequendis mandatis eius, et voluntate Ipsi placeamus, et actione. Rogat insuper, vt omnipotens Deus, nostras etiam rebelles ad Se propitius compellat voluntates; vt infundat cordibus nostris sui amoris affectum; vt largiatur nobis Spiritum cogitandi, quae recta sunt, et agendi, vt, quia sine ipso esse non possumus, secundum Ipsum viuere valeamus; vt faciat nos, quae Ipsi sunt placita, postulare. Fatetur enim Ecclesia, de Dei munere venire, vt Ipsi a fidelibus suis digne ac laudabiliter seruiatur; hinc petit Dom. 13. post Pent:

Pent: *ut mereamur assequi, quod promittis, fac nos amare, quod praecipis.* et Dom. 16. *tua nos quaesumus Domine gratia semper et praeueniat et sequatur.* In Secreta vero Dom. ult. post Pent: *ut omnium nostrum ad Se Corda conuertat.* Ac tandem, Dom. 15. et 19. postulat: *mentes nostras possideat doni caelestis operatio, ut non noster sensus in nobis, sed iugiter eius praeueniat effectus.* item: *tua Deus medicinalis operatio tuis nos semper faciat inhaerere mandatis.*

§. 50. Si ergo Molinistae, vti speramus, fidem adhibeant Summo Pontifici Caelestino I, audiant, quid ille scripserit Ep. 2. ad Episcopos Galliae: *legem credendi statuit lex supplicandi.* Tunc enim luce meridiana clarius cognoscent, quam lata sit inter sensum fidelium, et Molinisticum disparitas; nam Fideles docente ac instruyente Ecclesia Deum continuo rogant, ut ipsis det gratiam perseverandi, ut ex allegatis constat, et allegandis constabit; iam vero: *prorsus non oramus Deum, sed orare fingimus, si nos ipsos, non Illum, credimus facere, quod oramus; prorsus non agimus gratias Deo, sed agere fingimus, si, unde Illi gratias agimus, Ipsum facere non putamus.* Ait S. Augustinus Ep. ad Vitalem cap. 2.

§. 51. Precabantur vltcrius, et iam ab auito tempore, Ecclesia sic ordinante, fideles, praesertim in officio Quadragesimali: *ut videre possint, quae agenda sunt, et quae recta sunt, agere valeant; ut, quibus supplicandi praestat affectum, tribuat quoque defensionis auxilium; ut Deus petentibus desiderata concedat, et ea faciat, quae Ipsi sunt placita, postulare; ut det ipsis perseverantem in diuina famulatum voluntate; ut quibus fiduciam sperandae pietatis indulget, consuetae misericordiae tribuat benignus effectum; ut eos capaces sanctae nouitatis efficiat.*

§. 52. Quodsi vero, ut Molina existimat, videre quae agenda sint, affectus petendi, postulatio ipsa, voluntas perseverandi, fiducia, et capacitas ad bonum non tam a Deo, quam a libera voluntatis humanae determinatione dependeant, plane superfluum erit, illa beneficia postulare a Deo; *quid enim stultius, inquit Augustinus lib. de nat. et grat. cap. 18. quam orare, ut facias, quod in tua potestate habeas?*

§. 53. Longe aliter hac de re sentit Ecclesia; tenet enim, ipsis precibus suis priorem esse inspirationem diuinam, hinc enim rogat Sabb. 4. temporum Sept. *ut salutis aeternae remedia, quae te in-*
D
spiran-

spirante requirimus, te largiente consequamur. Tenet, corda nostra nutantia indigere directione diuina, rogans in Missa pro remiss. peccator: nutantia corda tu dirigas. Tenet, magnum nobis auxilium necessarium esse, ut impedimenta Salutis remoueamus, vnde Dom. 4ta Aduent. orat. excita Domine potentiam tuam, et veni, et magna nobis virtute succurre, ut per auxilium gratiae tuae, quod nostra peccata praepediunt, indulgentia tuae propitiationis acceleret. Tenet, omnes actiones bonas a diuina gratia proficisci debere, quia canit in Hymno Fer. 3. ad Vesp. mentis perustae vulnera munda virore gratiae, ut facta fletu diluat, motusque prauos atterat, iussis tuis obtemperet, nullis malis adproximet, bonis repleti gaudeat etc. Tenet, quod Molina directe negat, gratiam excitantem voluntate nostra priorem esse, propterea enim supplicat: Actiones nostras, quaesumus Domine, adspirando praeueni, et adiuuando proseguere, ut cuncta nostra oratio et operatio a te semper incipiat, et per te caepta finiatur. Et ita porro in omnibus.

§. 54. Quid ad haec Molinistae? nescimus; hoc solum scimus, Eos hisce omnibus non obstantibus in sua mansisse hucusque semper sententia, in sententia D. Augustino directe contraria, qui Ep. 134. ad Sixtum cap. 4. scripsit: oratio, quidquid impetrat, euidenter donum Dei esse ostendit, ne homo existimet, a seipso sibi esse, quod, si in potestate haberetur, non utique posceretur. Sic Augustinus iuxta mentem Ecclesiae.

§. 55. Et cur, amabo, Ecclesia primitiua orientalis, prout ex lib. 8. Constitution. Apostol. apud Cotelierum habetur, in suorum ordinatione Ministrorum orauit: virtutem da, ut Illi verbo, et opere ad aedificationem populi tui laborent? ut semper voluntatem tuam faciant? perfectos effice seruos tuos, quia tuum est regnum, tua est potentia, tua est virtus; qui hos quoque seruos tuos dignos effecisti, ut etc. prout habet Morinus de ritibus graecis ordination. parte 2? cur, amabo, in Liturgia S. Basilii per Orientem vsitatissima dicitur: dona Domine virtutem? malos, quaesumus, facito bonos, bonos in bonitate conserua, omnia enim potes? cur in consecratione Presbyteri ante 12 saecula cit. Morino teste Ordinator orauit: infunde Domine super hunc famulum tuum manum tuae benedictionis, ut quod legerit, credat, et quod crediderit, doceat? cur ab 11 iam saeculis Ecclesia in Lytan. maior. rogare solet, ut nos Deus ab ira, et odio, ab omni mala voluntate, et a Spiritu fornicationis liberet? cur etiamnum in Baptismo adultorum precatur: ut filii promissionis, quod non potuerunt assequi per naturam, gaudeant se recepisse per gra-

gratiam? cur eosdem nunquam aliter quam electos adpellat? an in speciem tantum, sine fundamento et necessitate? an ideo potius, quia firmiter semper tenuit et credidit, nihil prorsus boni esse in homine, quod non sit gratiae Diuinae donum, humilibus precibus a Deo petendum; vnde iterum S. Augustinus de perfect. Iustit. c. 19. ut quid enim ista tanto gemitu petimus, si volentis hominis, et currentis, et non misipientis est Dei?

THEOREMA V.

SYSTEMA LVDOVICI MOLINAE PLVRIBVS ECCLESIAE CONCILIIS ADVERSATVR.

§. 56. **Q**ualis olim Ecclesiae circa mysterium Praedestinationis, et gratiae diuinae doctrina fuerit, quemadmodum e publicis fidelium precibus ab Ecclesia praescriptis, ita quoque ac multo magis e Conciliis Ecclesiam repraesentantibus colligere fas est; ea igitur, quae nostri sunt instituti, quaeque hac de materia ex professo tractarunt, impraesentiarum commemorabimus.

§. 57. Quamprimum Diuinae gratiae necessitas et efficacia circa initium Saeculi quinti a quodam *Pelagio* Britanno, eiusdemque socio *Caelestio* antea causidico impugnari caeperat, primus omnium Augustinus calamum in eundem strinxit, caeterisque orthodoxis Episcopis exemplum dedit, quomodo sese contra huiusmodi vocum nouitates gerere debeant; hos inter Palaestini Presbyteri, postquam haeresis Pelagiana ex Africa eas in regiones venerat, primi fuerant, qui hanc de Diuina gratia controuersiam iam latius radices propagantem ad suum traxere iudicium, proptereaue concilium *Ierosolymis* anno Christi 415. celebrarunt.

§. 58. Ibi teste Orosio duo assererat Pelagius, imo, *hominem posse esse sine peccato independentem a gratia, dummodo velit; 2do, facile esse homini, etiam sine Dei adiutorio, mandata seruare.* Quoniam vero Pelagius ad illa Scripturae verba sibi obiecta: *amplius illis laboraui, non ego autem, sed gratia Dei mecum. Non est volentis, neque currentis, sed misipientis Dei. Nisi Dominus aedificauerit Domum, in vanum laborauerunt, qui*

qui aedificant eam. Sese conuictum simulauit, et Ioanni Patriarchae fucum fecit inquiens: *et ego sic credo; anathema sit, qui dicit, absque adiutorio Dei posse hominem ad profectum omnium venire virtutum.* factum est, vt condemnata in speciem haeresi sua, pro eo tempore immunis dimitteretur.

§. 59. Agebatur tamen iterum ea de re in Synodo Palaestina seu *Diospolitana* eodem adhuc Anno celebrata, quorsum duo Episcopi Gallicani *Eros* et *Lazarus* profecti sunt, vt Pelagium de variis contra gratiam commissis ac propalatis erroribus accusarent, quos recenset S. Augustinus lib. de gestis Pelagii cap. 35. et quamuis Pelagius fraudulentis responsionum ambagibus et obscuris amphibologis sese ab erroribus obiectis purgasset, errores tamen ipsos a Synodo condemnatos fuisse, Idem S. Pater lib. cit. cap. 19. refert: *Synodus dixit, quid ad haec, quae lecta sunt, capitula dicit praesens Pelagius? haec enim reprobant S. Synodus, et sancta Dei catholica Ecclesia.* Vbi vides, licet Pelagius ex errore facti sit absolutus, ipsius tamen doctrinam, vt Ecclesiae catholicae contrariam fuisse condemnatam, eam praesertim, qua docuit: *victoriam nostram non esse ex Dei adiutorio, sed ex libero arbitrio.*

§. 60. Sequebatur Concilium *Mileuitanum* Anno 416. in Numidia Africae Prouincia a 61 Episcopis sub Syluano Zumnensi Episcopo Prouinciae illius Primate celebratum, vbi quidem Pelagii, Caelestique causa discussa, iudicium tamen Innocentio I. R. P. reseruatum fuerat, eo praesertim ex capite, quod illorum Haereticorum error totum, quo Christiani sumus, nitatur euertere; ita enim in Epistola Synodali, *Domno beatissimo, meritoque venerabili, et in Christo honorando Papae Innocentio*, inscripta: *arbitramur adiuuante misericordia Domini Dei nostri Iesu Christi, qui te et regere consulentem, et orantem exaudire dignatur, auctoritati sanctitatis tuae, de sanctarum Scripturarum auctoritate depromptae, facilius eos, qui tam peruersa et perniciose sentiunt, esse cessuros; vt de correctione potius eorum congratulemur, quam contristemur interitu.*

§. 61. Heic tria potissimum licet animaduvertere, *1um* est, quod Patres Pelagii, Caelestique dogmata, nondum vtique a quodam Pontifice vel Concilio oecumenico publice condemnata, iam vt peruersa et perniciose declarauerint, adeo nempe contraria fides iamtum in Ecclesia radices posuit. *2^{dum}* est, quo Spiritu Patres
Mile-

Mileuitani non interitum, sed correctionem haereticorum optauerint. 3tium, quod Summi Pontificis Authoritatem ex ipsa Ss. Scripturarum Auctoritate depromptam, adeoque iuris Diuini esse, agnouerint.

§. 62. Notandi praecipue sunt Concilii Mileuitani II. Canones, et quidem 4tus: *quisquis dixerit, eandem gratiam Dei per Iesum Christum Dominum nostrum propter hoc nos tantum adiuuare ad non peccandum, quia per ipsam nobis reuelatur, et aperitur intelligentia mandatorum, ut sciamus, quid appetere, quid vitare debeamus; non autem per illam nobis praestari, ut quod faciendum cognouimus, etiam facere diligamus et valeamus, anathema sit.* Post quaedam interiecta: *utrumque Dei donum est, et scire, quid facere debeamus, et diligere, quid faciamus, ut aedificante charitate Scientia non possit inflare; sicut enim de Deo scriptum est. Qui docet hominem scientiam: ita etiam scriptum est, charitas ex Deo est.* 5tus autem Canon sic habet: *placuit, ut quicumque dixerit, gratiam dari, ut, quod facere per liberum arbitrium iubemur, facilius possimus implere per gratiam, tanquam, etiamsi gratia non daretur, non quidem facile, sed tamen possimus sine illa implere diuina mandata, anathema sit.* Sciendum quippe, Pelagium eo tandem adactum fuisse, ut aliquam quidem, sed moralem tantum, internae gratiae necessitatem, nempe ad facilius agere, admitteret.

§. 63. Interea Papa Innocentius I non modo a Patribus Mileuitanis (§. 60.) verum a reliquis Africae Praefulibus de haeresi Pelagiana certior factus, in eadem condemnanda ita se gessit, ut S. Augustinus Ep. 106. ad Paulinum de Illo scripserit: *scripsimus etiam ad B. memoriae Papam Innocentium, praeter conciliorum relationes, litteras familiares, ubi de ipsa causa aliquanto diutius egimus; ad omnia Ille rescripsit eodem modo, quo fas erat, atque oportebat Apostolicae Sedis antistitem.* Enimuero, ut Idem S. Pater ait lib. 1. contra Iulianum c. 4. *quid potuit vir Ille Sanctus Africanis respondere Conciliis (anno 412. et 416. celebratis) nisi quod antiquitus Apostolica Sedes, et Romana cum caeteris tenet perseueranter Ecclesia? Huic responde, imo Ipsi Domino, cuius Ille Antistes usus est testimonio.* Cumque Africani eum in specie Pelagii errorem retulissent, quod solius Arbitrii viribus quasuis vincere tentationes possimus, respondit Pontifex: *quotidiana Christus praestat remedia, quibus nisi freti confisque utamur, nullatenus humanos vincere poterimus errores; necesse est enim, ut, quo auxiliante vincimus, iterum non adiuuante vincamur.*

§. 64. Pari modo errores Pelagii, Caelestiique contra Diuinam Gratiam confictos damnarunt: Synodus *Anazarbi* in secunda Cilicia sub Maximiano eius vrbis Episcopo anno Christi 423. contra Iulianum Pelagianum habita. Synodus *Constantinopolitana* circiter anno 424. sub Attico Patriarcha, Caelestino Papa I. et Imperatore Theodosio II. *Romana* sub Caelestino I, vbi Pelagianorum, ad Synodum quandam oecumenicam adpellantium petulans temeritas reiecta fuit; *Istorum enim superbia* Inquit Augustinus lib. ad Bonifac. c. vlt: *quae tantum se extollit aduersus Deum, ut non in Illo velit, sed potius in libero arbitrio gloriari, hanc etiam gratiam captare intelligitur, ut propter illos Orientis et Occidentis Synodus congregetur. - - Quasi nulla haeresis aliquando, nisi Synodi Congregatione damnata sit; cum potius rarissimae inueniantur, propter quas damnandas necessitas talis extiterit, multoque sint, ac incomparabiliter plures, quae, vbi extiterunt, illico improbari, damnarique meruerunt, atque inde per caeteras terras innotescere potuerunt.*

§. 65. Hunc nihilominus in finem, pro damnandis videlicet Pelagianorum erroribus celebrabantur: Synodus *Africana* sub Aurelio Carthaginensi anno 425. in causa Leporii haeresi Pelagiana infecti conuocata. Synodus *Gallicana*, anno probabilius 428. habita, vbi Germanus Antisiodorensis, et Lupus Trecensis Episcopi mittebantur in Angliam, ut haeresim Pelagianam ibidem indies inualescentem opprimerent. Synodus *Verolamiensis* in Anglia postmodum anno 429. de qua Venerab. Beda Lib. I. Histor. Eccles. gent. Anglor. cap. 17. Synodus altera *Romana* sub Caelestino Papa I, pro condemnandis Pelagianis, Constantinopolim ad Nestorium Confugientibus; ut nihil dicamus de Concilio *Ephesino* Oecumenico, quod Clericos haeresim Pelagianam profitentes ipso facto condemnatos ac depositos declarat.

§. 66. Concilium *Arausicanum II*, si vnquam aliud, Ecclesiae doctrinam de gratia, frementibus licet Pelagianis ac Semi-pelagianis, omnium optime definiuit, dum Can. 3. ipsas etiam primas preces, quae gratiam postulamus, absque gratia fieri non posse docet, inquiens: *si quis ad inuocationem humanam, id est, naturae viribus factam, gratiam Dei dicit posse conferri, non autem ipsam gratiam facere, ut invocetur a nobis, contradicit Isaiae Prophetae, et Apostolo nam quid oremus, sicut oportet, nescimus, sed ipse Spiritus adiuuat infirmitatem nostram, et interpellat pro nobis etc.*

§. 67. Idem concilium non tam Semipelagianos, quam Molinistas perstringit, dum ipsam etiam voluntatem boni electiuam Diuinae gratiae, non liberi arbitrii viribus adscribit, cum Can. 4. ait: *si quis, ut a peccato purgemur, voluntatem nostram Deum expectare contendit, non autem, ut etiam purgari velimus, per Spiritus S. infusionem et operationem in nobis fieri confitetur, resistit Spiritui S. dicenti, praeparatur voluntas a Domino, et tamen iuxta Molinam Deus gratiam suspendit, et expectat, usque dum voluntas humana sese libere resoluat.*

§. 68. Prosequitur S. Synodus can. 5. *siquis, sicut augmentum, ita etiam initium fidei, ipsumque credulitatis affectum, quo in eum credimus, qui iustificat impium, et ad regenerationem S. Baptismi peruenimus, non per gratiae donum, id est per inspirationem Spiritus S. corrigentem voluntatem nostram ab infidelitate ad fidem, ab impietate ad pietatem, sed naturaliter nobis inesse dicit, Apostolicis dogmatibus Aduersarius comprobatur, S. Paulo docente, confidimus, quoniam qui caepit in nobis bonum opus, perficiet usque in diem D. N. I. C. et illud, vobis datum est a Christo, non solum ut credatis in Eum, sed etiam ut pro Illo patiamini, et gratia salui facti estis, et hoc non ex vobis, Dei enim donum est.*

§. 69. Idipsum confirmat, magisque adhuc explicat canon. 7. *vbi: siquis per naturae vigorem bonum aliquod, quod ad salutem pertinet vitae aeternae, cogitare, ut expedit, aut eligere, siue saluari, id est, Evangelicae praedicationi consentire posse confirmat, absque Illuminatione et Inspiratione Spiritus S. qui dat omnibus suauitatem in consentiendo et praebendo veritati, haeretico fallitur Spiritu, non intelligens vocem Dei in Euangelio dicentis: me nihil potestis facere, et illud Apostoli 2. Cor. 3. v. 5. non quod idonei sumus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis, sed omnis sufficientia nostra ex Deo est.*

§. 70. Nec minus Ludouico Molinae aduersatur Eiusdem Concilii canon. 9. vbi expresse dicitur: *Diuini muneris est, cum et recte cogitamus, et pedes nostros a falsitate, et in iustitia continemus; quoties enim bona agimus, Deus in nobis, atque nobiscum, ut operemur, operatur, proh quanta Concilium inter et Molinam disparitas! illud agnoscit, Deum in nobis et nobiscum operari, ut operemur; Ille vero, Deum in nobis, et nobiscum operari, quia praeuidet, nos cooperaturos esse.*

§. 71. Perseuerantiam in bono quod attinet, constans est Molinae sententia, eam non minus, quam reliquarum gratiarum efficaciam a propria liberi arbitrii determinatione pendere; at longe aliter Concilium Arausicanum, dum can. 10. infit. *Adiutorium Dei etiam renatis et sanctis semper est implorandum, ut ad bonum finem peruenire, et in bono possint opere perdurare.* Ad quid autem pro perseuerantia Deum imploramus, si perseuerare non misereantis Dei, sed volentis, et currentis est hominis?

§. 72. Quinimo sine Dei lumine nihil esse in homine, nihilque innoxium esse, praelaudatum Concilium clavis expressit verbis Can. 14. inquiens: *nullus miser (quis autem non miser?) de quacunque miseria liberatur, nisi, qui Dei misericordia praeuenitur.* At vero iuxta Molinam natura nostra non est misera, cum propemodum eadem sit, qualis ante peccatum fuit.

§. 73. Praedestinationem vero ad gloriam non modo prorsus gratuitam, sed et priorem esse Praedestinatione ad gratiam, Idem docet Concilium Can. 18. *nullis meritis gratiam praeuenientibus debetur merces bonis operibus, si fiant, sed gratia, quae non debetur, praecedit, ut fiant.* Aut igitur Concilium, aut Molina fallitur, dum iste praedestinationi ad gratiam praeuisum liberi arbitrii consensum praeponit.

§. 74. Tandem Synodus Arausicana II, nempe iuxta Ricciorum A. C. 463. praesidente Caesario Arelatense 5. Non. Iulii celebrata totam Ludouici Molinae fabricam vno quasi prostrauit ictu, dum de Latronis in cruce pendentis, de Cornelii centurionis, deque Zachaei Conuersione loquens, Can. 25. statuit: *manifestissime credendum est, quod et illius latronis, quem Dominus ad Paradisi Patriam reuocauit, et Cornelii Centurionis, ad quem Angelus Domini missus est, et Zachaei, qui ipsum Dominum suscipere meruit, illa tam admirabilis fides non fuit de natura, sed largitatis Diuinae donum.*

§. 75. Verum quidem est, Concilia hucusque allegata contra Pelagianos potissimum, et Semipelagianos egisse, quos inter ut Molinistas quoque numeremus, nunquam nobis in mentem veniet, usque dum Summae Sedis hac de re proferatur iudicium; interea tamen haud procul ab illa haeresi discedere Molinae doctrinam, ex eo patet, quod, quae illi actu contingere dicebant, Molina per Scientiam mediam praeuideri dicat, quaeque illi nu-
mera-

merarunt inter futura, Molina numeret inter futuribilia, de quibus tamen praedictorum conciliorum Patres non modo sciuerunt nihil, verum potius, vt ex allegatis aperte constat, et infra e S. Augustino, reliquisque Patribus constabit vberius, cuncta, quae nunquam futura sunt, non admissa quadam futuritione media seu conditionata, vocarunt mere possibilia. Satis est, Ecclesiam in praecitatis Conciliis talia docuisse, quae Molinistis futuris penitus contrariabantur, vt cuius eadem singillatim percurrenti ad oculum patebit.

§. 76. Hanc auitam fidei doctrinam a Ss. Apostolis, Patribus, et conciliis per 15. saecula propagatam agnouit etiam, ac de nouo promulgauit Concilium Tridentinum, dum Sess. 6. cap. 5. declarat, *ipsius iustificationis exordium in adultis a Dei per Christum Iesum praeueniente gratia sumendum esse, hoc est, ab Eius vocatione, qua nullis eorum existentibus (eadem autem est ratio de praeuisis) meritis, vocantur; vt, qui per peccata a Deo auersi erant, per Eius excitantem atque adiuuantem gratiam ad conuertendum se, ad suam ipsorum iustificationem, eidem gratiae libere assentiendo, et cooperando disponantur; ita, vt tangente Deo cor hominis per Spiritus S. Illuminationem neque homo ipse nihil omnino agat, inspirationem illam recipiens, quippe qui illam abiicere potest (in sensu nempe diuiso, vt Scholae loquuntur) neque tamen sine gratia Dei mouere se ad iustitiam coram Illo libera sua voluntate possit (vt Molina existimat) vnde in Ss. Litteris cum dicitur: conuertimini ad me, et Ego conuertar ad vos, libertatis nostrae admone-mur; cum respondemus: conuerte nos domine ad te, et conuertemur, Dei nos gratia praeueniri confitemur. Ita gratiam cum libero arbitrio conciliat Ss. Synodus, Ecclesia, fides; ast longe aliter Ludouicus Molina.*

§. 77. Hinc et ibidem cap. 6. mentem suam clarius adhuc explicans, de adultis inquit: *disponuntur autem ad ipsam iustitiam, dum excitati diuina gratia et adiuti, fidem ex auditu concipientes, libere mouentur in Deum, credentes vera esse, quae diuinitus reuelata, et promissa sunt. Si autem ipsa dispositio, ne dicam, resolutio ad fidem sine gratia diuina excitante fieri non possit; si praeterea haec ipsa gratia voluntatem humanam non necessario sed libere moueat; prorsus abs ratione suam defendit sententiam, et excusat Molina.*

§. 78 *Similiter de perseuerantiae munere, de quo scriptum est: qui perseuerauerit usque in finem, hic saluus erit, quod quidem aliunde haberi non potest, nisi ab Eo, qui potens est, eum qui stat statuere, ut perseueranter stet, et eum, qui cadit restituere, ait S. Synodus cit. Sess. 6. cap. 13. nemo sibi certi aliquid absoluta certitudine polliceatur, tametsi in Dei auxilio firmissimam spem Collocare, et reponere omnes debent; Deus enim, nisi ipsi Illius gratiae defuerint, sicut caepit opus bonum, ita perficiet, operans velle et perficere. Etiam si nullus hic sermo contra Pelagianos, aut Semipelagianos diuinæ gratiae hostes, sed contra Lutheranos, et Calvinianos libertatis humanae destructores agitatus fuerit, nihilominus fatetur Synodus, perseuerantiam non mercedem viribus aut meritis naturae comparandam, sed munus gratuito nobis a Deo dandum, seu donum esse prorsus magnum et singulare; fatetur, a Solius Dei gratia venire, ut, qui stat, etiam perseueranter stet, et, qui cecidit, restituatur; fatetur, hoc magnum perseuerantiae donum non a creata voluntate, sed a Deo firmissime sperandum esse; fatetur, si diuinæ gratiae defint, hominem opus bonum nec incipere, nec perficere usque in finem posse; haec inquam fatetur Synodus, Molina negat.*

§. 79. *Eiusdem Sess. 6. cap. 14. de illis quoque, qui post Baptismum in peccata prolapsi sunt, decernit: qui vero ab accepta iustificationis gratia per peccatum exciderunt, rursus iustificari poterunt, cum, excitante Deo, per poenitentiae Sacramentum, merito Christi, amissam gratiam recuperare procurauerint. Gratia igitur est, non hominis libertas sibi soli relicta, quae dormientes excitat, et resuscitat peccato mortuos.*

§. 80. Tandem S. Synodus, postquam suam de gratia et iustificatione doctrinam luculenter exposuisset, anathemata quoque in contrasentientes vibrat; et quidem Can. 2. *si quis dixerit, ad hoc solum diuinam gratiam per Iesum Christum dari, ut facilius homo iuste vivere, ac vitam aeternam promereri possit; quasi per liberum arbitrium sine gratia utrumque, sed aegre tamen et difficulter possit, anathema sit. Tum Can. 3. si quis dixerit, sine praeueniente Spiritus S. inspiratione, atque Eius adiutorio hominem credere, sperare, diligere, aut poenitere posse sicut oportet, ut ei iustificationis gratia conferatur, anathema sit. Tandem vero Can. 22. si quis dixerit, iustificatum vel sine speciali auxilio Dei in accepta iustitia perseuerare posse, vel cum eo non posse, anathema sit.*

§. 81. Canonem *primum*, eundem esse cum Canone 5to Concilii Mileuitani II, de quo §. 62. quivis perspiciet; *alter* ad quemvis actum supernaturaliter bonum praeuenientem requirit gratiam; et *ultimus* perseuerantiam Soli Deo adscribit; totam vero Concilii doctrinam cum Augustiniana prorsus eandem esse, infra, docebitur; restat iudicandum, an non etiam Concilia hucusque celebrata ignorantiae arguat, qui S. Augustinum hac in re vt Idiotam tractare lib. de concordia q. 23. art. 4. et 6. non verebatur.

T H E O R E M A VI.

DOCTRINA MOLINAE A DOCTRINA SS. PATRVM ATQVE DOCTORVM PRORSVS EST ALIENA.

§. 82. **G**loriatur equidem Ludouicus Molina, neminem, ante Augustinum, e Ss. Patribus de diuerso gratiae versatilis et efficacis, deue naturae integrae ac lapsae statu, de intrinseca diuinae gratiae efficacia, atque de sauciatis liberi arbitrii viribus tot ac tanta scripsisse volumina, remque intellectu prorsus difficillimam operose adeo ventilasse, prout fecerat Augustinus; ac propterea Viri huius doctrinam, vtpote hactenus inauditam, magna in populo Christiano scandala, magnasque inter Episcopos excitasse dissensiones; imo Augustinum ipsum non tam ex antiquiorum Patrum doctrina, communi fidelium sensu, aut Ecclesiae traditione, quam potius e proprio suo cerebro suam progenuisse sententiam.

§. 83. Sed, Ludouicum Molinam, quod Scripturam, quod communem fidelium sensum, quod Ecclesiae, Conciliorumque traditionem adtinet, falli ac fallere, hactenus abunde ostensum fuisse existimamus; quantum autem Patres Augustino antiquiores concernit, haud equidem inficias imus, paucos et pauca esse, qui et quae hac de materia scripserunt; rationem dat ipsemet Augustinus, ad hanc ipsam obiectionem sibi factam lib. de Praedestin. Ss. cap 14. respondens: *quid opus est, vt eorum scrutemur opuscula, qui, priusquam ista haeresis (Pelagiana) oriretur, non habuerunt necessitatem, in hac difficili ad soluendum quaestione versari? quod procul*

dubio facerent, si respondere talibus cogerentur; unde factum est, ut de gratia Dei, quid sentirent, breuiter quibusdam scriptorum suorum locis, et nonnisi transeunter attingerent. Quosdam igitur, eosque non tam paucos, ut Molina putat, fuisse Patres, qui hac de materia S. Augustino facem praetulerant, quiaue ipsius doctrinam immediate secuti fuerant, ex allegandis constabit; ut adeo S. Augustinus, cui omnis in Ecclesia nouitas suspecta fuit, de nouitate doctrinae accusari non queat.

§. 84. Negari certe non potest, in rebus Theologicis eo maiorem esse Scriptorum Authoritatem, quo magis ad ipsa nascentis Ecclesiae incunabula spectant, quia purius ex ipso fonte bibuntur aquae; iam vero primorum Saeculorum Patres quod gratiam et gratuitam praedestinationem concernit, idem docuisse, quod Ille contra Pelagianos, et Semipelagianos, imo et contra caeteros humanae libertatis defensores docuit, dabunt sequentia.

§. 85. S. Clemens Romanus in Ep. 1. ad Corinth. de Abrahae posteris ait: *omnes glorificati, et magnificati sunt, non per se ipsos, aut eorum opera, aut iustas actiones, quas patrarunt, sed per voluntatem Eius (Dei) sic et nos per voluntatem Eius in Christo Iesu vocati sumus.*

§. 86. Eandem fuisse Patrum Saeculo 2do viuentium fidem, testantur Ss. Ignatius, et Iustinus Martyres; Ille Ep. ad Smyrn: *dignus factus sum secundum voluntatem Dei, non ex conscientia, sed ex gratia Dei, quam oro, perfectam mihi dari.* Ille vero in Dial. cum tryphone: *Christus, cum dicit: Deus meus es tu, ne discefferis a me, docet, omnem hominem debere spem suam in Deo reponere, et ab Eo salutem, auxiliumque petere; nam si videmus, Filium Dei nec viribus suis, nec sapientiae, videlicet humanitatis, ferre acceptam salutem, qui fieri potest, ut homo illam obtineat?*

§. 87. Eandem doctrinam etiam Saeculo 3tio fuisse traditam, constat e S. Irenaeo lib. 1. cap. 4. quare aduentus Filii in fine adparuerit, et non initio? et quare desperatas gentes coheredes fecit Deus? in talibus exclamauit Apostolus: *o altitudo diuitiarum*, et lib. 4. cap. 70. *Deus gratuito quidem donat, quae oportet; secundum autem meritum distribuit aduersus ingratos iustissimus retributor.* Dein e S. Clemente Alexandrino Paedagog. lib. 1. cap. 6. *nunquam est Deus imbecil-*

becillis; Eius voluntas est hominum salus; nouit ergo, quos vocauit; simul etiam vocauit, et conseruauit. Tandem ex Tertulliano lib. de patientia cap. 1. ad capienda et praestanda bona, sola gratia Diuinae inspirationis operatur; nam, quod maxime bonum, id maxime penes Deum, nec alius id, quam qui possidet dispensat, ut cuique dignatur. et lib. de Anima cap. 21. lapides, inquit, Filii Abrahae fient, si in fidem Abrahae formentur; haec erit vis Diuinae gratiae, potentior utique naturae, habens in nobis subiacentem sibi liberi arbitrii potestatem.

§. 88. Notanda praesertim venit S. Cypriani doctrina, quam variis in locis prodit; ut Ep. 52. ad Cornelium de Nouati scelerebus inquiens: non potest perire, nisi quem constat esse periturum, cum Dominus in Euangelio suo dicat „omnis plantatio, quam non plantauit Pater meus Caelestis, eradicabitur.“ Qui plantatus non est, solus poterit de Ecclesia ille discedere, caeteros vero nobiscum adunabit Dei Patris misericordia. Porro in Ep. ad Donatum: Dei est omne, quod possumus, inde uiuimus, inde pollemus. item Lib. 3. ad Quirinum: in nullo gloriandum, cum nostrum nihil sit. Tandem Lib. de orat. Dominica: dicimus, „fiat voluntas tua etc.“ non, ut Deus faciat, quod vult, sed, ut nos facere possimus, quod Deus vult; nam Deo quis obstitit, quo minus per omnia noster animus, atque actus Deo obsequatur? oramus igitur, ut fiat voluntas Eius in nobis, quae, ut fiat in nobis, opus est Dei voluntate, id est, ope eius et protectione, quia nemo suis viribus fortis est, sed Dei indulgentia, et misericordia tutus est.

§. 89. Saeculo 4to idipsum docuere ambo Ss. Gregorii Nazianzenus, et Nyssenus, Ss. Basilius, Hilarius Pictau. et Ambrosius; quorum primus Orat. 31. scribit: quoniam nonnulli sunt, qui ob recte facta ita animis efferuntur, ut id totum sibi adscribant, nec quidquam Creatori, ac Sapientiae eorum auctori, et honorum omnium suppeditatori acceptum ferant; ideo his verbis „non est volentis, neque currentis, sed misereantis Dei“, eos docet Paulus, quod ipsum etiam recte velle Diuino auxilio indigeat; imo, ut rectius loquar, voluntas quoque ipsa, et electio eorum, quae recta sunt, Diuinum quoddam beneficium est, atque a Dei benignitate manans; idcirco ait „non solum currentis, neque volentis solum, sed etiam misereantis est Dei“, ita, quoniam velle quoque ipsum a Deo est, optimo iure totum Deo assignauit.

§. 90. S. vero Gregorius Nyssenus in Psal. 105. cap. 8. inquit: *quidquid in nobis est boni, id ex Eo proficiscitur, Eiusque gratia, cum nulla in nobis esset ad accipiendum causa. et cap. 14. licet hostis grauis impressio sit, repellitur tamen tuo, o Deus, auxilio, nam gratis hominibus Salus a te venit, non ex operibus iustitiae, sed ex sola gratia tua,* „ pro nihilo enim saluos facies illos „ similia habet hom. 5. et 6. in Cant.

§. 91. S. Basilii Liturgiam, quam teste Petro Diacono totus vsurpabat Oriens, vtpote iamtum §. 55. allegatam, hic non repetimus, in testem tamen vocamus S. Hilarium in ea verba „ et „ veniat super me misericordia tua Domine! Psal. 118. v. 41. „ glossantem: *Salus nostra ex misericordia Dei est, et bonitatis suae hoc munus prius Propheta sibi concedi orat, quam se id mereri, vt obtineat, ostendat; omnia vult a bonitate Dei in se inchoari. Item Lib. 4. de Trinit. in illa Isa. 45. v. 13. verba „ Ego fuscitavi eum ad iustitiam,* „ et omnes vias eius dirigam, Ipse aedificabit ciuitatem meam, „ et captiuitatem meam dimittet „ ita commentantem: *non cum praemio, inquit, sed sine pretio, et sine muneribus, gratia enim omnes saluamur. Cui merito adiungimus S. Ambrosium lib. 6. in Lucam: Deus, quos dignatur, vocat, et, quem vult, Religiosum facit.*

§. 92. Saeculo 5to Doctrinae Augustiniana praelusit imprimis S. Chrysostomus hom. 35. in Math. inquiens: *vocatio et purgatio ipsa ex gratia sunt; vt vero vocatus iam, et candida indutus veste se ipsum non maculet, ad diligentiam quoque pertinet vocatorum; nam si non, quia dignus, sed quia gratia tibi largita est, vocatus fuisti, oportebat te vicissim pro gratia non nihil reddere, et non tantam nequitiam ac ingratitudinem post acceptum honorem ostendere. Idipsum S. Doctor confirmat Homil. 1. in 1. ad Cor. nos nihil recte egimus, sed per voluntatem Dei salutem inuenimus, et quoniam Ei visum est, vocati fuimus, non, quoniam digni eramus. Tandem Hom. 4. in 2. ad Tim. cap. 1. Deus nullis bonis nostris in Eum praecedentibus, sed sola gratia nos redemit.*

§. 93. S. Hyeronimus totum doctrinae Ecclesiasticae circa mysterium gratuita praedestinationis systema paucis, at neruosis expressit verbis, dum in illud ad Ephes. 1. „ elegit nos, vt essemus „ mus sancti et immaculati „ ait: *non eliguntur Paulus, et qui ei sunt similes, quia erant sancti et immaculati, sed eliguntur, et praedestinan-*

nantur, ut in consequenti vita per opera et virtutes sancti, et immaculati fiant.

§. 94. Eam ipsam doctrinam, quam Clemens Romae, Ignatius Antiochiae, Irenaeus in Gallia, Tertullianus et Cyprianus in Africa, Basilius in Asia, Ambrosius in Italia, Chrysostomus Constantinopoli, et Hieronimus in Palaestina docuerunt, in Aegypto quoque propagatam fuisse, praeter S. Clementem, S. etiam Cyrillus Alexandrinus testatur, dum lib. 10. in Ioannem ait: *Ego elegeri vos, non vos me; Ego me notum vobis ignorantibus feci, humanitate, clementiaque commotus; Ego non modo sine praecedentibus meritis, sed etiam, cum multa praecederent peccata, vos reuocaui ad salutem.*

§. 95. Claudit Agmen Theodoretus, qui commentans in Epist. ad Ephes. cap. 1. infit. *ab initio, et ante constitutionem Mundi ea, quae ad nos pertinebant, praesciuit, et praedefiniuit; docet enim, quam de causa nos elegerit, nempe, ut essemus sancti, et immaculati in conspectu Eius; et quomodo elegit eos, qui nondum nati erant? in charitate; qui praedestinavit, et praesciuit nos, et dilexit nos, nostram vocationem praekonstituens, ut adoptionem filiorum Dei reciperemus; deinde honoris, et liberalitatis magnitudinem admirans Apostolus, subiunxit: „secundum propositum voluntatis suae, hoc enim voluit, hoc ei placuit, quibus pronuntiat electionem ex sola Dei voluntate proficisci, eamque esse causam iustificationis nostrae.*

§. 96. Ex his iam colligitur imo, quam falsum sit, Ss. Patres ante Augustinum de hoc praecipuo Christianae Religionis dogmate scripsisse nihil; cum utique iam dudum tradiderint, ante et post Christum homines glorificari non ex operibus, sed ex proposito voluntatis Dei, ipsam etiam dispositionem, qua quis dignus fit, ex gratia esse, in quaestione de vnius electione prae alio, non ad liberum arbitrium hominis, sed ad altitudinem Iudiciorum Dei prouocandum esse, nos in nulla re gloriari posse, quia nihil est nostrum, in hac materia non ad periculosam rationis humanae subtilitatem, sed ad inconcussam Scripturarum Authoritatem recurrendum esse, nos non ideo vocatos et electos esse, quia futuri eramus, sed ut sancti futuri simus, et sic porro; quae, quid aliud sunt, quam ipsissima Ecclesiae, et S. Augustini doctrina?

§. 97. Colligitur 2do iniurios esse in S. Augustinum, qui eundem de doctrinae nouitate accusant, quales olim Pelagiani, et Semipelagiani fuerunt, quibus merito Euangelicum illud obijci poterit: *Stulte, quid festucam vides in oculo fratris tui, trabem autem in tuo non vides.*

§. 98. Sed plura adhucdum habemus Ss. Patrum, et Ecclesiae Doctorum testimonia, qui S. Augustini doctrinam secuti sunt, eandemque defendendo comprobauerunt, quod vtique neutiquam fecissent, nisi eandem Ss. Litteris, auitae traditioni, et communi Ecclesiarum omnium doctrinae conformem esse vidissent, prout ex sequentibus patebit.

§. 99. Auctor operis de vocatione gentium Augustino coaeuus lib. 2. cap. 35. *Deus, inquit, quos elegit sine meritis, dat, unde ornentur et meritis, et frustra dicitur, quod ratio operandi non sit electis, cum tamen ad hoc, vt operentur, electi sint.* Hanc doctrinam eo ipso, quia doctrinae Authorem, laudat Possidius ad Macedonium inquit, Augustinum fuisse: *Patrem Patrum, Doctorem Doctorum, parem Angelis in feruore, parem Prophetis in absconditorum mysteriorum reuelatione, Abyssum Sapientiae.* Quod etiam confirmat Venantius fortunatus de orat. Dominica, vbi: *quicumque, ait, cum Apostolo Paulo, id est, oculo Ecclesiae, et cum B. Augustino Episcopo Hipponensi consonat, in eo ignorantiae caligo non regnat.* Et Cassiodorus praefat. in Psalmos: *ad Augustini facundissimi Patris confugi lectionem; est enim litterarum omnium magister egregius, et, quod in vbertate rarum est, cautissimus disputator; decurrit quippe tanquam fons purissimus, nulla faece pollutus, sed in integritate fidei perseuerans, nescit haereticis dare, unde se possint aliqua colluctatione defendere; totus Catholicus, totus Orthodoxus inuenitur, et in Ecclesia Domini suauissimo nitore resplendens, superni luminis radiat claritate.*

§. 100. Sed nec tempus, nec lingua, nec pagellae [sufficerent, vt meritissima laudum praeconia in doctrinae nostrae Authorem coaceruemus, quem ipsa et omnis, et semper laudauit, laudat, et laudabit Ecclesia; ad ipsum dogma reuertimur, quod non a solo Augustino, sed ab aliis quoque Patribus ac Doctoribus Ecclesiae constanter tradebatur. Sic

§. 101. S. Prosper Aquitanus Lib. contra collatorem cap. 18. scribit: *non conturbat nos superbientium inepta querimonia, qua liberum arbitrium (vt nunc Molinistae) caussantur auferri, si et principia et profectus, et perseverantia in bonis usque in finem Dei dona esse dicantur; quoniam opitulationes diuinae gratiae, stabilimenta sunt (non ergo impedimenta) voluntatis humanae; volentes oramus, et tamen,, misit Deus Spiritum in,, corda nostra clamantem Abba Pater,, ad Galat. 4. volentes loquimur, et tamen, si pium est, quod loquimur, non sumus nos loquentes, sed,, Spiritus Patris nostri, qui loquitur in nobis,, Math. 5. volentes operamur salutem nostram, et tamen idipsum,, velle et operari Deus,, operatur in nobis,, Philip. 2. volentes diligimus Deum et proximum, et tamen,, charitas ex Deo est,, Rom. 5. diffusa in cordibus nostris per Spiritum S. qui datus est nobis,, hoc de fide, hoc de tolerantia passionum, hoc de omnibus virtutibus sine exceptione profiteamur, quod, nisi donatae essent nobis, non inuenirentur in nobis, et quod liberum arbitrium naturaliter homini inditum maneat in natura, sed qualitate et conditione mutata per mediatorem Dei et hominum, qui ipsam voluntatem ab eo, quod peruerse volebat, auertit, et in id, quod ei bonum esset, velle conuertit, vt delectatione affecta, fide mundata, spe erecta, charitate accensa liberalem susciperet seruitutem, et seruilem abiiceret libertatem. Vmbram igitur timet Ludouicus Molina, dum putat, per gratiam praeuenientem et efficacem liberum hominis tolli arbitrium.*

§. 102. Eadem sermonis elegantia, et Ingenii soliditate S. Prosper Massilienses, et ob doctrinae paritatem, Molinistas arguit in Ep. ad Augustinum n. 5. *in tantum isti quibuscunque commentitiis meritis electionem Dei subiiciunt, vt, quia praeterita non extant, futura, quae non sunt futura (conditionata nempe seu futuribilia) confingant, nouoque apud illos absurditatis genere, et non agenda praescita sint, et praescita non acta sint. Nec timendum, in systemate Augustiniano Deum constitui Authorem peccati, ait enim S. Prosper cap. 7. ad Capitula Gallor. hominum lapsum Deo adscribere, immodicae prauitatis est, quasi ideo ruinae ipsorum impulsor atque Author sit, quia eos ruituros propria ipsorum voluntate praesciuit, et ob hoc a filiis perditionis nulla praedestinatione discreuit. Id est, negatiue reprobans in massa damnationis reliquit.*

§. 103. In respons. ad Obiection. Vincentii denuo confirmat S. Augustini doctrinam cap. 2. inquit: *sincerissime credendum et profitendum est, Deum velle, vt homines omnes salui fiant, siquidem Apostolus praecipit, quod in omnibus Ecclesiis piissime custoditur, vt Deo pro omnibus homi-*

hominibus supplicetur; ex quibus, quod multi pereunt, pereuntium est meritum, quod multi saluentur, saluantis est donum. Vberius mentem suam exponit, respondens ad Capitula Gallor. ibi: qui praescientiam Dei in nullo ab ipsius praedestinatione secernit, quodtribuendum est Deo de bonis, hoc Ei etiam de malis conatur adscribere; sed, cum bona ad largitorem Deum, mala autem ad voluntariam rationalis naturae nequitiam referenda sint, dubium non est, Deum et praesciisse simul, et praedestinasse, quae Ipso erant Auctore facienda vel quae malis meritis iusto iudicio tribuenda erant, praesciisse autem tantummodo, non etiam praedestinasse, quae non ex ipso erant causam operationis habitura; potest itaque sine praedestinatione praescientia esse, praedestinatio autem sine praescientia esse non potest.

§. 104. Docet praeterea, certum esse numerum praedestinatorum, in Ep. ad Ruffinum scribens: ex omni numero hominum per saecula cuncta natorum certus apud Deum, definitusque est numerus praedestinati in vitam aeternam populi. Hinc et Ecclesia per Quadragesimam orare solet: Deus, cui soli cognitus est numerus electorum in aeterna felicitate locandus etc. Deinde vero praedestinationis certitudinem et infallibilitatem probat in eleganti suo carmine de lapsis: at vero omnipotens hominem cum gratia saluat, ipsa suum consummat opus, cui tempus agendi semper adest, quae gesta velit, nec moribus ullis fit mora, nec causis anceps suspenditur ullis.

§. 105. Inter praecipuos B. Augustini sectatores eminuit quoque S. FVLGENTIVS, Episcopus Ruspensis in Africa, qui ob strenuam Doctrinae Augustinianae sequelam non modo S. Augustini sectator acerrimus, sed et alter sui temporis Augustinus meruit appellari.

§. 106. Is ergo cuncta quae fiunt, vel futura sunt, soli Deo adscribens, lib. 1. ad Monimum cap. 12. ait: in aeternitate incommutabili voluntatis suae Creator Ille iam fecisse videtur, quod in creatura mutabili, prout oportune faciendum disposuit, sic rite dispositum facit. Et in tract. de Incarnat. et gratia Christi: sicut nihil naturaliter subsistit, quod Ille non fecerit, ita nihil prouenit in salutem hominum, quod Ille non in aeterna bona voluntatis suae faciendum praedestinauerit dispositione. et ibid cap. vlt: sola Dei voluntas humanae saluationis est causa; ira enim in indignatione Eius, et vita in voluntate eius, sic quos vult saluat, et quos vult, viuificat.

§. 107.

§. 107. Praeclara certe sunt, quae Idem scribit Lib. 1. de praedest. et Gratia cap. 7. *Secundum rectam itaque fidem, et perspicuam veritatem scimus, praescientiam Dei sic esse veram et incommutabilem, ut, quae futura praescit, vere futura sint, nec aliquid faciendum praesciat, quod non secundum praescientiam Eius fiat; rerum autem non earum, quae futurae non sunt, sed quae faciendae sunt, praescientiam Deo inesse, Liber Danielis Prophetæ testatur his verbis „Deus, qui occultorum es cognitor: qui „scis omnia, antequam fiant „prosequitur dein cap. 8. absurde itaque dicitur, quod praescierit paruulum, si viueret, impium futurum, quem profecto non plus, quam vixit, praesciuit esse victurum, quemque praesciuit ad aetatem, qua impie viueret, non esse venturum, quia eum in aetate infantili de saeculo veraciter nouerat auferendum; futurae enim aetatis non absurde praescita dicuntur opera vel bona, vel mala, absurde autem praescientia cuiusquam humani operis in aetate asseritur, in qua futurus homo ipse non esse monstratur; caeterum, quisquis Deum praescium putat futurorum operum, quae tamen futura non fuerant, restat, praescientiae Dei, quam utique non negat veracem, aliquam inesse, quod absit, falsitatem; falsum enim est, futurum esse aliquid, quod praesens non erit; Dei autem scientia nihil in se potest habere falsi, quia falsitas veritati inesse non potest; - - - non ergo Deus praesciuit faciendum a quolibet homine, quod facturum homo non fuit.*

§. 108. Doctrinam Augustinianam de gratia, libero Arbitrio, et Praedestinatione, omnium Sacerdotum manu, ut ait S. Prosper, subscriptam, et Episcoporum calculo firmatam fuisse, constat e Ss. Illis Episcopis pro fide Christi exulantibus, numero plus quam sexaginta, quos Thrasimundus Wandalorum Rex Arianus in Sardiniam relegauerat Anno 506.

§. 109. Quid autem illi? scribunt in Epistola sua Synodica: *natis nondum Esau et Iacob, iste per misericordiam Dei eligitur gratuitam, Esau autem originali peccato detentus iusto iudicio odio est habitus. Vbi vides, causam reprobationis negatiuae non in praeuifum hominis dissenfum, sed in peccatum originale coniici. Declarant praeterea in eadem Epistola Synodali: Deus, qui hominem condidit ipse praedestinatione sua, et donum illuminationis ad credendum, et donum perseverantiae ad perficiendum, et donum glorificationis ad regnandum, quibus dare voluit, praeparauit, quos Deus gratis elegit, et praedestinavit ad regnum.*

§. 110. Conficta Molinistarum futuribilia explodebantur pariter iam dudum, et antequam nata essent, a S. Isidoro Lib. 1.

Sentent. cap. 18. vbi: *cur futura (apud Prophetas passim) quasi praeterita scribuntur? nisi quia ea, quae adhuc facienda sunt in opere, iam facta sunt in Dei praedestinatione.* Et a Theophylacto super illud cap. 5. Osee (seu potius Isa. 55. v. 3. aut Actor. 13. v. 34.) „ *miseri- cordias Daud fideles „ utitur Scriptura talibus verbis praeteriti pro fu- turis, ut ostendat, Deo nihil futurum esse, verum omnia Ipsum praeoccupare praescientia, et praedefinitione.* Nulla hic inuenitur vmbra, ne dicam vestigium aliquod de Scientia media pro futuris conditionatis.

§. 111. Quid S. Anselmus Archiep. Cantuariensis de liberi arbitrii viribus in ordine ad amandum Deum docuerit, Ipsemet prodit in Lib. de diligendo Deo cap. 2. *difficile, imo impossibile est, suis quemquam liberi arbitrii viribus, semel accepta a Deo libertate, ad Deum ex toto conuertere libertatem, et non magis ad propositum retorquere, sicut scriptum est a Paulo „ omnes quaerunt, quae sua sunt „ quinimo in Ep. ad Rom. cap. 8. commentans ipsissima S. Augustini verba vsurpat in- quiens: praedestinatione Deus ea praesciuit, quae fuerat Ipse factururus.*

§. 112. Praesenti proin theoremate abunde, ut putamus, euincitur, S. Augustini de Gratia, libero arbitrio, et praedestina- tione doctrinam antiquioribus Ecclesiae Patribus et Scriptoribus adeo notam, et ab Apostolorum temporibus adeo vbique recep- tam fuisse, ut iure optimo B. ipsemet Augustinus lib. de dono Perseuerantiae cap. 23. dixerit: *Huius praedestinationis fidem, quae con- tra novos haereticos noua sollicitudine (non noua inuentione, ut Molina de doctrina sua gloriatur) defenditur, nunquam non Ecclesia Christi ha- buit - - - sicut in iis orationibus (de quibus ex parte supra theoremate 4to) ita in hac fide nata est, crescit, et creuit Ecclesia.* Hinc et lib. 3. contra Iulianum cap. 3. *fidenter dixit: quod illi crediderunt (de Pa- tribus antiquioribus loquitur) et ego credo, quod illi tenuerunt, teneo; aquiesce istis, et quiesces a me, istis crede, et me non caedes.*

§. 113. Quatenam vero Scriptoribus aeui posterioris circa S. Augustini doctrinam inhaeserit sententia, tum ex Pontificum decretis infra commemorandis, tum e S. Hyeronimo declaratur, qui Ep. 95. Augustinum alloquitur: *macte virtute, in orbe celebraris, Catholici te conditorem antiquae rursus fidei venerantur, atque suspiciunt, et, quod signum maioris gloriae est, omnes haeretici detestantur.*

§. 114. Insigne huiusmodi testimonium habemus etiam ex Prudentio Tricassino, qui scribens ad Hincmarum Archiepiscopum Rhemensem, et S. Augustini haud aequum censorem, ait: *hec primum, praecipueque moneo, ac postulo, ut doctrinam Beatiss. P. Augustini, omnium absque ulla dubietate doctissimi, sanctarum Scripturarum Autoritati in omnibus concordissimam (quippe cum nullus Doctorum abstrusa earum scrupulosius rimatus, diligentius exquisierit, verius inuenerit, veracius protulerit, et luculentius enodauerit) vestri pontificatus tempore commento quolibet impugnari non permittatis; quando tanto caelestis gratiae munere donata existit, ut nullo cuiusdam conamine ullatenus euelli possit, cum eam et Apostolicae Sedis sublimitas, et totius Ecclesiae Catholicae unitas Autoritate concordissima approbarint, ac roborarint, adeo, ut nullus ei singulariter, sed uniuersitati Ecclesiae Catholicae cum ea, et in ea queat inniti. quo quidem quid maius in honorem tanti Doctoris dici valeat, nescimus.*

§. 115. Plura Patrum Augustino antiquiorum ac posteriorum testimonia potuissemus adducere, nisi haec ad compescenda obtreptatorum ora sufficere visum fuisset, quasi doctrina doctrinae Molinisticae opposita solius Augustini, et non potius uniuersalis Ecclesiae doctrina sit; soli erant Semipelagiani, qui teste S. Prospero in Ep. ad Augustinum idem optabant, quod postea de S. Thoma Bucerus: *Tolle Thomam, et Ecclesiam dissipabo.*

T H E O R E M A VII.

SYSTEMA LVDOVICI MOLINAE VIM INFERT PLVRIBVS DOGMATIBVS ET ARTICVLIS FIDEI.

§. 116. **I**mprimis dogma fidei est, S. Scripturam in eo sensu intelligi, ac interpretari debere, quo eandem intellexit, ac explicauit semper S. Mater Ecclesia; tantumque abest, Patres olim Catholicos priuato suo Spiritui fidem adhibuisse, ut potius Augustinus Lib. contra Ep. fundam. cap. 5. dixerit: *Ego vero Euangelio non crederem, nisi me Catholicae Ecclesiae commoueret Autoritas.*

§. 117. Eum in finem, ut priuatis hominum expositionibus via praecluderetur, Ss. Synodus Tridentina Sess. IV. decreuit; ut

nemo suae prudentiae innixus, in rebus fidei et morum, ad aedificationem doctrinae Christianae pertinentium, sacram Scripturam ad suos sensus contorquens, contra eum sensum, quem tenuit, et tenet S. mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, et interpretatione Scripturarum sanctarum, aut etiam contra unanimum consensum Patrum ipsam Scripturam S. interpretari audeat, etiamsi huiusmodi interpretationes nullo unquam tempore in lucem edendae forent.

§. 118. At vero negari non potest, Molinam, vt supra Theorem. III. vidimus, varios Diuini Oraculi textus in rem suam allegare, eundemque illis affingere sensum, qui nec Ecclesiae (Theorem. IV.) nec Ss. Patrum (Theor. VI.) expositionibus est conformis; nam Ipse fatetur, suam doctrinam hactenus in Ecclesia prorsus incognitam, a communi fidelium sensu alienam, et a nemine Patrum vnquam pertractatam, ac ipsimet etiam Augustino absconditam fuisse; verba Eiusdem sunt lib. de concordia Q. 23. art. 4. *haec nostra ratio conciliandi libertatem arbitrii cum diuina praedestinatione, a nemine, quem viderim, viciusque tradita est. Si a nemine, ergo nec a Paulo, nec ab Augustino, nec ab aliis Patribus; et tamen Scripturae textus praeter Ecclesiae, cuius est iudicare de vero sensu et interpretatione Scripturarum, et praeter unanimum consensum Patrum allegat.*

§. 119. Eandem porro esse Ss. Traditionum, ac Scripturarum Authoritatem, denuo cit. Sess. IV. Concilium Tridentinum definit, inquiens: *perspiciens (S. Synodus) hanc veritatem et disciplinam, (Euangelicam) contineri in libris scriptis, et sine scripto traditionibus, quae Ipsius Christi ore ab Apostolis acceptae, aut ab ipsis Apostolis Spiritu S. dictante, quasi per manus traditae, ad nos usque peruenerunt, Orthodoxorum Patrum exempla secuta omnes libros etc. nec non traditiones ipsas, cum ad fidem, tum ad mores pertinentes, tanquam vel oretenus a Christo, vel a S. Spiritu dictatas, et continua successione in Ecclesia Catholica conseruatas, pari pietatis affectu ac reuerentia suscipit, ac veneratur.*

§. 120. Qua ratione, quaeso, cum auita, et ab Apostolis accepta traditione, cum Ss. Patrum, et fidelium consensu ad haec usque tempora propagato conciliari poterit opinio illa, quam vt a Molina primum excogitatam, Fonseca Tom. 3. metaphys. cap. 2. q. 4. sect. 8. vt veteribus Theologis ignotam, Vasquez in I. P. S. Thomae disp. 67. art. 4. vt Caelesti lumine Patribus S. I. reuelatam, Valentinus Herice in P. I. disp. 7. cap. 1. vt a recentioribus nouiter inuentam,
Gra-

Granado P. i. tract. 5. disp. 3. sect. 2. vt *vnus priuati Scriptoris ingenio natam*, Fuligatus lib. 3. de vita Bellarm. cap. vlt. adpellant?

§. 121. Deinde fidei dogma est, in omnibus contra Pelagianos, et Massilienses celebratis conciliis (Theor. 5.) stabilitum, *Praedestinationem esse mere gratuitam*, et ita quidem, vt huic dogmati haud sufficiat praecedens creatio, gubernatio et libertas, vt non sufficiant gratiae redemptionis, aut voluntas Dei antecedens, aut pactum quoddam fictitium inter Christum et Patrem Eius, nam haec omnia etiam a Semipelagianis admittebantur, sed requiratur aliquod speciale decretum, aeternum, immutabile, omnemque liberi arbitrii, ac determinationis humanae praescientiam antecedens; ita praelaudata concilia, ita S. Augustinus in omnibus suis tractatibus hac de materia scriptis, ita Doctores et Patres reliqui supra laudati.

§. 122. Non igitur huic dogmati conuenit Systema illud, quo Praedestinationi Scientia quaedam exploratrix et media praemittitur, quoue Decretum ipsum ad gloriam nonnisi gratiae quaedam naturales, aut (si supernaturales) nonnisi generales, versatiles, ac inefficaces praecedunt; quo denique totum Diuinae Electionis mysterium vna simul subuertitur, eo quod non Deus nos, sed nos Deum iuxta Molinam eligeremus.

§. 123. Huic affine fidei dogma est, in Concilio Arausicano II. Can. 1. stabilitum, et in Concilio Tridentino renouatum, hominem per peccatum originale non modo gratuitis omnibus spoliatum, verumetiam in naturalibus vulneratum, et infirmatum fuisse; sic enim istud Sess. 5. can. 1. *siquis non confitetur, - - - totum Adam per illam praeuaricationis offensam secundum corpus et animam in deterius commutatum fuisse, anathema sit.* Idque non soli Adamo, sed eiusdem quoque posteris contigisse, declarat ibidem can. 2. *siquis Adae praeuaricationem sibi soli, et non eius propagini, asserit nocuisse etc. anathema sit.* Et licet liberum hominis arbitrium penitus extinctum fuisse neget, ait nihilominus Sess. 6. cap. 1, illud *viribus attenuatum, et inclinatum fuisse.*

§. 124. Hanc semper, et vbique receptam Ecclesiae doctrinam vel nesciuit, vel spreuit Ludouicus Molina, dum in suo de concordia libro Q. 14. art. 13. disp. 3. expresse ait: *vires naturales (liberi arbitrii) tales secundum se manserunt, quales illas essemus habituri,*
si

si in puris naturalibus ad finem tantum naturalem a Principio conditi fuisset; peccatum namque primi Parentis solum in gratuitis nobis nocuit, et ob id naturalia in nobis et in Angelis post peccatum integra remanserunt, qualia essent suapte natura, si nullo dono supernaturali fuissent affecta.

§. 125. Lectoris hic imploramus iudicium, an et quantum haec Molinae doctrina differat ab illa, *peccatum non potuisse humanam debilitare, vel mutare naturam, quam S. Augustinus lib. de Natura et gratia cap. 19. Pelagio; vel ab illa, ad operandum iustitiam liberum arbitrium etiam post peccatum tam plenum esse, quam fuit ante, quam Idem S. Pater ibidem Iuliano Pelagiano adscribit? an non eadem semper mens, atque Doctrina Ecclesiae totius fuerit, et sit etiamnum, quam S. Augustinus tradit Lib. de Corrept. et gratia cap. 12. nunc postquam illa magna peccati merito amissa est libertas, etiam maioribus donis adiuuanda remansit infirmitas.*

§. 126. Nos quod adtinet, tres inter opiniones hac de materia publicatas, quarum prima, Pelagii, Post peccatum originale liberum arbitrium *sanum et integrum*, altera, Ecclesiae, *sauciatum*, tertia, Lutheri, *penitus extinctum* docet, mediam, vti verissimam, ita quoque tutissimam existimamus.

§. 127. Praeterea inter haereticas Pelagii, Caelestique propositiones Natal. Alexander Saec. 5. cap. 3. art. 3. §. 1. ex Mario Mercatore quinque commemorat, quarum *ima* mortem non peccato, sed naturae adscribit, *3tia* infantes, qui nascuntur, in eo esse statu defendit, in quo Adam ante praeuaricationem fuerat, *5ta* eos ipsos infantes, etiamsi non Baptizentur, habere vitam aeternam docet; qua de re S. Augustinus Lib. de Haeres. cap. 88. *promittunt* (Pelagiani paruulis non baptizatis) *extra regnum quidem Dei, sed tamen aeternam et beatam quandam vitam.* Et Lib. 1. de Orig. Animae cap. 9. *non Baptizatis paruulis nemo promittat inter damnationem, regnumque coelorum, quietis vel felicitatis cuiuslibet, atque ubilibet, quasi medium locum, hoc enim eis haeresis Pelagiana promisit.* Quantum autem ab ista Pelagii doctrina differat Molinae dogma, ex propriis eiusdem verbis discipiamus.

§. 128. Ait enim in suo de concordia Libro Q. 23. art. 5. disp. 1. *in reprobatione paruulorum solum agitur de gratuitis donis amittendis; paruuli namque reprobat in reliquis perinde se habebunt, ac si in solis naturalibus*

bus fuissent constituti; imo post diem iudicii, cum ipsorum animae suis fuerint corporibus restitutae, ab omnibus molestiis et aerumnis, quibus in hac mortali vita subiaceamus, supernaturaliter liberabuntur (cur amabo supernaturaliter, si haec immunitas naturae competat) melioremque in naturalibus vitam, vitio omni mentis et corporis immunem in perpetuas aeternitates ducent, quam ullus vnquam mortalium duxerit.

§. 129. Quidquid sit; ante Pelagium, si antiquiora tempora, et ante Molinam, si nouiora consideremus, neminem vnquam Catholicorum de huiusmodi paruulorum naturali beatitudine somniasse, quin potius eosdem ad inferni poenam, si non sensus, saltem damni, eamque afflictiuam deputatos fuisse, videtur e sequentibus esse certissimum.

§. 130. S. Augustinus, qui praecitatam de paruulis Pelagii sententiam acerrime, et ita quidem impugnauit, vt eiusdem asseclae, non sine calumnia, paruulorum tortores fuerint appellati, Lib. 2. de Anima et eius orig. cap. 12. diserte ait: *nouellos haereticos Pelagianos iustissime Conciliorum Catholicorum (praecipue Mileuitani et Carthagenensis Anno 416. et 425. celebratorum) et Sedis Apostolicae (sub Innocentio videlicet I) damnauit Authoritas, eo quod ausi fuerint, non baptizatis paruulis dare quietis, et salutis locum etiam extra Regnum coelorum. Si autem damnauit, eo ipso doctrinam oppositam adprobauit, vsa potissimum S. Scripturae textibus Math. c. 13. v. 36. et iterum Math. c. 25. v. 32. nec non 2. Cor. 4. v. 5.*

§. 131. Ecclesiae doctrinam conspiciamus etiam in priori Synodo Carthagenensi anno 418. celebrata contra Pelagium stabilitam; ibi enim: *Placuit, vt si quis dicit, ideo dixisse Dominum „ in „ domo Patris mei mansiones multae sunt „ vt intelligatur, quia in Regno coelorum erit aliquis medius, aut ullus alicubi locus, ubi beate uiuunt paruuli, qui sine baptismo ex hac vita migrarunt, sine quo in Regnum coelorum, quod est vita aeterna, intrare non possunt, anathema sit; nam, cum Dominus dicat „ nisi quis renatus fuerit, etc. „ quis Catholicus dubitet, participem fore diaboli, qui cohaeres esse non meruit Christi, qui enim dextera caret, sinistram procul dubio partem incurret.*

§. 132. Mentem Ecclesiae circa futurum paruulorum non baptizatorum statum vltius exponit S. Fulgentius Lib. de Incarn. et gratia cap. 14. quorsum utique (nempe in Regnum coelorum)

rum) *quisquis non ingreditur, interminabilibus ignis aeterni cruciatibus punietur.* Item Lib. I. de Praedest. et gratia cap. 14. de adultis aequae ac paruulis non baptizatis: *causa vero maiorum, atque paruulorum, qui sine baptismo cursum vitae praesentis in infidelitate consummant, quantum adtinet ad communionem originalis peccati, una est, et ex hac utrique ibunt in ignem aeternum, qui paratus est diabolo, et Angelis eius.* Quodipsum etiam repetit in Lib. de Regula fidei N. 36. et 70.

§. 133. Quod ille Prosa, id S. Auitus Ep. Viennensis in Gallia metro docuit, ad Fuscina Sororem scripto: *omnibus id vero grauius, si fonte lauacri diuini expertem tenerum mors inuida natum praecipitat, dura generatum sorte gehennae, qui mox, ut matris cessarit filius esse, perditionis erit; tristes tunc edita nolunt, quae flammis tantum generarunt, pignora matres.* Tanta profecto tristitia tunc temporis matres non afflixisset, si eandem cum Pelagio, aut Ludouico Molina opinionem tunc tenuisset Ecclesia.

§. 134. Hinc in decreto vnionis Concilium Florentinum: *hoc S. Vniuersali adprobante concilio definimus, illorum animas, qui in actuali mortali peccato, vel NB. solo originali decedunt, mox in infernum descendere, paenis tamen disparibus puniendas.* Quibus ita stantibus, ubi paruulos non Baptizatos post mortem collocet Molina, ipse viderit.

§. 135. Probat insuper S. Augustinus Ep. 217. ad Vitalem, fidei Catholicae dogma esse tunc temporis indubitatum (si Pelagianos excipias) Christi gratiam, qua fit, ut operemur, videlicet gratiam efficacem, non omnibus promiscue hominibus dari, sed iis tantum, qui secundum propositum vocati sunt sancti; ait enim ibidem: *quoniam propitio Christo Christiani Catholici sumus, scimus, gratiam non omnibus hominibus dari.* Id, quod innumeris Diuini Verbi, Conciliorum, et Patrum antiquiorum testimoniis demonstrat, et per omnes, quos aduersus haeresim Pelagianam conscripsit, libros inuicte pertractat; etiamsi enim ex Parte Dei seriam voluntatem, saluandi omnes homines, admittat, ait nihilominus Enchirid. cap. 103. *cum legimus, quod velit Deus omnes homines saluos fieri, non tamen ideo debemus omnipotentissimae voluntati Dei derogare, sed ita intelligere, tanquam diceretur, nullum hominem fieri saluum, nisi quem saluum fieri, ipse voluerit.* Vnde passim, quod vnus
asse-

assentiat, alter dissentiat, vnus credat, alter infidelis remaneat, vnus conuertatur, alter in peccatis maneat, vnus bonum et alius malum agat, etsi in eadem gratia sufficiente, in iisdem circumstantiis constituantur, verbo, quod multi quidem vocati, pauci vero electi sint, soli gratiae natura sua efficaci, quae semper, et immutabiliter suum sortitur effectum, quaeque facit, vt opere-
mur, adscribere solet.

§. 136. Quomodo autem huic dogmati correspondeat Ludouicus Molina, ex propriis Eiusdem verbis Q. 14. art. 13. disp. 12. colligere fas est: *quod e duobus, qui aequali motu gratiae praeueniuntur ac mouentur (motione videlicet versatili, ac de se inefficaci) vnus consentiat, eliciat actum, et conuertatur, alter vero non conuertatur, certe solum prouenit ab innata, et propria et intrinseca libertate bonis et malis, reprobis et praedestinatiis communi.*

§. 137. Constat insuper ex ante dictis, Ecclesiae fidem semper fuisse, liberi arbitrii vires per peccatum originale ita fuisse labefactatas, vt pro moderno lapsae naturae statu iam non amplius *Auxilium sine quo non*, seu gratia versatilis sufficiat, sed ad erigendum hominem requiratur *auxilium quo*, seu gratia efficax.

§. 138. Sed contra istam Auxiliorum differentiam iam olim insurrexerunt Massilienses, teste Hilario Epist. ad Augustinum num. 6. *deinde molestum ferunt (Massilienses) ita diuidi gratiam, quae vel tunc primo homini data est, vel nunc hominibus datur; 22 vt ille, acceperit perseuerantiam, non qua fieret, vt perseueret, sed, sine qua per liberum arbitrium perseuerare non posset; nunc vero sanctis in regnum per gratiam praedestinatiis non tale adiutorium perseuerantiae detur, sed tale, vt eis perseuerantia ipsa donetur; non solum, vt sine isto dono perseuerantes esse non possint, verum etiam, vt per hoc donum nonnisi perseuerantes sint*, hactenus verba S. Augustini Lib. de Corrept. et grat. cap. 11. et 12. dein pergit Hilarius: *his verbis Sanctitatis tuae ita mouentur, vt dicant, quandam desperationem hominibus exhiberi etc.*

§. 139. At non soli erant Semipelagiani, qui hanc Auxiliorum pro statu naturae integrae ac lapsae differentiam, nunc vt nouiter confictam, nunc vt fundamento carentem, nunc vero vt nimis duram et periculosam criminabantur, sunt etiamnum,

qui eandem prorsus hominibus etiam in statu naturae lapsae offerri gratiam contendunt, quam Adamus habuisset, si non peccasset, imo, antequam peccaret, habuit.

§. 140. Horum quippe Caput Ludouicus Molina Q. 14. art. 13. disp. 5. postquam docuisset, in statu naturae lapsae *cum solo concursu generali Dei, et absque alio dono vel auxilio gratiae posse hominem bonum opus efficere*, deinceps concludit, posse hominem sine gratia speciali virtutes vere morales exercere, gratiam desiderare, quasuis, etiam grauissimas, tentationes vincere, actus fidei, spei, et Charitatis elicere, item, Contritum esse, ac mori pro Christo; hinc subdit ibid. Disp. 40. *asserimus auxilia gratiae, quod efficacia, aut inefficacia sint, pendere a libero consensu et cooperatione arbitrii nostri cum illis, atque adeo in libera potestate nostra esse, vel illa efficacia reddere consentiendo, vel inefficacia illa reddere continendo consensum vel etiam dissensum eliciendo.*

§. 141. Quid vero Ecclesia iam ab ipsis suis incunabulis de magno illo Perseuerantiae dono senserit, adeo notum est omnibus, tamque aperta prostant quoad hoc dogma Verbi Diuini scripti ac traditi, Conciliorum, sanctorumque Patrum, S. Augustini praecipuis in speciali Libro de dono Perseuerantiae, testimonia, vt Ss. Synodus Tridentina Sess. 6. can. 22. merito in eum anathema vibrarit, qui dixerit: *iustificatum vel sine speciali auxilio Dei in accepta iustitia perseuerare posse, vel cum eo non posse; vti iam antea cap. 13. docuit, perseuerantiae munus aliunde haberi non posse, nisi ab Eo, qui potens est, eum, qui stat, statuere, vt perseueranter stet.*

§. 142. Quae iam conuentio inter Ecclesiam et Molinam, dum hic lib. de concordia Q. 23. art. 5. disp. 1. in terminis ait: *ostendimus, nullum quidem adultum perseuerare posse diu in gratia sine speciali auxilio Dei, atque ob id perseuerantiam in gratia esse Dei donum; aut nulli Deum denegare auxilium, quod ad perseuerandum sit satis; praeterea cum auxilio, quocum unus usque ad finem vitae perseuerat, posse, si velit, non perseuerare; et cum auxilio, quod Deus confert, praestare est conferre ei, qui non perseuerat, posse perseuerare, per eumque stare, quod non perseueret; quo fit, vt ad donum perseuerantiae duo sint necessaria, vnum ex parte Dei, videlicet, vt ea auxilia conferre statuerit, cum quibus praeuidebat adultum pro sua libertate perseueraturum; alterum ex parte arbitrii adulti, tanquam Conditio sine qua voluntas*

conferendi talia auxilia non habuisset rationem voluntatis conferendi donum perseverantiae, nempe ut adultus pro sua libertate ita sit cum eis cooperaturus, ut perseveret, quod in potestate ipsius est collocatum.

§. 143. Nemo non videt, in hoc discursu tot antitheses esse, quot sunt constructiones; Ecclesia quippe docet, auxilium perseverantiae vocari auxilium speciale *specialitate se tenente ex parte Dei*, quia non omnibus dat ipsum perseverare, sed quibus vult, Molina vero ait, *specialitatem illam se tenere ex parte arbitrii humani*, quia istud auxilium, ut alibi saepius exponit, datur omnibus aequaliter, ita, ut inaequalitas effectus non a decreto quodam diuino, sed a libero humanae voluntatis consensu dependeat; Ecclesia docet, *aliud* esse auxilium, quo quis perseverare potest, et *aliud*, quo quis actu ac infallibiliter perseverabit; Molina vero ait, *idem* esse auxilium, quo unus perseverat, et alius non perseverat; Ecclesia docet auxilium diuinum dari, *ut quis actu perseveret*, quia sine hoc speciali auxilio certissime non perseverabit, Molina vero ait, auxilium Diuinum dari, *quia Deus praevidet*, Adultum perseveraturum esse; Ecclesia docet, voluntatem Dei conferentis donum perseverantiae esse *absolutam*, quia miseretur, cuius vult, Molina vero ait, voluntatem Dei esse *conditionatam*, si nempe homo consentiat, aut consensurus praeuideatur. Certe Systema Molinae dogmati Catholico, si non prorsus contradicit, ad minimum tamen nullatenus conuenit.

§. 144. Vltcrius Ecclesia (si non quoad voces, quoad rem ipsam tamen) duplicem semper in Deo voluntatem admisit, *antecedentem* videlicet, qua omnes homines vult saluos fieri, et ad agnitionem veritatis venire, et *consequentem*, qua certum tantum praedestinatorum numerum ab aeterno decreuit; id quod patet ex ipsis Apostoli 1. Tim. 2. v. 4. verbis, si enim *voluntas Dei salvandi omnes homines nonnisi consequens* esset, omnes utique infallibiliter saluarentur, quia scientia Dei nec falli nec fallere potest; si autem nonnisi *antecedens* foret, nemo certissime saluaretur, quod iterum dogmati catholico aduersaretur, ergo ista distinctio necessario est admittenda.

§. 145. Hinc et S. Augustinus, dum Lib. de Spir. et Litt. cap. 33. ait: *Deus vult omnes homines saluos fieri, non sic tamen, ut iis adimat liberum arbitrium, quo bene vel male vtentes homines iustissime iudi-*

iudicentur. Aperte loquitur de voluntate antecedente, qua quidem Deus homines vocat, sed ipsi renuunt, expandit manus suas ad populum non credentem et contradicentem; econtra vero dum Enchiridii cap. 103. inquit: cum legimus, quod Deus velit omnes homines saluos fieri, quamuis certum sit nobis, non omnes homines saluos fieri, non tamen ideo debemus omnipotentissimae Dei voluntati derogare, sed ita intelligere, quod scriptum est, qui vult omnes homines saluos fieri, tanquam diceretur, nullum hominem fieri saluum, nisi quem saluum fieri Ipse voluerit; non quod nullus sit hominum, nisi quem saluum fieri velit, sed quod nullus fiat, nisi quem velit, et ideo sit rogandus, ut velit, eo quod necesse sit fieri, si voluerit; sic enim intelligimus id, quod in Evangelio scriptum est, qui illuminat omnem hominem etc., non quia nullus est hominum, qui non illuminetur, sed quia, nisi ab Ipso, nullus illuminatur. Hic aperte loquitur de voluntate consequente, quae suo nunquam frustratur effectui.

§. 146. Primi autem omnium hanc voluntatis Diuinae distinctionem negarunt Semipelagiani, qui in Ep. S. Prosperi ad S. Augustinum inquiunt: *Bonitas Dei in eo adparet, si neminem repellat a vita, sed indifferenter vniuersos velit saluos fieri, et in agnitionem veritatis venire; iam hic proferunt testimonia, e quibus Diuinarum Scripturarum exhortatio ad obediendum incitat hominum voluntates, qui ex libero arbitrio aut faciant, quae iubentur, aut negligant; et consequens putant, ut quia praeuicator ideo dicitur non obediuisse, quia noluit, fidelis quoque non dubitetur ob hoc deuotus fuisse, quia voluit, et quantum quisque ad malum, tantum habeat facultatis ad bonum. Ita Illi.*

§. 147. Lyncem vel Argum esse illum necesse erit, qui hanc inter Semipelagianorum doctrinam, et illam Ludouici Molinae, hactenus passim expositam, aliquod discrimen inuenerit, cum vtraque in Deo nonnisi vnicam voluntatem indifferentem, scientiam futurorum exploratricem, et bonitatem in omnes aequalem, in homine autem easdem in vtroque statu, integritatis et corruptionis, liberi arbitrii vires, et aequalem tum ad bonum, tum ad malum faciendum facultatem admittat; id, quod e sequentibus clarius adhuc patefcet.

§. 148. Cum enim, teste S. Prospero in cit. Ep. num. 5. innumerabilium illis multitudo paruulorum obiiceretur, qui utique, excepto originali peccato, nullas adhuc habentes voluntates, nullas proprias ac-

tio- j

tiones, non sine Dei iudicio secernuntur, ut ante discretionem boni et mali, alii per regenerationem inter caelestis Regni assumantur haeredes, alii sine baptismo inter mortis perpetuae transeant debitores? respondent, tales perdi, talesque saluari, quales futuros illos in annis maioribus, si ad actiuam seruarentur aetatem, scientia Diuina praeuiderat; nec considerant, se gratiam Dei, quam comitem, non praeuiam, humanorum volunt esse meritorum, etiam illis voluntatibus subdere, quas ab ea secundum suam phantasiam non negant esse praeuentas; sed in tantum quibuscunque commentitiis meritis electionem Dei subiiciunt, ut, quia praeterita non extant, futura, quae non sint futura confingant, nouoque apud illos absurditatis genere et non agenda praescita sint, et praescita non acta sint. Nihil certe aliud, si rem ipsam spectemus, in hac relatione inuenimus, nisi quod ex ipsismet Molinae verbis tam saepe citatis conspiciamus, imo cuius nullarum partium studiosus conspiciet.

§. 149. Sed alium adhuc errorem in Semipelagianis notauit S. Prosper, Systemati Moliniano simillimum, dum de iisdem in cit. Ep. ad S. Augustinum prosequitur num. 8. pene omnium par inuenitur; et una sententia, qua propositum et praedestinationem Dei secundum praescientiam receperunt, ut ob hoc Deus alios vasa honoris, alios contumeliae fecerit, quia finem uniuscuiusque praeuiderat, et sub ipso gratiae adiutorio, in qua futurus esset voluntate et actione, praescierit. Sic Illi.

§. 150. Et quid Molina? idipsum; prout ex propriis Eiusdem verbis supra citatis patet; ait enim, Deum ex inscrutabili comprehensione cuiuslibet liberi arbitrii intuitum esse, quid illud pro sua innata libertate, si in hoc vel illo, vel etiam infinitis rerum ordinibus collocaretur, acturum esset. Videatur Systema Molinae fol. 3. et seqq. ubi ait, totam certitudinem diuinae praedestinationis non in decreto, quo Deus hominem praedestinat, sed in praescientia, qua id praeuidebat, et ratione cuius tale decretum sortitum est nomen praedestinationis, collocandam esse. Ait insuper, sicut decretum praedestinans ex arbitrio pro sua libertate cooperaturo dependet, sic et praescientiam ex eodem arbitrio libere cooperaturo dependere. Et sic alibi frequentissime.

§. 151. Excusat se quidem Ludouicus Molina, et, licet omnem gratiam viribus naturae in acceptis ferat, eas tamen nullatenus gratiae meritorias esse defendit, dum Q. 14. disp. 10. addendum, inquit, quotiescunque liberum arbitrium ex suis viribus naturalibus co-

natur,

natur, a Deo conferri gratiam, non quidem, quasi eo conatu homo dignus efficiatur talibus auxiliis, ullaque ratione ea promereatur. Item disp. 6. liberum nostrum arbitrium cum solo concursu Dei generali nihil efficere potest, non solum, quod vitam aeternam, aut gratiae incrementum promereatur, sed neque, quod, tanquam ordinem ad finem naturalem transcendens, commensuratum cum fine supernaturali aliquo modo sit, etiam tanquam remota dispositio ad gratiam.

§. 152. Hac ratione Molina putat, sese sufficienter a Pelagianis distinctum esse, dum verbotenus negat, vires naturales, praeuisam voluntatis determinationem, et liberi arbitrii propensionem habere rationem meriti aut dispositionis, vti palam assererant Pelagiani; interim tamen a Semipelagianis nondum sese satis distinguit, qui et ipsi, ne Pelagianismi notam incurrerent, ante gratiam nulla praecedere dicebant merita, vel dispositiones, etiam si gratia nemini concedatur vel denegetur, nisi qui consensurus, vel dissensurus praeuidebatur.

§. 153. Vanum autem hoc esse Cassiani (inter Semipelagianos praecipui) et consequenter etiam Ludouici Molinae effugium, demonstrat S. Prosper contra Collatorem cap. 3. *quomodo non aduertis, te (dum praeuisos liberi arbitrii actus nec merita, nec dispositiones, sed solummodo gratiae concedendae vocas occasiones) in illud damnatum incidere, quod, velis nolis, conuinceris dicere, gratiam Dei secundum merita nostra dari, cum aliquid praecedere boni operis ex ipsis hominibus, propter quod gratiam consequantur, affirmas; non enim nullius meriti haberi potest, petentis fides, quaerentis pietas, pulsantis instantia; quanto magis ergo alicuius meriti erit Deum (nam et hunc ex naturae viribus super omnia diligere posse, cum Cassiano Molina disp. 14 lib de Concord. membr. 3. asseruit) super omnia amantis ardor? an Cor contritum despiciet Deus?*

§. 154. Excusat se denique Molina, et ait, sese ad nouum hoc systema excogitandum fuisse permotum imo, quod secundum Systema S. Augustini sequeretur, nec Deum velle omnes homines saluos fieri, nec Christum pro omnibus fuisse mortuum. 2do, quod sequeretur, maiorem hominum partem ad infernum, et quasi ad peccandum fuisse destinatam. 3tio quod sequeretur, talem nobis a Deo voluntatem esse datam, qua de se salua esse nec velit, nec possit. 4to, quod sequeretur, aliam esse hominis naturam post-

post-quam ante lapsum. 5to, quod sequeretur, libertatem humanam destrui, praecepta fieri quibusdam impossibilia, frustraneas esse orationes, exhortationes, et punitiones. Ac 6to, quod sequerentur grauiissimae morum corruptelae, his ob spem praedestinationis nimium praesumentibus, aliis ex timore reprobationis omnino desperantibus.

§. 155. At vero easdem ipsas querelas olim a Semipelagianis contra S. Augustinum fuisse motas, testis est S. Prosper in Resp. ad Capitula obiectionum Vincentianarum; vt adeo Systema Molinisticum ab illo Semipelagianorum, relicto tamen Ecclesiae iudicio, saluoque, cui debetur, honore, parum differre videatur.

T H E O R E M A VIII.

D V P L I C I E X C A P I T E I N S. A V G V -
S T I N V M I N I V R I O S I S V N T M O L I N I S T A E .

§. 156. **Q**uod Verbo Diuino scripto iam ab exordio Ecclesiae saepius contigisse Ss. Patres conquerebantur, id quoque S. Augustini libris et scriptis etiamnum contingere videmus; nec id quidem mirum; *non enim est discipulus supra Magistrum, nec seruus maior Domino suo*; Scripturam sacram inter nullius momenti pitacia et reiecerunt olim, et etiamnum reiiciunt multi, quos Atheos, vel naturalistas vocamus; alii eiusdem quidem auctoritatem agnoscunt, sed pro arbitrio vel ad suos errores confirmandos, vel ad novos inde promendos malitiosissime interpretantur; hinc iam vetus illa S. Augustini querela: *non aliunde natae sunt haereses, et quaedam dogmata peruersitatis illaqueantia animas, et in profundum praecipitantia, nisi dum Scripturae bonae non intelliguntur bene, et quod in eis non bene intelligitur, temere, et audacter asseritur.*

§. 157. Quantae Authoritatis apud Ludouicum Molinam et ipsius affeclas sit et fuerit S. Augustinus, declaratur ex propriis Molinae verbis, dum Q. 23. art. 4. disp. 1. memb. 6. infit: *Haec Augustini sententia, de praedestinatione nimirum, et gratia efficaci, multum sane eo tempore nonnullos ex fidelibus, Massilienses praesertim, turbauit, tum ob sui eo tempore nouitatem* (contrarium patet ex Theorem.

rem. 5. et 6.) quod non satis attenderit Augustinus, praedestinationem fuisse non sine praescientia huius liberi arbitrii. Cur non etiam Paulum arguit, quod illud non attenderit, vt exposuimus Theorem. 2. quod se solum attendisse gloriatur Molina? sed pergit: *suspicio, Augustinum non aduertisse, quantum ad auferendam duritiem illam conduceret additio illa de praescientia.* Intelligit praescientiam decretum praedestinationis antecedentem; interea vero, ait vltterius, *sub ea caligine Augustinus hoc non attendit.*

§. 158. Sed grauiora sunt, quae sequuntur, in S. Augustinum conuitia: *Doctrina Augustini*, ait ibidem Ludouicus Molina, plurimos ex fidelibus mirum in modum turbauit, ne dicam, illius occasione salutem eorum fuisse periclitatam; nos econtra (insuper habita S. Augustini doctrina et Auctoritate) *rationem totam conciliandi libertatem arbitrii cum diuina gratia principiis, ex quibus eam deduximus, inniti iudicamus; quae, si data, explanataque semper fuissent, forte neque Pelagiana haeresis fuisset exorta, neque Lutherani tam impudenter arbitrii nostri libertatem fuissent ausi negare, obtendentes cum Diuina gratia, praescientia et praedestinatione cohaerere non posse; neque ex Augustini opinione, concertationibusque cum Pelagianis tot fideles fuissent turbati, et ad Pelagianos defecissent, facileque reliquiae illae Pelagianorum in Gallia, quarum in Epistolis Prosperi, et Hilarii fit mentio, fuissent compositae.*

§. 159. Atque haec est insignis illa Ludouici Molinae de S. Augustino existimatio! quod Illum vnacum reliquis Ecclesiae Patribus et inaduertentiae, et leuitatis, et ignorantiae accuset; hic est communis ille calumniantium Spiritus, vt scandala Pharisaica, et malitiose accepta Veritati et Virtuti adscribat; Haec est hominum nouitatis amantium, et rationis luxuriantis indoles, vt caligantibus oculis Maiestatem scrutari velint, et illotis manibus in sancta sanctorum inuolent, vt altissima quaeuis Mysteria humano metiantur pede, vt Auctoritatem contemnant, vt fidem rationi ancillare cogant, quaeque ignorant, blasphement, quaecunque autem naturaliter norunt, in his corrumpantur.

§. 160. Sed audiamus etiam Ecclesiae, Pontificum, Conciliorum, Ss. Patrum, Doctorum, ac Vniuersitatum celebriorum de S. Augustini doctrina et Auctoritate iudicium, et videbunt, in quem transfixerunt.

§. 161. Et quidem, quod communem Ecclesiae, omniumque Christi Fidelium sensum circa S. Augustini Auctoritatem, atque Doctrinam adtinet, notum est, et iam nuper allegatum S. Prosperi aduersus collatorem cap. 2. testimonium, quo ait: *viginti amplius anni sunt, quod contra inimicos gratiae Dei Catholica acies huius Viri (S. Augustini) ductu pugnat, et vincit; vincit inquam, quia non patitur respirare, quos vincit, et in quorum excidium vnā cunctorum Sacerdotum manu scripsit sententiam.* Non igitur turbatur, non scandalizatur, non periclitatur Ecclesia, sed vna omnium Sacerdotum manu contra inimicos gratiae Dei, et libertatis aduocatos pugnat et vincit.

§. 162. Praeterea Ecclesia in publico suo, quod cunctis Christi fidelibus celebrandum praescripsit, Officio ad diem 6. Decembris a S. Ambrosio, praeter multos Arianos aliosque haereticos, etiam *Clarissimum Ecclesiae lumen S. Augustinum* fuisse conuersum publice fatetur; de eodem autem Augustino, quem vltra 12. iamiam annorum saecula inter primarios Ecclesiae Doctores colit, ad diem 28. Augusti ita testatur: *Haereticos perpetuo infectatus coram et scriptis, ac nullo loco passus consistere; Africam a Manichaeorum, Donatistarum, Pelagianorum, aliorumque praeterea haereticorum errore magna ex parte liberauit; tam multa pie, subtiliter, et copiose scripsit, ut Christianam doctrinam maxime illustrarit; quem in primis sequuti sunt, qui Theologicam disciplinam via et ratione tradiderunt.* Hic vniuersalis Ecclesiae sensus de S. Augustino, longe profecto alius ab illo Ludouici Molinae.

§. 163. Sed et Ecclesiae Capita, Romanos nempe Pontifices, quid de S. AVGVSTINI Doctrina et Auctoritate senserint, audiamus! sic INNOCENTIVS I. Ipsimet Augustino coaeuus, cum Eiusdem, et quatuor aliorum Episcoporum contra Pelagianos de gratia Dei Epistolam accepisset, Respondit ep. 13. inter Augustinianas: *eiusdem tenor integra ratione consistit, ut et illis (Pelagianis) omnem tollere possit errorem, et idoneum, dato quouis nostrae Legis exemplo, quem sequi debeant, dignum possit praebere Doctorem.* De quo Pontificis pronuntiato S. Augustinus ep. 106. ad Paulinum ait: *Scripsimus etiam ad B. Memoriae Papam Innocentium, praeter Conciliorum relationes, litteras familiares, ubi de ipsa causa aliquanto diutius egimus; ad omnia nobis Ille respondit, prout oportebat summae Sedis Antistitem.*

§. 164. ZOSIMVS Papa, etsi Pelagii, Caelestique simulatione aliquamdiu deceptus fuerit, re tamen melius explorata, Concilia Africana, quorum S. Augustinus praecipuus auctor et rector fuerat, in ep. sua tractoria laudauit et aprobauit, quae etiam teste S. Prospero contra collator. cap. 41. et Mario Mercatore in commonitor. cap. 3. *Constantinopolim, et per totum Orbem missa subscriptionibus SS. PP. est roborata.* Sicque Doctrina S. Augustini vbique recepta.

§. 165. Eadem fuit de S. Augustini doctrina S. BONIFACII Papae I. existimatio, de quo S. Prosper contra Collator. cap. 21. ait: *sanctae memoriae Bonifacius piissimorum Imperatorum Catholica deuotione gaudebat, et contra inimicos gratiae Dei non solum Apostolicis, sed etiam Regiis utebatur edictis; et quando Idem, cum esset doctissimus, aduersus libros Pelagianorum B. Augustini Episcopi responsa poscebat.*

§. 166. Eiusdem in S. Augustinum animi fuisse CAELESTIVM I, ex eo constat, quod in eos grauissime inuectus fuerit, qui eo iamiam tempore (vt postea fecerunt Molinistae) calumniabantur, S. Augustinum in doctrina de gratia exorbitasse; ait enim in Ep. ad Gallos: *Augustinum S. recordationis Virum pro vita sua, atque meritis in nostra semper communione habuimus, nec unquam hunc sinistrae suspicionis saltem rumor aspersit, quem tantae scientiae fuisse olim meminimus, ut inter magistros optimos a meis semper praedecessoribus haberetur; bene ergo de eo omnes in commune senserunt, utpote qui vbique cunctis et amoris fuerit et honori, etsi quidam viri maleuoli fuerint, qui Eidem, quod necessarium modum excessisset, obloquerentur.*

§. 167. Perlegamus S. LEONIS I. et Magni epistolam ad Episcopum Aquileiensem de fide Catholica contra Pelagianos tenenda scriptam, et videbimus ibidem duo integra capita e S. Augustini Enchiridio ad Laurentium de verbo ad verbum a S. Pontifice descripta fuisse. Quid, quod GELASIVS I. non modo in ep. ad Episcopos Piceni eos arguat, qui S. Augustini Authoritatem infringere conabantur, sed Illum insuper *Lumen Magistrorum Ecclesiasticorum* adpellet; et in famoso illo 70. Episcoporum Concilio non solum opera S. Augustini probarit, sed insuper etiam Eidem obposita Cassiani, et Fausti Rhegiensis opuscula damnarit, vt habetur in Decreto Gratiani Dist. 15. cap. 3. S. Romana Ecclesia.

§. 168. HORMISDAS P. M. parem S. Augustini de gratia libris honorem detulit, cum Orientalibus Ecclesiis ob epistolas Fausti Rhegiensis plurimum turbatis, et in partes discissis, ut pacem reduceret, scripsisset ad Episcopum nomine Possessorem: *de libero tamen arbitrio, et gratia Dei quid Romana, hoc est, Catholica sequatur Ecclesia et asseueret, licet in variis libris B. Augustini, et maxime ad Hilarium et Prosperum, possit agnosci, tamen in scriniis Ecclesiasticis expressa capitula continentur.* Eadem igitur doctrina in scriniis seu Archiuis Ecclesiasticis, quae in libris et scriptis B. Augustini custoditur, ac traditur.

§. 169. In eandem conspirant sententiam FELIX IV. P. M. qui ad controuersias in Gallia longo iamiam tempore agitatae feliciter sopiendas, viginti quinque capitula *ex libris B. Augustini desumpta* submisit, ex quibus deinde Concilium Arausicanum II. suos contra Semipelagianos confecit Canones, ab omni deinceps Ecclesia receptos. BONIFACIUS II, qui Canones huius Concilii, utpote Doctrinae Augustinianae, ac Ecclesiasticae per omnia conformes adprobauit, data in eum finem ad S. Caesarium Arelatensem Epistola de die 8. Cal. Febr. anno 530. Et IOANNES II. Papa, in Ep. 3. ad quosdam Senatores inquires: *S. Augustini doctrinam, secundum praedecessorum meorum statuta, Romana sequitur, et seruat Ecclesia.*

§. 170. Quid de S. Augustini doctrina senserit S. GREGORIUS Magnus, dum ab Africae Praefecto Innocentio ad quidquam scribendum impelleretur, ex propria Eiusdem ad praedictum Innocentium epistola colligitur; respondet enim Vir humillimus: *si delizioso pabulo cupitis saginari, B. Augustini Patriotae vestri opuscula legite, et ad comparisonem siliginis illius nostrum furfurem non quaeratis.* Et quanti fecerit S. Augustini opera, ulterius pandit Praefatione ad homilias in Ezechielem, ubi ad Marinianum Episcopum ita fatur: *tua Dilectio has sibi ad legendum mitti poposcerat, sed valde incongruum credidi, ut aquam despicabilem hauriret, quem constat, de beatorum Patrum Ambrosii atque Augustini torrentibus profunda et perspicua fluentia bibere.* Accedit, quod S. Pontifex in omnibus suis operibus, prout Viri doctissimi iam dudum obseruarunt, quauis data occasione S. Augustinum laudet, Ipsius lectionem commendet, ac doctrinam sequatur.

§. 171. Hinc et VRBANVS V. in Ep. ad Tholosanos ex eo potissimum capite S. Thomam Aquinatem, Angelicamque Ipsius doctrinam deprædicat, quod B. Augustini vestigia insequens, Ecclesiam doctrinis et scientiis quamplurimis adornauerit. Hinc et MARTINVS V. de S. Monica loquens B. Eiusdem Filium Augustinum tantæ fuisse scientiæ ait, ut nihil possit ex Scripturis sacris, nisi eo Duce intelligi, nihil, nisi eo interprete explicari; adeo, ut quasi unus omnium Patrum, Sapientiumque ingenia, et studia exhibeat. Hinc denique SIXTVS V. in Bulla contra genethliacos S. Augustinum passim præcipuum Ecclesiæ lumen adpellare non dubitauit.

§. 172. Idem de S. Augustini Authoritate iudicarunt sequentes Pontifices CLEMENS VIII, qui tribus de causis supra fol. 2. allegatis mandauit, ut controuersiae in Congregationibus de auxiliis secundum S. Augustini doctrinam expendantur; id, quod noua Bulla desuper edita PAVLVS V. renouauit, cum praelaudatas Congregationes reassumi mandaret. INNOCENTIVS X, qui, teste Morino, publice declarauit, eandem esse Augustini, et Ecclesiæ doctrinam, inquit: *ubi Augustinus, ibi Ecclesia*. Ac denique ALEXANDER VII, qui Vniuersitatem Louaniensem ad continuandam in doctrina S. Augustini constantiam exhortans ait: *de reliquo non dubitamus, quin vos pro singulari scientiæ, pietatisque studio sanam, et incorruptam, qualem tot Apostolicæ Sedis declarationes, et Ss. Patrum traditiones requirunt, doctrinam semper amplexuri sitis, nec non præclarissimorum Ecclesiæ Catholice Doctorum Augustini et Thomæ inconcussa, NB. tutissimaque dogmata sequi semper velitis.*

§. 173. Eiusdem quoque S. Patris encomiasten egit CLEMENS X. in Diplomate quodam apud Norisium in Vindiciis Augustinianis cap. 1. ubi hæc inter alia: *eximia, omnisque humanæ laudis præconium longe supergressa S. Augustini Ecclesiæ Doctoris præcellentissimi (qui Spiritu Dei plenus hæresum, errorumque tenebras tanquam fulgentissimum Christianæ eruditionis iubar profundissimis, simulque Sole clarioribus scriptis profligauit) decora grato, deuotoque affectu recolentes etc.*

§. 174. Consensit INNOCENTIVS XII. dum scribens ad Facultatem Theologicam Louaniensem: *Apostolica, inquit, vos Auctoritate monemus, ut Sapientiæ vacetis, profitentes doctrinam præclarissimorum Doctorum Augustini et Thomæ, quorum Ille tantæ sapientiæ fuit, ut inter Magistros optimos etiam a nostris prædecessoribus haberetur, et cuius doctrinam*

nam secundum eorundem praedecessorum statuta Romana sequitur, et seruat Ecclesia; alter vero mira eruditione eandem Ecclesiam Dei clarificat, et sancta operatione faecundat.

§. 175. Quantopere tandem subsequi Pontifices, praesertim autem CLEMENS XI. et nouissime BENEDICTVS XIV. S. Augustini doctrinam aestimauerint, superfluum foret ostendere, cum id ex omnibus fere ipsorum Bullis, constitutionibus, et Scriptis doctissimis, omnique Orbi Christiano notissimis abundantissime colligatur; licet mirari satis non valeamus, esse adhucdum quosdam, qui, nec ipsorum quidem Pontificum exemplis, monitis, atque constitutionibus permoti, S. Augustini doctrinam et Authoritatem exhibilant, et flocci pendunt; contra quos proin sit.

§. 176. Quando praeter suprema Ecclesiae capita, etiam ipsa Concilia vbique recepta et legitima S. Augustini doctrinam de Praedestinatione, de gratia et libero arbitrio laudant, sequuntur, atque tuentur, tum enimvero de Illius Authoritate in hisce materiis non est dubitandum; iam autem Concilia quoque iudicant, S. Augustini doctrinam esse genuinam; nam

§. 177. Plura in Africanis Regionibus contra insurgentes Diuinae gratiae hostes Pelagium, Caelestiumque concilia sunt celebrata, in quibus Augustinus ipse in persona praesens fuerat, vel saltem per sua scripta doctissima loquebatur et sententiam ferebat; hinc de quodam illorum S. Prosper in *carm. de ingratis: concilium, cui Dux Aurelius, ingeniumque Augustinus erat*; quaeque omnia a SS. PP. Innocentio I. et Zosimo adprobata fuerunt.

§. 178. Nec aliter senserunt sancti illi Episcopi, et fidei Catholicae confessores in Sardinia exules, qui a Wandalis Arianis eam in Insulam relegati nunquam cessarunt pro suo Pastoralis munere pro veritate Religionis laborare; audientes quippe Diuinam gratiam a Pelagianis impugnari, in vnum conueniebant, et collatis consiliis Epistolam composuerunt, e S. Augustini assertionibus vnice depromptam; confecerunt praeterea diuersos canones pariter e doctrina S. Augustini manantes, quibus Pelagianae haeresi anathema dixerunt; tandem vero cunctos, ad quos haec epistola peruenerit, exhortantur: *prae omnibus studium gerite, libros S. Augustini, quos ad Prosperum, et Hilarium scripsit, memoratis fratribus legendos*

gandos ingerere, quorum mentionem Hormisdas Sedis Apostolicae Antistes cum magno praeconio Catholicae laudis inseruit.

§. 179. Synodum ARAVSICANAM II. in Gallia celebratam, ab Apostolica primum Sede, ac postmodum ab vniuersa Ecclesia receptam quod adtinet, haud opus est prolixiorem hic mentionem facere; sufficiat Eiusdem legisse canones Theorem. V. §§. 66. et seqq. allegatos, qui certe nil nisi purissimam S. Augustini doctrinam continere noscuntur.

§. 180. Deinceps quoque in Gallia (vbi a temporibus S. Augustini vsque ad praesentem diem pro et contra gratiam longe vehementius, quam alias vbilibet pugnatum fuit) in Causa Godeschalci Monachi celebrabatur Synodus VALENTINA anno 858. praesidentibus tribus Archiepiscopis Lugdunensi, Arelatensi, et Viennensi; vbi, quanta fuerit illorum Patrum de S. Augustino existimatio, ex eiusdem Synodi Canonibus patet; aiunt enim Canone 1. *indubitanter autem Doctoribus pie ac recte tractantibus verbum veritatis, ipsisque S. Scripturae lucidissimis expositoribus, id est, Cypriano, Hilario, Ambrosio, Hyeronimo, AVGVSTINO, caeterisque in Catholica pietate quiescentibus reuerenter auditum, et obtemperanter Intellectum submittimus, et pro viribus, quae ad salutem nostram scripserunt, amplectimur.* Canone 3. postquam Catholicam de Praedestinatione doctrinam exposuissent, subdunt: *poenam sane malum meritum eorum sequentem, uti Deum, qui omnia prospicit, praesciuisse et praedestinaisse, quia iustus est, ut ait S. AVGVSTINVS, de omnibus omnino rebus tam fixa sententia, quam certa praescientia.* Licet ergo damnauerint Godeschalcum, qui doctrinam S. Augustini defendere videbatur, tantum tamen abest, Augustinum ipsum refutatum fuisse, ut eiusdem potius doctrinam tanquam Patribus et Ecclesiae propriam adprobarint; quod ipsum etiam factum in Synodo Lingonensi et Tullensi eadem de causa anno 859. in Gallia celebratis.

§. 181. Constat praeterea, in Concilio FLORENTINO ipsismet graecis annuentibus S. Augustini, sub nomine *Illustrissimi latinorum Doctoris* libros non sine fructu citatos fuisse. Et quis nescit in nouissimo Concilio TRIDENTINO frequentissime citari S. Augustinum, imo integras quandoque sententias ex eiusdem libris depromi; ita Sess. 6. cap. 3. citatur Ep. 89. ibidem cap. 11. cit. lib. de nat. et gratia c. 43. et 26. ibid. Can. 5. cit. lib. 1. contra 2. Epist. Pelag-

Pelag. c. 2. et 3. Canone 15. cit. lib. de corrept. et grat. c. 13. et Canone 16. lib. de dono Perseuerant. c. 13. Sess. 7. Can. 1. de Bapt. cit. Enchiridii c. 49. Canone 13. lib. 1. de peccat. merit. et remiss. c. 19. et l. 3. c. 2. Sess. 13. cap. 8. cit. Aug. contra Donat. passim. Sess. 22. cap. 2. cit. lib. 10. de C. D. c. 20. et cap. 3. l. 8. de C. D. c. 27. et capite 5. l. 5. de lib. Arbitr. c. 10. et sic porro per decursum; nec enim Concilii Patres aquas suas fideles felicius atque securius, quam ex eo fonte, haurire poterant, vnde suam de gratia doctrinam hucusque constanter hausit Ecclesia.

§. 182. Summis Pontificibus et Conciliis iungamus Ss. Patrum, Doctorum, aliorumque insignium Virorum testimonia, quibus magnam suam de S. Augustino existimationem, et venerationem declararunt.

§. 183. Testimonium certe omni exceptione maius est, quod Sanctus Sancto, et Doctor Doctori tribuit, HYERONIMVS videlicet Augustino; ait autem Dial. 3. scripsit (contra Pelagium) *vir sanctus et eloquens Episcopus Augustinus; vnde supersedendum huic labori censeo, ne dicatur mihi illud Horatii: in syluam ne ligna feras; aut enim eadem diceremus ex superfluo, aut si noua voluerimus dicere, a clarissimo ingenio occupata sunt meliora.* Hinc ad ipsum Augustinum epistola 95. scribit: *macte virtute! in orbe celebraris! Catholici te conditorem antiquae rursus fidei venerantur atque suspiciunt, et quod signum maioris gloriae est, omnes haeretici detestantur.*

§. 184. De S. PROSPERO insigne quidem testimonium de S. Augustini doctrina §. 160. iamtum percepimus, sed plura nobis Ille subministrat; sic ep. 225. Eundum appellat ineffabiliter mirabilem, et incomparabiliter honorandum. In Chronico autem ad annum 430. scribit: *Augustinus Episcopus per omnia excellentissimus moritur, libris Iuliani respondens, et gloriose in defensione Christianae gratiae perseuerans.* Sic etiam in ep. ad Ruffinum: *tu autem dilectissime, inquit, si vere de hisce quaestionibus instrui desideras, sicut desiderare te conuenit, ipsis B. Augustini disputationibus cognoscendis impende curam, ut in Confitenda Dei gratia defaecatissimam ac saluberrimam Euangelicae, Apostolicaeque doctrinae intelligentiam consequaris.* Et in Carmine de ingratis: *Istius ergo inter cunctos, qui de grege sancto insanas pepulere feras, industria maior, maius opus, totum praestantius imbuuit orbem. Istius ore flumina librorum Mundum effluxere per omnem,*
I
quae

quae mites humilesque bibunt, Campisque animorum certant vitalis doctrinae immittere riuos. Cui et POSSIDIVM adiungere possemus, qui in ep. ad Macedonium S. Augustinum: Patrem Patrum, Doctorem Doctorum, parem Angelis in feruore, parem Prophetis in absconditorum mysteriorum reuelatione, ac denique Abyssum Sapientiae vocat.

§. 185. Qua veneratione S. Fulgentius profecutus fuerit S. Augustinum, patet ex Illius lib. 2. de Verit. praedestinat. et grat. Dei, cap. 2. ibi: *Augustinus indutus virtute ex alto abundantius Illis omnibus laboravit; Ipsius enim ministerio Dominus vberiore huius rei fidelibus suis instructionem praebuit; cuncta hostilium machinamenta confringens telorum, non solum Ipse de hoste victoriam referens triumphauit, quin etiam posteris certandi et vincendi ordinem ostendit; hunc legat omnis, qui salutem aeternam adipisci desiderat, humiliterque orans misericordiae Dominum in eundem Spiritum legens accipiat, quem Ille accepit, ut scriberet, et eandem illuminationis gratiam adipiscatur, ut discat, quam Ille accepit, ut doceat.*

§. 186. Ita Pariter VENANTIVS FORTVNATIVS in orat. Domin. in eo ignorantiae caliginem regnare non posse, ait, qui consonat cum Paulo et Augustino. CASSIODORVS in praefat. ad Psalmos, Augustinum vocat Magistrum egregium, Disputatorem cautissimum, nulla faece pollutum, in integritate fidei perseverantem, totum Catholicum, totumque orthodoxum. VEN. BEDA de sex aetatibus Mundi ad annum 4376. omnium Ecclesiarum Doctorem eximum fuisse ait. Eundem Ipsum REMIGIVS Altisiodorensis Soli comparat, stellis reliquis, nempe doctoribus, lumen communicanti; in ep. 2. ad Corinth. Augustini vero doctrinam PRVDENTIVS Tricassinus in ep. ad Hincmarum appellat omnium doctissimam, Ss. Litteris concordissimam, et Apostolicae Sedis, et Ecclesiae Authoritate firmatam. His addimus duos LVPOS, vnum FERRARIENSEM, qui in collectaneis ait: taceat Faustus, et similiter sentientes, loquantur Hieronimus et Augustinus, conticescant ranae, dum Coelum tonat. SERVATVM alterum, qui scribit ibidem, veritatem Catholicam nemo tam laboriosa indagatione inuestigauit, nemo tam diu versauit, ita ut nullus tanta veritatis proprietate inuenerit, nullus tanta eloquentiae ubertate asseruerit, nullus inexpugnabilium argumentorum tanta copia defenderit.

§. 187. Denique S. Augustinum Abbas mellifluus **BERNARDVS** Ser. 80. in Cant. *validissimum Haereticorum malleum*. Et alibi: *Ecclesiae linguam*. **RVPERTVS** Abbas Tuitiensis lib. 7. de Operib. Spir. S. cap. 19. *Columnam et firmamentum Veritatis*. S. **ANTONINVS** P. 2. Tit. 20. *Gemmam Doctorum, et Patrem Theologorum*. S. demum **VINCENTIVS FERRERIVS** Ser. de S. Aug. *Candelabrum aureum* nominant, laudant, et venerantur.

§. 188. Audiamus et Purpuram Doctam, quodnam Illa iudicium de S. Augustini Authoritate, atque Doctrina ferat; emi-
nuerunt autem in illa: imprimis **BESSARION** ex Episcopo Ni-
caeno tempore Concilii Florentini S. R. E. Cardinalis factus, qui
lib. de process. Spir. S. *Augustinus*, inquit, *profunditate Scientiae om-
nes antecellit, sanctitate et fervore charitatis in Deum nulli cedit*. De-
inde **CARD. ARELATENSIS**, qui publice in Concilio Basiliensi
edixerat, *Augustinum esse Theologorum Principem*. Tertio **CARD.**
BARONIVS, qui in Appendice ad Tom. 10. Annal. loquens de
Capitulis ab Apostolica Sede ad Synodum Arausicanam II. direc-
tis, testatur: *Sedes Apostolica S. Augustini se professã est de gratia et
libero Arbitrio probare sententiam*. Quarto **CARD. PERRONIVS**
contra Regem Brittan. scribit: *maximus post Apostolos praedestinationis
Doctor est Augustinus, imo os et lingua veteris Ecclesiae, quantum
ad illam de gratia Dei doctrinam spectat*. Quinto **CARD. BELLAR-**
MINVS, qui lib. 2. de grat. et lib. Arb. c. 12. ait: *Sedes Apostolica
non tantum semel, sed etiam secundo et tertio aduersus Pelagianorum re-
liquias pro defensoribus gratiae et praedestinationis sententiam tulit; ut
iam haec sententia (Augustini, Prosperi etc.) non quorumvis Docto-
rum opinio, sed fides Ecclesiae Catholicae dici debeat*. Sexto **CARD.**
BERVLLVS de magnalib. D. I. C. Parte 1. censet, nullum fuisse
unquam in Orbe Christiano Doctorem, qui Augustino humilior, sanctior,
doctior ac prudentior, modestior, aut Religiosior extiterit. et P. 4. au-
diamus aetatis suae oraculum, doctorem audiamus ab ipso Filio Dei elec-
tum ac positum, ut diuitias gratiae Dei explicaret ac diffunderet. Ag-
men Purpuratorum claudant ambo sui temporis in Collegio Car-
dinalitio Decora, **CARDIN. NORISIVS** tum in *Historia Pelagiana*,
tum in *Vindiciis Augustinianis*, acerrimus Doctrinae Augustinianae
vindex; et **CARDIN. NOAILLIVS** in *Institutione de gratia*. Qui
iunctis animis viribusque pro tuenda S. Augustini contra quosvis
conuitiatores Authoritate strenue decertarunt, causamque S. Pa-

tris defendendam ex professo in se susceperunt, quo Lectorem remittimus.

§. 189. Possent adhuc in hunc finem commemorari plures alii Doctrinae Augustinianae clarissimi Encomiastes, vt HVGO DE S. VICTORE, serm. 99 de S. Augustino SCOTVS ERIGENA, Lib. de Praedest. cap. 10. LEONARDVS COQVAEVS, in praefat. ad Lib. de Ciu. Dei. POSSEVINVS, in apparatu v. Aurelius. Sed, qui totius Ecclesiae, S. Sedis Apostolicae, Ss. Patrum, Doctorum Ecclesiasticorum, aliorumque Virorum Sapientia, pietate, eruditione, dignitate, morumque grauitate illustrissimorum autoritate ac testimoniis non mouentur, qua demum re alia mouebuntur?

§. 190. Possemus etiam hac occasione paralellam in Ecclesiae, ac Ludouici Molinae de S. Augustino iudicium (§. 156. et 157.) comparisonem instituere; sed id Sapienti, quaeque legit, aequa lance ponderanti Lectori relinquimus.

§. 191. Interim sunt nonnulli, qui tot ac tantis encomiis in S. Augustinum conglomeratis tandem conuicti Eundem quidem tanquam Virum improuidum, ignorantem, Nouitatum inuentorem, in disputationibus immoderatum, imo fidelium turbatorem, et Ecclesiae periculosum (§§. 156. et 157.) traducere non amplius audent; econtra vero Eundem Ipsum, quem antea iisdem ipsis, quibus olim Semipelagiani, querelis onerarunt, et vt humanae libertatis destructorem suspexerant, nunc, quod mireris, in suas attrahere partes, pro sua opinione allegare, Ipsius Autoritatem sibi met arrogare, Eiusdemque verba per summam iniuriam in suum sensum detorquere non erubescunt.

§. 192. Sic imprimis Augustinum faciunt Authorem illius adagii apud theologos recepti: *si non es praedestinatus, fac, vt praedestineris.* Item istius; *Homini facienti, quod est in se, Deus non denegat suam gratiam.* Ergo, inquiunt, praedestinationis infallibilitas non ab aeterno Diuinae voluntatis decreto, sed a praeuiso hominis consensu pendet; ergo gratia non facit, vt homo faciat, et operetur, sed expectat, vtrum homo ex naturalibus liberi arbitrii viribus gratiam acceptare vel respuere velit.

§. 193.

§. 193. Sed Respondetur (praescindendo a quaestione critica, vtrum haec adagia reuera sint S. Augustini) sensum prioris eundem esse cum illo 2. Petri 1. v. 10. *Fratres magis satagite, vt per bona opera certam vestram vocationem, et electionem faciatis.* Nempe, si nescis vel dubitas, an sis praedestinitus, per bona opera, et constantem in bono perseuerantiam te ipsum saltem moraliter de tua electione poteris certificare, haec enim perseuerantia Praedestinitos a reprobis discernit; de caetero Augustinus Praedestinationis certitudinem et infallibilitatem ex voluntate diuina vni- ce dependentem vbique, ac speciatim in lib. de corrept. et gr. cap. 7. asserit, inquit: *Horum, si quisquam perit, vitio humano vincitur Deus, sed nemo eorum perit, quia nulla re vincitur Deus.* Et cap. 14. *Deo volenti saluum facere nullum hominis resistit arbitrium; sic enim velle et nolle in volentis aut nolentis est Potestate, vt diuinam voluntatem non impediat, nec superet potestatem.*

§. 194. Alterum quod adtinet, ea semper fuit vniuersalis Ecclesiae contra Semi- et Pelagianos doctrina, quod homini facienti quod est in se per vires naturales Deus dare gratiam nec *de congruo* quidem, ac multo minus *de condigno* teneatur; Molina Ipse meritum de condigno non adstruit, hoc enim foret manifeste Pelagianum; a merito autem de congruo, saltem quoad formalia, vult praescindere, eaque, quae homo facit ex viribus naturae, tantum conditionem esse affirmat, sine qua Deus non conferret gratiam, vti ex propriis Eiusdem verbis Num. VI. colligitur.

§. 195. Sic autem nunquam et nullibi docuit Augustinus, cuius vtique totum Systema in eo est, quod sine Dei gratia, *nihil prorsus sit in homine*, de quo ipse gloriari posset, quod ad gratiam primam non tantum nulla detur ex viribus naturae dispositio, sed quod gratia quandoque talibus detur, qui ad gratiam positue sunt indispositi et obices ponunt, prout ab exemplo D. Pauli demonstrat, cuius merita quidem fuerunt magna et multa, sed mala. Ita S. Augustinus passim contra Massilienses disputans.

§. 196. Speciatim vero S. Augustinus mentem suam explicat in ep. ad Sixtum scribens: *restat igitur, vt ipsam fidem, vnde omnis iustitia sumit initium, non humano, quo ipsi extolluntur, tribuamus arbitrio, nec ullis praecedentibus meritis etc.* Vberius autem lib. 1. ad Simplician. q. 2. loquitur: *non habeo, quod intuear in eligendis homi-*
nibus

nibus ad gratiam et salutem, nisi vel maius ingenium, vel minima peccata, vel utrunque; addamus etiam si placet, utiles, honestasque doctrinas; sed cum hoc statuero, ita me ridebit Ille, qui infirma Mundi elegit, ut fortia confundat, ut Eum intuens, et pudore correptus, ego irrideam multos et prae quibusdam peccatoribus castiores, et prae quibusdam piscatoribus oratores. Vberrime tandem seipsum exponit in lib. 1. de peccator. merit. et remiss. cap. 22. inquit: unde enim fit, ut homo ab ineunte pueritia modestior, ingeniosior, temperantior, ex magna parte libidinum victor, qui oderit auaritiam, luxuriam detestetur, atque ad virtutes caeteras prouectior consurgat, et tamen eo loco sit, ubi ei gratia Christi praedicari non possit? alius autem tardus ingenio, libidinibus deditus, flagitiis et facinoribus coopertus ita gubernetur, ut audiat, ut credat, ut Baptizatus rapiatur, aut si detentus hic fuerit, laudabiliter viuat? o altitudo! qua fronte igitur Augustinum pro se allegant, qui humano arbitrio nimium tribuunt, qui Deum infirma Mundi, et ea, quae non sunt, eligentem nec intuentur, nec pudore corripuntur, qui cum humili Augustino erubescunt exclamare: o altitudo?

§. 197. Quamuis igitur Molina conatum naturae non meritum, sed conditionem tantum appellet, Augustinum tamen propitium sibi nunquam habebit; nam et Cassianus olim dicebat Collat. 13. cap. 13. *Semper gratia Dei nostro in bonam partem cooperatur arbitrio, atque in omnibus illud adiuuat, protegit, ac defendit, ut nonnunquam etiam ab eo quosdam conatus bonae voluntatis vel exigit, vel expectet.* At longe aliter Augustinus, qui lib. 2. ad Bonifac. cap. 18. ait: *si per nos incipit cupiditas boni, ipsum caeptum erit meritum, Cui tanquam ex debito gratiae veniat adiutorium, et sic gratia a Deo non gratis donabitur, sed secundum meritum nostrum dabitur.* Videantur etiam Eiusdem opera de peccat. merit. et remiss. de nat. et grat. contra Iulian. de grat. et lib. arbitr. de corept. et gratia. Praesertim Eiusdem Epistolae ad Prosperum et Hilarium, et videbitur, quam temere Moliniani Augustinum suos inter fautores numerent, quem Ludouicus Molina, ut supra vidimus, tam dure castigat.

§. 198. Longi essemus, et superflui, si omnes Augustini textus, quos nouiores quidam Theologi Molinizantes pro sua opinione adducere conantur, ut suis placitis concilient Authoritatem vellemus allegare; hinc omnia facile ad 3. genera reducimus; vel enim *textus*
ple-

plerumque decurtatos, ac mutilos afferunt, quibus quidem Idiotis fucum faciunt, Sapientibus autem, et in S. Augustini lectione versatis nunquam illudent, nota enim est peritis omnibus, imo toti Ecclesiae Augustini doctrina et fides, in qua vixit et obiit; neque mirum videri debet, homines suae causae diffidentes alieno abuti Patrocinio, nam et vitia nonnunquam sub virtutis larua sese occultant; S. Scriptura ipsa huiusmodi fatis a sua iamiam origine subiecta fuit, et est etiamnum, quae membratim discinditur, quando tota non placet, dumque ex Eadem et apes mella, et araneae venena sugunt.

§. 199. Vel pro sua opinione stabilienda ex S. Augustini libris ea citant verba, ac testimonia, *quae ad rem ipsam non faciunt*; allegant enim textus ex eiusmodi locis desumptos, vbi S. Pater de Praedestinatione, de gratia, et eius efficacia tractandi nec animum, nec ansam habuit, imo forte non somniauit, vel oppositam potius materiam pro re nata, dataque occasione exaggeravit; nec attendunt, vel saltem se non attendisse simulant, vtrum Author, quem citant, hac de materia ex professo, vel per transennam, vtrum exegetice, vel dogmatice, vtrum suo vel alieno nomine quidquam affirmet; sicut ergo ridiculum foret, ea, quae Augustinus de Nuptiis et concupiscentia scripsit, pro defendenda Virginitate, vel quae docuit lib. de sancta Virginitate, pro tuenda Nuptiarum honestate adducere; ita quoque aut risu aut vituperio dignum foret, ea, quae S. Augustinus contra Manichaeos pro afferendo libero arbitrio disputavit, pro efficacia gratiae ac Diuinae Praedestinationis adsumere, est enim regula inter Criticos receptissima, et in lectione Ss. Patrum necessario seruanda, Scriptoris cuiusdam finem, propositum, causam, scribendique modum considerari debere.

§. 200. Vel denique S. Augustini libros in rem suam promiscue citant, *non attendentes tempus*, quo scripti sunt; quod enim in aliis Patribus, id praecipue in S. Augustino est obseruandum, an et quaenam ante, quaenam vero post suam conuersionem, quaenam adhuc iuuenis, quaenam Senex, quaenam in statu laicali, quaenam vt Presbyter, quaenam tandem iam factus Episcopus docuerit; hinc Eminentissimus Cardinalis Bellarminus exclamat: *o quam aliter sapit Augustinus iuuenis, et quam aliter Augustinus Senex.* Hinc ipsemet S. Augustinus, quod nullum aliorum Patrum fecisse noui.

nouimus, in duobus retractationum libris quasi normam nobis, et modum praescripsit, quomodo ipsius opera *nonaginta tria in libris ducentis triginta duobus* legere, intelligere, interpretari, citare, ac usurpare possimus, vel debeamus.

§. 201. In Specie vero, quantum praesentem de gratia materiam spectat, Ipsemet S. Pater pro more suo sincere nos et candide monet, quidnam hac de re iunior, et quidnam postea senserit; ait enim lib. de praedest. Ss. cap. 3. *Eo praecipue testimonio Apostoli: quid autem habes, quod non accepisti etc. etiam Ipse conuictus sum, cum similiter errarem, putans fidem non esse bonum Dei, sed a nobis esse in nobis, et per illam impetrare nos Dei dona; nec enim fidem putabam Dei gratia praeueniri, ut per illam nobis daretur, quod posceremus utiliter, nisi quia credere non possemus, si non praecederet praeconium veritatis; ut enim praedicato nobis Evangelio consentiremus, nostrum esse proprium, et nobis ex nobis esse arbitrabar; quem meum errorem nonnulla opuscula mea satis indicant ante Episcopatum meum scripta, in quibus est illud, quod commemorastis in litteris vestris, ubi est expositio quarundam propositionum ex Epistola, quae est ad Romanos. Quid ergo de illis tenendum sit, qui Augustinum errantem citant, sed reuocantem non audiunt, Lector iudicet; nos utrobique iniuriam fieri S. Augustino existimamus.*

THEOREMA IX.

SUMMI PONTIFICES IN CONGREGATIONIBVS DE AVXILIIS NON
FAVENT MOLINAE.

§. 202. **Q**uanta semper existimatione summi Pontifices iam ab aevo S. Augustini Eiusdem doctrinam sint prosecuti, quantam Eisdem hucusque semper venerationem exhibuerit vniuersa Ecclesia, quam vnanimiter Ipsius doctrinam sequuti et amplexati sint Ss. Patres, quibusnam laudum encomiis Eundem fere omnes et eruditione, et Religione Illustres Viri extulerint, ex antecedente, ut putamus, Theoremate sat superque colligere fas est; ut adeo mirum non sit, publicato *Concordiae Molinisticae* libro magnos illico in Ecclesia tumultus excitatos fuisse, his nouam et hactenus inauditam

ditam in Ecclesia doctrinam obstupescantibus, illis per Molinae libros iam dudum damnatum Semipelagianismum renouari clamantibus, aliis non modo Augustini, sed et ipsius etiam Ecclesiae Authoritatem hoc nouo systemate concuti, sensum communem, et vnionem fidelium scindi, vitae, morumque licentiam induci, et auitam credendorum, agendorumque Regulam sus-deque verti causantibus.

§. 203. Peruenit clamor filiorum Israel ad Moysem in Petri cathedra sedentem, tunc temporis CLEMENTEM VIII, qui Apostolico repletus Zelo, vt populum suum in sancta fide, et pace christiana seruaret, et noxia quaeuis a suo grege arceret pabula, controuersiam istam S. Sedis examini ac Iudicio submittere volens, eum in finem Anno 1598. *Congregationes de auxiliis* ex omnigenae spiritualis armaturae Viris collectas instituit, simulque praecepit, vt omnia secundum doctrinam S. Augustini in hisce Congregationibus tractarentur, idque ob triplicem rationem fol. 2. allegatam.

§. 204. Post mortem CLEMENTIS VIII. anno 1605, et Eiusdem Successoris LEONIS XI. eodem adhuc anno defuncti, die 16. Maii eodem Anno in Petri cathedra collocatur PAVLVS V. ex illustrissima familia Burghesiorum, qui praedictas Congregationes denuo reassumi et continuari vsque ad finem iussit.

§. 205. Praeerant hisce Congregationibus die 2. Ianuar. Anno 1598. inchoatis, praeter ipsosmet praelaudatos Pontifices, tanquam iudices delegati ex Eminentissimo Purpuratorum Collegio successiue sequentes: Card. Ludouicus MADRVTIVS, Ep. Tridentinus, qui Concilio Trident. interfuit. Card. Pompeius ARIGONIVS. Card. et ep. ASCVLANVS. Card. Robertus BELLARMINVS. Card. Camillus BVRGHESIVS, postea Sum. Pontif. sub nomine Pauli V. Card. PINELLVS, Card. Annas DESCARS de Giury. Card. Ferdinandus TABERNA. Card. Anselmus de MONOPOLI. Card. Innocentius de BVFALO. Card. PERRONIVS, seu du Purron. Card. ALDOBRANDINVS, Clementis VIII. nepos. Card. BLANCHETVS, et Card. de ZAPATA.

§. 206. Praeter ante laudatos Doctores Purpuratos, plures etiam Episcopi Doctrina et eruditione insignes hisce Congregationibus

nibus praefuerunt, nempe: Fr. Propertius RESTA de Talleacotio, seu de capellis, Ord. Fr. Minor. Ep. Geruntinensis. Fr. Iulius SANCTVTIVS a Monte Filatrano Ord. Minor. episc. S. Agathae Gothorum. D. Laelius LANDVS Sueffanus, ep. Neritonensis. Fr. Hyppolitus SERVITA Senensis, Episcopus Montispelufii. DD. Archiep. ARMACHANVS in Hibernia. D. Episcopus de NARDO. D. Episcopus AQVILANVS. Qui omnes ob perspectam in disquirenda veritate dexteritatem, et in eadem asserenda Prudentiam prae caeteris eligebantur.

§. 207. Tanquam Consultores et Inquisitores a Summa Sede ad has de Auxiliis Congregationes deputati fuerunt Viri scientiarum Theologicarum peritissimi, et ob spectatam vitae probitatem grauiissimi, ex omnibus fere Ordinibus Ecclesiasticis vndequaque selecti; et quidem e *Clero saeculari*: D. Ludouicus de Creil, Doctor Sorbonnicus Parisiensis, qui omnibus Congregationibus sub Clemente VIII. et Paulo V. ad finem vsque interfuit. Ex *Ordine S. Augustini*: Fr. Ioannes Baptista Plombinus, Ordinis Procurator generalis, et Fr. Antonius Nunnius seu Nunnez Coronel. ex *Ordine S. Benedicti*: D. Iacobus le Bossu, ad S. Dyonisium Parisiis professus, Doctorque Sorbonnicus. Et P. Anastasius, Prior ad S. Pauli Romae, Congregationum Secretarius. Ex *Ordine Capucinatorum*: Fr. Anselmus de Monopoli, postea S. R. E. Cardinalis creatus ex generali Ordinis Procuratore. Ex *Ordine Carmelitarum*: Fr. Henricus Syluius, Apostolicus Ordinis Vicarius, et Fr. Augustinus Bouius, Regens Collegii Carmelitarum Romae. Ex *Ordine S. Domini*: P. Hyeronimus Xauiere, Totius Ordinis Magister generalis. P. Diego, seu Didacus Aluarez, postmodum Episcopus Tranensis in Regno Neapolitano. Et P. Thomas de Lemos, qui ob suum pro Augustiniana doctrina zelum ingentes a parte aduersa calumnias et persecutiones tolerare debuit. Ex *Ordine S. Francisci*: P. Fr. Franciscus Brusius, sui Ordinis Procurator generalis. F. Hyeronimus Palanterius, Regens Paduanus. Et P. Ioannes Rada, sui Ordinis Procurator generalis. e *Societate Iesu*: R. P. Claudius Aquauia, Societatis Generalis. P. Michael Vasquez. P. Petrus Arubal. P. Christophorus des los Cobos. P. Gregorius de Valentia. P. Ferdinandus de Bastida. Et P. Ioannes Salas.

§. 208. Vt autem eorum, quae in hisce Congregationibus acta fuerunt, brevis habeatur Epitome, sciendum est, in ima
Con-

Congregatione post neruofam, licet haud adeo longam, exhortationem ab ipfomet Pontifice Clemente VIII. dictam, qua Congregatis Patribus post Verbum Diuinum et Ecclesiae auitam fidem praecipue S. Augustinum, tanquam tutissimam credendorum normam, docendorumue proposuit regulam, Cardinalem Madrutium die 2. Ian. Anno 1598. ante omnia iussisse, vt liber Ludouici Molinae de Concordia liberi Arbitrii cum gratia Diuina summa diligentia examinetur, Eius finis et scopus inquiratur, et propositiones ibidem fidei, aut bonis moribus contrariae diligenter adnotentur, de caetero vero in futuris Sessionibus omnia ordinate, pacifice ac mature, sepositis priuatis praeiudiciis, affectibus, partiumque Studiis coram Deo, et in conscientia tractentur; quod vbi omnes sese facturos promiserant, futura Sessio ad 9. Ian. indicta fuit, cuius, vti et reliquarum acta pro maiori legentium commoditate in subiecta tabula parallela ita subiicimus, vt vna ex parte materia, et quaestio proposita, ex altera vero data Responsio atque Censura videri possit; ex Historia Congreg. D. Augustini Le Blanc.

MATERIA.

Congr. 2. et 3.

Quis fuerit Scopus Molinae, et quaenam Eius principia?

Congr. 4. et 5.

An concursus Dei generalis influat in Causas, an cum causis in effectus? quid ad haec Molina? et qua censura dignum sit hoc Molinae principium?

CENSURA.

Die 9. Ian. et 16. 1598.

Scopus fuit, reiecta doctrina antiqua, nouam inuenire. Principia sunt. 1. Concursum Dei non in causas, sed cum causis in effectus dari. 2. Donum perseverantiae supponere, quod homo sit consensurus. 3. Futura conditionata cognosci ante decretum. 4. Praedestinationem nonnisi ex praeuisione a Prouidentia distingui.

Die 23. et 30. Ian.

In rei veritate Deus influit in causas ipsas. Molina hoc negat. Ipsius principium est Pelagianum.

MATERIA.

Congr. 6. et 7.

Quid sentiat Molina de actibus diligendi Deum? quid de ipsius Sententia dicendum?

Congr. 8. et 9.

Qualem promereatur censuram opinio Molinae de perseuerantia? et illa de efficacia gratiae?

Congr. 10. et 11.

Qualis sit opinio Molinae de Dei scientia respectu futurorum contingentium? ac de praedestinatione?

Et sic porro usque ad 26. Nou. Anni praedicti per omnes Molinae propositiones continuatum.

Congregatio 1.

Patres Societatis conqueruntur, se a PP. Dominicanis acerbè nimis tractari.

Congregatio 2.

Patres congregati sex propositiones fidei contrarias ex libro Molinae desumptas proferunt.

Congreg. 3.

Cardinalis Madrutius tres primum tum octo proponit articulos, ut ambae partes desuper suam exponant mentem, quod maior

CENSURA.

Die 6. et 13. Febr.

Sentit illos elici posse viribus naturae cum solo concursu generali. Sententia est Pelagiana.

Die 20. et 27. Febr.

Prima est Pelagiana. Altera ad minus Semipelagiana.

Die 6. et 13. Mart.

Illa est falsa, et erronea. Haec falsa, et vergit ad haeresin Semipelagianam.

Quarum pleraeque aut Semi- aut omnino Pelagianismi nota iniustae fuerunt.

Anno 1599. die 22. Febr.

Respondent isti sese neutiquam Societati, sed soli Molinae contrarios esse.

Die ult. Febr.

Ad mandatum Ssmi ad rem discutiendam praeter Cardin. Madrutium destinantur etiam Cardinales Asculanus, et Bellarminus.

Die 4. Mart.

Patres Societatis etiam respondent, sed a modo, quo gratia efficax operatur, praescindunt.

MATERIA.

pars illico praestitit ad mentem S. Augustini et S. Thomae Aquinatis.

In reliquis Sessionibus septem usque ad 8. Iulii controuersiae inter PP. Societatis, et reliquos Congregationum Assessores pro et contra scriptotenus continuabantur.

Congreg. 1. et 2.

Varia iterum Apologiae pro doctrina Moliniana scriptae porriguntur Praesidentibus Congregationum a PP. Societatis.

Congreg. 3. 4. et 5.

Orator Hispaniarum Regis vrget controuersiarum terminationem. Moritur Cardin. Madrutius. PP. Societatis Pontifici exhibent memoriale parum submisce scriptum.

Congreg. 4. et Seqq.

Iussu Pontificis 20. Propositiones Molinianae fuerunt ad examinandum propositae, et singillatim exenteratae; nempe. 1. Deus et homo sunt duae causae partiales. 2. Ex viribus naturae possumus credere, 3. filii Dei fieri, et 4. nos disponere ad altiora 5. Deus non semper excitat voluntatem hominis. 6. Nequidem ad fidem. 7. Dummo-

CENSURA.

Die 16. 21. 27. 28. Maii, die 8. et 27. Iun. et 8. Iul.

Anno 1600. die 12. et 16. Febr.

Respondetur a PP. Dominicanis ad omnia doctissime.

Die 16. 20. et 25. Aprilis.

Respondetur Oratori. Dominici ostendunt, Doctrinam S. Augustini et Thomae esse communem Ecclesiae. Clemens VIII. vrget accelerationem.

Die 5. Maii et seqq. usque 3. Iul.

Censores iudicarunt, 1. 2. 3. et 4^{am} propositionem partim Semi-, partim prorsus Pelagianam esse. 5^{am} Concilio Arausicano II. contrariam, 6. et 7^{am} coincidere cum opinione Cassiani iudicarunt. 8^{am} Ex toto vt Pelagianam damnabant. 9. et 10^{am} in Cassiano, et 11^{am} in Massiliensibus olim damnatas asseriebant. 12ma Reiciebatur inter do

MATERIA.

do faciat, quod est in suis naturae viribus. 8. Ante, in, et post gratiam sua laus manet libero arbitrio. 9. Vocatio ad poenitentiam multum pendet a voluntate vocati. 10. Potest homo ex suis viribus diligere Deum, 11. actum contritionis elicere, ac 12. cuilibet tentationi resistere. 13. Donum perseverantiae consistit in gratia habituali. 14. Datur in Deo scientia media. 15. Ad actus fidei, spei et Charitatis sufficit concursus Dei generalis. 16. Gratia excitans fit cooperans per voluntatis consensum. 17. Auxilium per se efficax admittere, fidei repugnat. 18. Efficacia gratiae destruit libertatem. 19. fere idem asserit. 20. Praedestinatio dependet a libero arbitrio, tanquam conditione, sine qua non.

Congreg. 1. et 2.

SS. D. Clemens VIII. in Persona praesens mandavit, vt ambae partes audiantur, et conferratur Molinismus cum Semi- et Pelagianismo. Praesertim, quod 1am et 2dam ex praecitatis 20. propositionibus spectat.

Congreg. 3. 4. et 5.

Duae praedictae propositiones a PP. Dominicanis vt Pelagianae Damnantur; vindicantur a PP.

CENSURA.

Pelagianas. 13. 14ta Ex putido Massiliensium fonte haustam fuisse censuerunt. 15ta vt Pelagiana, 16. vero et 17ma vt Semipelagiana notabatur. Tres ultimas pariter Ecclesiae, et S. Augustini doctrinae contrarias, Pelagium olentes, et Semipelagianas dicebant. Has censuras in Congregationibus promulgatas vbi audierunt PP. Societatis, per Benedictum Iustinianum S. I. duos libellos supplices querelis plenos Pontifici exhibuerunt.

Anno 1601.

Die 23. et 25. Ian.

SS. D. Papae omnes humiliter se submitunt, promittuntque, se Molinae ac Pelagii propositiones fideliter collaturos esse.

Die 1. 3. et 5. Febr.

Damnationi Molinae potiores subscribunt; reiiciuntur vindiciae; firmatur superior Censura Socie-

MATERIA.

Societatis. Proponitur, et examinatur 3. et 4. Molinae propositio.

Congreg. 6. 7. et 8.

Respondent PP. Societatis ad latam censuram. Communicationem scriptorum, et sessionum prorogationem petunt.

Congreg. 9. 10. et 11.

Examinatur iterum 7. et 8. Molinae propositio; quae a PP. Societatis frustra defenduntur. Examinantur etiam 9. et 10. a defendentibus PP. Societatis.

Congr. 12. 13. et 14.

Renouatis Sociorum querelis, examinantur ulterius 11. et 12. Molinae propositiones. Audiuntur Apologiae.

Congr. 15. 16. 17. et 18.

Examini subiiciuntur 13. 14. 15. et 16. Molinae propositiones supra citatae.

Congr. 19. 20. et 21.

Discutiuntur 17. et 18. Molinae propositionibus. Sequuntur iterum querelae Societatis.

CENSURA.

ra in 3. et 4. Molinae propositionem.

Die 8. 12. 15. Febr.

Persistunt reliqui quoad latas censuras. Scriptorum communicationem non denegant. Damnant insuper 5. et 6. tam Molinae Propositionem, excepto Bouio, et Plumbino.

Die 19. 22. et 26. Febr.

Repetuntur latae iam censurae in 7. et 8. Molinae propositiones. Etiam 9. et 10, ut antea, damnantur.

Die 8. 12. et 15. Mart.

Renouatur damnatio in 11, et 12. Molinae; reicitur, ut insufficiens, Apologia.

Die 19. 22. 26. et 29. Mart.

Quae prioribus iterum censuris notantur.

Die 2. 5. et 9. April.

Damnatur et istae. Querelae autem ad Pontificem deferbantur.

MATERIA.

Congr. 22. 23. et 24.

PP. Societatis contra ultimas censuras, sed nonnisi ore tenus protestantur. Ultima tandem inquisitio fit in propositionem 19. et 20am.

Congr. 25. 26. et 27.

Deputantur duo Episcopi ad Ss. D. Tusculi agentem pro subrogando Praefide in locum Propertii Resta, Episcopi Cariathensis nuper defuncti.

Congregatio 37.

Censurae hactenus in Molinae Doctrinam latae, contradicentibus licet PP. Societatis reuidebantur, et in ordinem redigebantur. Ex mandato Ssmi de nouo reuifae sunt per 13. Congregationes.

Congreg. 51. et 52.

Solis PP. Societatis, P. Ioanne Bapt. Plombino (licet Augustiniano) et Antonio Bouio Carmelita exceptis, reliqui omnes latis hactenus censuris promptissime subscribunt.

Congregatio 1.

Duo in hac Congregatione fuerunt quaesita: 1. quis maiores vires ad bonum tribuat libero Arbitrio, S. Augustinus, an

CENSURA.

Die 16. 26. 30. April.

PP. Dominicani cum reliquis scriptotenus probant, et harum et priorum propositionum Censuras esse iustas.

Die 4. 7. et 10. Maii.

Pergunt Patres congregati suas censuras in Molinam latas ulterius corroborare. Et sic porro vsque ad Congreg. 37. die vlt. Iulii habitam.

Die 31. Iul.

Eas ita reuifas et in ordinem redactas iubet Ssmus ad se deferri, ac de nouo reuideri. Quod et factum vsque ad 19. Nouembris.

Die 19. Nou. et 5. Dec.

Hae Censurae hactenus latae, in ordinem redactae, reuifae, ac subscriptae deferuntur ad Ssmum D. Clementem VIII.

*Anno 1602.**Die 14. Februar.*

Hac in Congregatione nihil adhuc decifum, statutum tamen 1. fuit ab Ipsomet Ssmo, vt speciales Molinae propositiones cum
Ludo-

MATERIA.

Ludouicus Molina? 2. an in libris S. Augustini legatur, constitutam esse a Deo legem cum Christo Filio suo, vt, quoties Homo solis naturae viribus fecerit, quod in se est, Deus illi tribuat gratiam?

Congreg. 2. et 3.

Ssmus praefens designat Secretarios; postea orationem habet prolixam; tum genuflexus inter lacrymas preces ad Deum fundit; tandem iterum ad Patres perorat.

Congreg. 4. et seqq.

Contra 7. Molinae propositiones a PP. Dominicanis citatur S. Augustinus. Idem etiam pro se citatur a PP. Societatis. Et Ipsemet Ssmus disputat, ac S. Augustinum vindicat. variae iterum Molinae propositiones vsque ad 17. Decembr. ad trutinam vocabantur.

Congregatio 1. et seqq.

Totus Molinae liber de concordia, aliaque Ipsius scripta per omnes partes, articulos, propositiones atque sententias rigidissimo examini subiiciebantur, et ad Scripturae, Conciliorum, Patrum, ac praeprimis

CENSURA.

Doctrina S. Augustini, tanquam Lydio Veritatis lapide conferrantur. 2. Vt Patres, quamdiu Congregationes durauerint, S. Augustinum presse sequantur, ac 3. vt sub poena excommunicationis altissimum de rebus actis teneatur silentium.

Die 20. Mart. et 22. April.

Post longam P. Aluarez Dominicani cum P. Valentia disputationem. Eliguntur 7. Molinae propositiones pro futura Congregatione.

Die 28. April. et seqq.

Egressis Dominicanis et Iesuitis, lata contra omnes 7. propositiones sententia, Molinae doctrinam conuenire cum Cassiano, esse falsam et ex parte haereticam. Sic et in reliquis Molina vbique reiciebatur.

Anno 1603.

Die 20. Ian. vsque 13. Dec.

Variae per hunc annum in Molinae doctrinam latae sunt censurae apud Aug. le Blanc assignatae; v. g. eam cum Cassiano Semipelagiano conuenire; catholicorum Scholis explodendam esse; consentire cum Pela-
Augu-

MATERIA.

Augustini Doctrinam veluti ad limam conferebantur.

Congregationes 24.

Hoc iterum Anno examina circa singulas Molinae assertiones continuabantur. Praesertim vero die 27. Octob. 29. Nou. et 6. Decemb. actum fuit de Scientia media; in qua disputatione P. Bastida punctum difficultatis nunquam voluit adtingere; hinc taedio affecit Pontificem, praesertim ob falsas citationes.

Congreg. 1.

Tractatum fuit, an Decretum Praedestinationis praesupponat in Deo Scientiam futuribilium a voluntatis humanae consensu, velut a conditione pendente?

Congr. 2. et 3.

Agebatur, an bonus usus auxiliorum a sola proveniat innata hominis libertate, an vero a gratia, quae facit, ut homo illis bene utatur?

Die 4. Martii hoc Anno moritur Clemens VIII. P. M.

Congregatio 4.

Deliberatum fuit, quomodo deinceps Congregationes celeb-

CENSURA.

gio; et sic porro. Videatur D. Aug. le Blanc Tabula Chronologica sexta.

Anno 1604. die 20. Ian.

Censuerunt vbique Consultores, Molinae doctrinam tam Paulo, et Augustino inimicam, quam Pelagio amicam esse; praesertim Scientiam mediam non ab Augustino, bene vero a Pelagio, et Massiliensibus assertam fuisse.

*Anno 1605.**Die 4. Ian.*

Censuerunt, nullam huiusmodi scientiam admittendam, sed praedestinationem soli Diuinae Voluntatis proposito adscribendam esse.

Die 21. et 22. Ian.

Censuerunt, Pelagianum est, dicere, bonum usum ab homine, et non a gratia Dei esse,

Post Clementem eligitur Leo XI. cui paulo post iterum defuncto sufficitur Paulus V. qui Congregationes reasumpsit.

Die 14. Septemb.

Iussit Paulus V, ut ante omnia Scriptum Clementis VIII.

ran-

MATERIA.

randae sint, et, an consuetus hucusque Ordo continuandus?

Congreg. 5. et 6.

Ventilabatur Scriptum Clementis VIII, et reliquis omnibus absque mora, et facile admissis, caput quintum: an iuxta S. Augustinum Gratia sit ab intrinseco efficax? suamque efficaciam immediate a Deo habeat?

Congreg. 7. et 8.

Ttractabant, an Deus moueat voluntatem hominis, vere, actiue, ac proprie, salua tamen hominis libertate? vel an solum moraliter?

Congreg. 9, 10. et 11.

Quaesitum fuit, an gratia efficax etiam physice praedeterminet? et vtrum id e Scriptura, vel ex Conc. Trid. Sess. 6. can. 4. probari possit?

Congreg. 12. et 1. anno 1606.

Actum fuit de Gratia efficaci ad mentem S. Augustini, aliorumque Patrum tum Graecorum, tum Latinorum.

Congreg. 2.

Disputatum fuit, an haec doctrina non conueniat cum Caluino?

CENSURA.

Legatur, in quindecim capita distinctum.

Die 20. et 21. Sept.

Decisum, S. Augustinum reuera ita sentire in lib. de grat. et lib. Arbitr. c. 14. et 20. de corrept. et. grat. c. 5. 8. et 14. de grat. Christi c. 24. tract. in Psal. 134. et de Dono Perseuerant. c. 13.

Die 12. et 15.

Decidebant, hanc motionem non tantum moralem, sed et veram propriam et actiuam, hominisque libertati nullo modo praeiudiciosam esse.

Die 26. Octob. 9. 29. Nov.

Responsum, posse dici, gratiam etiam physice praedeterminare, idque tum Scripturae, tum Conc. Trid. Conueniens esse.

Die 14. Dec. et 3. Ian. anno 1606.

Iudicarunt, Patres tum Graecos, tum Latinos, praesertim vero S. Augustinum huic sententiae fauere.

Die 10. Ian.

Probatum, latum esse quoad hanc doctrinam inter vtrosque discrimen.

MATERIA.

*Congreg. 3. et 4.*An Augustini doctrina Ratio-
ni quoque conueniat?*Congreg. 5. 6. et 7.*An haec Doctrina de Gratia
efficaci S. Thomae Aquinati,
et aliis Doctoribus Scholasticis
hucusque receptis consentiat.

CENSURA.

Die 25. Ian. et 1. Febr.

Responsio affirmatiua.

*Die 15. et 22. Febr. et 1. Mart.*Resolutio: hanc doctrinam S.
D. Angelicus, et Scholastici
Doctores omnes vsque ad Mo-
linam tenuerunt.

§. 209. Ex his hactenus allatis facile perspiciet prudens Lec-
tor *imo*, quo Spiritu ab omnibus priuatis affectibus, partiumque
studiis alienissimo, ac solius Veritatis indagandae cupidissimo
praelaudatae de Auxiliis Congregationes fuerint conuocatae. *2do*,
quo Zelo et animi attentione controuersiam istam, tanquam vnum
e grauissimi momenti negotium per seipso etiam tractauerint Ipsi-
met Summi Pontifices Clemens VIII. et Paulus V. *3tio*, In quan-
ta semper Authoritate tum apud Eosdem, tum apud Eorundem
antecessores fuerit S. Augustinus, Eiusdemque doctrina. *4to*,
Quanta diligentia, et sollicitudine, quaque iudiciorum grauitate
ac maturitate Viri doctissimi, rerumque theologicarum peritissimi
vnde quaque selecti singulas Molinianae concordiae sententias per-
lustrarint. *5to*, Quam infirmae, quam insufficientes et arenosae,
imo quam fraudulentae nonnunquam illorum rationes fuerint,
qui Molinae doctrinam aut e sola ratione, reclamante Religione,
aut e Scriptura, refragante Ecclesia, aut ex Augustino, Augusti-
no inuito, defendere nitebantur. *6to*, Quam acerbis Ludouicus
Molina, quamque terribiles, nunc Pelagianismi, nunc Semipela-
gianismi, semper autem erroris periculosi censuras per omnem
Congregationum decursum tolerare debuerit. *7mo* tandem, quam
seuerum propterea ex Cathedra Petri Apostolicae damnationis
fulmen in Ludouici Molinae librum de concordia vibrandum,
prout etiam expectabatur, eiusdem defensoribus fuerit pertimes-
cendum.

§. 210. Cur autem, inquires, nulla desuper sententia defini-
tiua in lucem prodiit? Respondeo: Rationes primae Sedis inue-
stigare

stigare nobis est Religio, Maiestatem non scrutamur, praesertim sacram, sed humiliter veneramur; legat, qui plura cupit nosse, Venetam Illius temporis Historiam, et iam non mirabitur, publicam decisionem in tempus aliud dilatam fuisse.

§. 211. Quamvis igitur Bulla condemnatoria non modo parata, sed et iamiam conscripta esset, scribit nihilominus Gregorius Nunnus Coronelus Congregationum Consultor, Paulum V. Sententiam suspendisse, simulque seuerè prohibuisse, ne vna pars alteram Haereseos nota configeret, iniunctum quoque fuit P. Claudio Aquaiua, vt Societati suae, cuius tunc temporis Minister Generalis fuerat, seuerè iniungeret, quatenus Ludouici Molinae doctrinam in Congregationibus tam dure habitam, tamque male notatam aut penitus omitteret, aut emendaret.

§. 212. Caeterum coronidis loco huic Theorematis addendum venit, Clementem VIII. adeo in doctrinam S. Augustini propensum fuisse, tantumque Doctrinae Molinisticae horrorem habuisse, vt aliquando Cardinali Bellarmino pro Molinistis intercedere volenti contracta fronte responderit: *num et tu vis esse Semipelagianus?* vt praeterea non modo in suo Breui Apostolico ad Vniuersitatem Louaniensem directo, verum etiam alias durantibus Congregationibus ad amicos dixerit, *se in hac materia cum Louaniensibus sentire, et curaturum, vt omnes ita sentiant, imo sese paratum esse, pro doctrina S. Augustini, si opus foret, martyrium quoque subire.* Vti scribit Ill. ac Reuerendiss. D. Petrus Ioannes Archiep. Ultraiectinus in sua ep. Idib. Febr. 1758. ad Benedictum XIV. P. M. data. Nec mirari oportet, Clementem VIII. aequè ac Paulum V. quam animo conceperant, Molinae damnationem, in commodius tempus distulisse, dum Ipsemet Clemens, teste Historiae Congregationum de auxiliis Authore lib. 2. cap. 23. *hac unica difficultate cruciabatur (quam post dies aliquot Francisco Pegnae, Rotae Romanae Decano, detexit) ne scilicet Moliniani Apostolicae definitioni subesse detrectarent.* Et Paulus V. praeter motiua Politica hoc eodem timore angebatur, posteaquam P. Claudius Aquaiua Societatis Minister Generalis Pontifici censuram propediem promulgaturo in faciem dixisset: *Ego quidem, si Sanctitas sua eam infamiae notam Societati inureret (nempe Molinismum damnando) denarum millia praestare posse, qui contumeliosa et indecora Apostolicae Sedis Auctoritati scriberent.*

§. 213. His ita stantibus, quemadmodum risu dignum est, quod quidam Scherlogus Molinista sub nomine Pauli Leonardi non sine proprio suo dedecore scripserit: licet, qualis extiterit minutatim publici examinis censura, prorsus ignoremus, quia originaria acta consulere non licuit, tamen, si ex effectibus et fama diuinandum est, magna spes est, lata tum, suffragia pro scientia media. Ita e contrario aut inscitia deploranda, aut abominanda est illorum temeritas, qui, teste Petro de Herrera Salmanticensi apud le Blanc lib. 4. cap. 20. minus prudentes affirmarunt, Sanctitatem suam Molinae librum adprobasse, huiusque S. Patris orationes (quis illum Ss. Catalogo adscripsit?) iudicium hoc e caelo obtinuisse. Cum tamen summus ipse Pontifex Paulus V. Regis Hispaniarum oratori de intolerabili Molinistarum iis in partibus iactantia querelas mouenti responderit: *tantum abest, doctrinam Ludouici Molinae a me adprobari, ut eam potius ne quidem ut probabilem iudicem.*

§. 214. Nihilominus quidam Affeculae Molinae in Gallia non modo libris, scriptis et concionibus, sed et Scenis publicis, carminibus, ac ludis theatralibus phantasticam sui Molinae de Augustino victoriam cum plurimorum scandalo decantantes magnum vbique tumultum suscitare moliebantur; nisi Illustrissimi D. Caroli Mauriti le Tellier Archiepiscopi Rhemensis decreto die 15 Iulii 1697. ad Academiam Rhemensem dato, et Parlamenti authoritate firmato petulantiam suppressisset, vbi haec inter alia: *Equidem Clemente VIII. ad superos vocato, Paulus V. (Cuius consilia introspicere Religio nobis est) meditatum iudicium in suspenso posuit, et in commodiorem tempestatem consulto distulit; at nemo inde citra temeritatis notam propterea colliget, probatum idcirco fuisse librum illum, de quo fuerat tamdiu deliberatum; post tam diligentem motae litis tractationem, silentium Romanorum Pontificum adprobationis loco iactare velle, hominum est nimis audacium, qui Sedem Apostolicam Protestantium calumniae committunt, qua eam de contempta iam tandem Augustiniana doctrina, nouisque Molinae inuentis in animum inductis accusant. Quare ferre nullatenus possumus, eam immoderatis adeo laudibus doctrinam efferri, quae ex ipsa sui origine sinistrae ut minimum suspicionis labem incurrit, quod et ex antedictis, et ex probatissimorum huius aetatis Scriptorum suffragio perspicuum est; tantum igitur abest, ut Molinae doctrinam velut Ecclesiae adprobatione dignam excipere liceat, quin potius illum ipsum tanquam virum propriis figmentis, caeterorum Nouatorum more, delectatum habere necesse est, eiusque doctrinam infausta nouitatis et audaciae labe ab ipso sui Authore notatam exhibilare.*

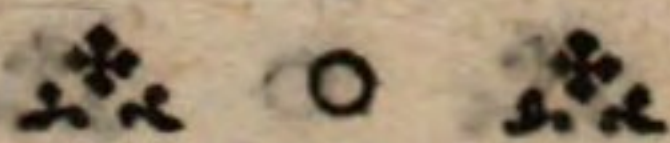
THEOREMA X.

SCHOLAE CELEBERRIMAE, SCHOLARVMQVE PRINCIPES AVERSANTVR MOLINAE DOGMATA.

§. 215. **R**ecte S. GREGORIUS M. lib. 9. Moral. cap. 6. *Quid post Orionas Hyadum nomine, nisi Doctores S. Ecclesiae designantur? qui subductis Martyribus eo iam tempore ad Mundi notitiam venerunt, quo fides clarius elucet, et repressa infidelitatis hyeme, altius per corda fidelium Sol veritatis calet, qui remota tempestate persecutionis, expletis longis noctibus infidelitatis, tunc S. Ecclesiae orti sunt, cum ei iam per credulitatis vernum lucidior Annus aperitur; nec immerito Doctores Sancti Hyadum nuncupatione signantur, graeco quippe eloquio Hyetos pluuias vocatur, et Hyades nomen a pluuiis acceperunt, quia ortae procul dubio imbres ferunt; bene ergo Hyadum appellatione expressi sunt, qui ad statum vniuersalis Ecclesiae, quasi in caeli faciem deducti, super arentem terram humani pectoris S. praedicationis imbres fuderunt.*

§. 216. Inter huiusmodi Ecclesiae Doctores et Religione, et eruditione sua Ecclesiam irrigantes merito numeratur S. THOMAS AQUINAS, ob Scientiam caelitus potius infusam, quam humanitus aquisitam non a suo tantum Ordine, sed ab vniuersa Ecclesia DOCTOR ANGELICVS nuncupatus.

§. 217. Hunc, vt refertur in eius vita, CHRISTVS Ipse per imaginem crucifixi laudauit, cum post absolutum de incarnatione tractatum dixit: *bene de me scripsisti Thoma, quam mercedem a me requiris?* Hunc Supremus in terris Christi Vicarius IOANNES XXII. ex speciali Dei inspiratione scripsisse, totque patrasse miracula, quod articulos scripsit, in Bulla canonizationis testatur. Hunc VRBANVS IV. et CLEMENS IV. dignum censuerunt, qui dignitatibus Ecclesiasticis, et Archiepiscopalibus etiam vrbis Neapolitanae infulis honoretur, nisi viri humilitas obstitisset. Hunc GREGORIUS X. tanquam rerum Theologicarum Oraculum, et magnum Consilii Angelum ad Concilium generale Lugdunense II. vocauit, in grauissimis Ecclesiae negotiis consulendum. Huius Doctrinam VRBANVS V. in ep. ad Tholosanos ex eo vel maxime commendat, quod S. Augustini vestigia insequens, Ecclesiam vniuersam doctrinis, ac scientiis quam pluri-

plurimis exornarit; et mox subiungit: volumus ergo, ac tenore praesentium vobis iniungimus, ut dicti B. Thomae doctrinam, tanquam veridicam, et Catholicam sectemini, eamque studeatis omnibus viribus ampliare. Huius doctrinam INNOCENTIVS VI. Serm. in S. Thomam ita depraedicat, ut nunquam, qui eam tenuit, inueniatur a tramite veritatis deuiasse, et qui eam impugnauit, semper fuerit de falsitate suspectus. Hinc S. P. PIVS V. Eundem non modo ut Ecclesiae Doctorem publice Colendum, verum etiam veluti certissimam Christianae doctrinae Regulam speciali Bulla proposuit. Hinc et CLEMENS VIII. in Epistola ad Neapolitanos diserte laudat et approbat Libros D. Thomae Aquinatis, quos Ille, inquit Pontifex, breuissimo tempore, in omni fere disciplinarum genere, singulari ordine ac mira perspicuitate sine ullo prorsus errore conscripsit. Dein PAVLVS V. in ep. ad Eosdem exultante animo contestatur: Splendidissimi Catholicae fidei Athletae B. Thomae Aquinatis, cuius clypeo militans Ecclesia haereticorum tela feliciter elidit, bonores et venerationem in dies magis magisque augeri, plurimum in Domino gaudemus. Unde etiam ALEXANDER VII. in Breui Apostolico Theologis Louanienfibus dato D. Thomae Aquinatis placita vocat: inconcussa, tutissimaque dogmata. Ac tandem INNOCENTIVS XII. in ep. ad Eosdem: Apostolica, inquit, vos Auctoritate monemus, ut Sapientiae vacetis, profitentes Doctrinam praeclarissimorum Ecclesiae Catholicae Doctorum, Augustini et Thomae Aquinatis etc. an talia quoque de Ludouico Molina Pontificum testimonia?

§. 218. Tanta D. Thomae Aquinatis Authoritas a Summis etiam Pontificibus agnita mox celeberrimas per Orbem vniuersitates in sui sequelam traxit; nam Vniuersitas *Firmana* in Marca Anconitana per Bonifacium VIII. instituta; Academia *Pisana*, *Senensis* et *Ticinenfis*, atque ne longi simus, omnes fere per Europam Scholae celebriores vsque ad Molinae tempora non aliam, nisi theologicam D. Thomae Angelici Summam pro suarum praelectionum norma constituerunt, aut ex mandato sui fundatoris, aut ex voto vnanimi, aut ex laudabili saltem consuetudine, grauissimisque motiuis ad id obstrictae; quas inter etiam haec nostra Vniuersitas *Salisburgensis* in Domino gloriatur, quod a primaeua sua institutione Anno 1623. sub aeternae memoriae Archiepiscopo Paride Lodronio facta illibatam hucusque semper D. Thomae Aquinatis Doctrinam constantissime sit amplexata.

§. 219. Quid, quod plurimi Religiosorum Ordines, vt *Augustinianorum*, *Benedictinorum*, *Canonicorum Regularium* tum Ecclesiae *Lateranensis* Romae, tum *S. Genouefae* Parisiis vi suarum constitutionum cap. 11. et e Capituli generalis de anno 1650. mandato; item *Carmelitarum* reformatorum, praesertim Prouinciae *Turonensis* Constitution. P. 1. cap. 20. *Carmelitarum discalceatorum* in Gallia Constitution. P. 2. cap. 4. *B. Mariae de Mercede*, *Minimorum S. Francisci de Paula* iuxta Capitulum generale *Barcinonense* de anno 1661. praeprimis vero *Dominicanorum*, Theologicam Doctoris Angelici doctrinam e publicis vbique Cathedris docere, proque aris et focis defendere, non sine maximo Religionis Catholicae fructu, ac discentium emolumento hactenus collaborarint.

§. 220. Praemissis igitur, quae S. Doctoris Angelici Auctoritatem commendant, quaque Molinam longissime superat, adeo, vt Patres in Ss. Concilio Tridentino congregati praeter S. Scripturae codicem, Ipsius quoque Thomae Aquinatis Summam theologicam in medio collocantes, exinde controuersiarum arbitrum petierint; audiamus, an et quomodo talis ac tanti Doctoris de gratia et praedestinatione doctrina cum illa Ludouici Molinae conueniat.

§. 221. Ait autem in Angelica sua Summa P. 1. q. 22. art. 2. ad 4. in hoc, quod dicitur, Deum hominem sibi reliquisse Eccli. 15. non excluditur homo a Diuina Prouidentia, sed ostenditur, quod non praefigitur ei virtus operatiua determinata ad vnum, sicut in rebus naturalibus, quae aguntur tantum quasi ab altero directae in finem, sicut creaturae rationales per liberum arbitrium, quo consiliantur, et eligunt. Mens ergo S. D. est, hominem nihilominus pendere a gratia, quamuis, vt Ecclesiasticus inquit, relinquatur in manu Consilii sui; loquitur enim de Prouidentia Dei ad finem supernaturalem, quam in generalem, et specialem distinguit.

§. 222. Dein 1. 2. q. 109. art. 2. inquit: in statu naturae corruptae etiam deficit homo ad hoc, quod secundum suam naturam potest, vt non possit totum huiusmodi bonum implere per sua naturalia; quia tamen natura humana per peccatum non est totaliter corrupta, vt scilicet toto bono naturae priuetur, potest quidem etiam in statu naturae corruptae per virtutem suae naturae aliquod bonum particulare agere (v. g. opera moraliter bona, et non adeo difficilia) non tamen totum bonum sibi connaturale, ita, quod in nullo deficiat;

ciat; sicut homo infirmus potest per seipsum aliquem motum habere, non tamen perfecte potest mouere motu hominis sani, nisi sanetur auxilio medicinae. Magna proinde intercedit S. Thomam inter, et Molinam differentia, quorum Ille nonnisi quasdam actiones leuiiores et pure moraliter bonas, Hic econtra totius Legis naturalis obseruantiam naturae viribus adscribit.

§. 223. Hac de materia S. D. 2. 2. q. 109. art. 3. vltius docet: *Homo in statu naturae integrae poterat operari virtute suae naturae bonum, quod est sibi connaturale, absque superadditione gratuiti doni; diligere autem Deum super omnia, est quidquam connaturale homini; unde homo in statu naturae integrae Deum diligebat super omnia; sed in statu naturae corruptae homo ab hoc deficit, nisi sanetur per gratiam Dei; et ideo dicendum, quod homo in statu naturae integrae non indigebat dono gratiae superadditae naturalibus bonis ad diligendum Deum super omnia, - - sed in statu naturae corruptae indiget homo etiam auxilio gratiae naturam sanantis. Dum econtra Ludouicus Molina easdem prorsus naturae vires, etiam post peccatum, ad diligendum Deum, eandemque gratiam pure verfatilem agnoscit.*

§. 224. Ibidem art. 4. ad quaestionem, an homo lapsus omnia, et singula legis naturalis praecepta sine gratia supernaturali obseruare possit, respondet: *Dicendum, implere mandata legis contingit dupliciter, uno modo quantum ad substantiam operum, et hoc modo homo in statu naturae corruptae non potest implere omnia mandata Diuina sine gratia sanante; alio modo possunt impleri non solum quoad substantiam operis, sed etiam quoad modum agendi, ut scilicet ex charitate fiant, et sic neque in statu naturae integrae, neque in statu naturae lapsae potest homo legis mandata implere absque gratia. Et ibidem in Respons. ad 3. docet: Si Deus mouet voluntatem ad aliquid, impossibile est, quod voluntas ad illud non moueatur, non tamen est impossibile simpliciter, unde non sequitur, quod voluntas a Deo ex necessitate moueatur. Imprimis ergo sine charismate et gratia Spiritus S. non adimplere possumus legem naturae; deinde haec Spiritus S. gratia dum mouet voluntatem, eidem libertatem non adimit, ut putat Molina.*

§. 225. Quod adtinet prouerbum illud a Molinistis tantopere iactari solitum: *Deus homini facienti, quod est in se, non denegat suam gratiam*, S. Thomas ita pertractauit, ut, postquam quaesisset, an homo seipsum praeparare possit ad gratiam? responderit,

I. 2. q. 109. art. 6. *contra est, quod dicitur Ioan. 6. v. 44. nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum; si autem homo seipsum praeparare posset, non oporteret, ut ab alio traheretur; ergo homo non potest se ad gratiam praeparare absque auxilio gratiae. Cumque idipsum per totum corporis decursum ad mentem S. Augustini fuisse probasset, subdit: et ideo, quod homo conuertatur ad Deum, hoc non potest esse, nisi Deo ipsum conuertente; hoc autem est praeparare se ad gratiam, quasi ad Deum conuerti; sicut ille, qui habet oculum auersum a lumine Solis, per hoc se praeparat ad percipiendum lumen, quod oculos suos conuertat ad Solem; unde patet, quod homo non potest sese praeparare ad lumen gratiae suscipiendum, nisi per auxilium gratuitum Dei interius mouentis.*

§. 226. In genere loquendo, praeter gratiam habitualement ad vitanda per longum tempus peccata, vincendasque tentationes requiri gratiam actualement, docet Idem S. D. cit. **I. 2. q. 109. art. 9.** his verbis: *licet homo sanetur per gratiam, quantum ad mentem, remanet in eo corruptio et infectio quantum ad carnem, per quam seruit legi peccati, ut dicitur ad Rom. 7. remanet etiam quaedam ignorantiae obscuritas in intellectu, secundum quam, ut etiam dicitur ad Rom. 8. quid oremus, sicut oportet, nescimus; propter varios enim rerum euentus, et quia nosmetipsos non perfecte cognoscimus, non possumus ad plenum scire, quid nobis expediat, secundum illud Sap. 9. cogitationes mortalium timidae, et incertae prouidentiae nostrae; et ideo necesse est nobis, ut a Deo dirigamur, et protegatur, qui omnia potest; et propter hoc etiam renatis in filios Dei per gratiam conuenit dicere: et ne nos inducas in tentationem.*

§. 227. Sequenti **Q. 112. art. 2.** S. Doctor iterum loquens de necessitate gratiae ad ipsam dispositionem, docet: *dicendum, si loquamur de gratia, secundum quod significat auxilium Dei mouentis ad bonum, sic nulla praeparatio requiritur ex parte hominis quasi praeueniens Diuinum auxilium, sed potius quaecunque praeparatio in homine esse potest, est ex auxilio Dei mouentis animam ad bonum; et secundum hoc ipse motus liberi arbitrii, quo quis praeparatur ad donum gratiae (loquitur ibidem de actuali) suscipiendum, est actus liberi arbitrii moti a Deo; et quantum ad hoc, dicitur homo se praeparare secundum illud Prov. 16. Hominis est, praeparare animam, et est principaliter a Deo mouente liberum arbitrium; et secundum hoc dicitur a Deo voluntas hominis praeparari, et a Deo gressus hominis dirigi. Inuita igitur Scriptura huiusmodi textus, ubi hominis libertas commendatur, olim a Semipelagianis, et nunc a Molinistis pro libertate gratiam praeueniente, vel pro dispositione ex viribus tantum naturalibus proueniente vsurpantur.*

§. 228. Eandem ipsam quoque, quam Ecclesia, et Augustinus, in 2. 2. q. 2. art. 5. ad 1. prosequitur S. Doctor Angelicus, ubi docet, denegationem efficacis, ac praesertim finalis gratiae non a libero hominis dissensu, velut Molina existimat, sed a peccato saltem originali prouenire; ait enim: *hoc auxilium, quibuscunque diuinitus datur, misericorditer datur, quibus autem non datur, ex iustitia non datur, in paenam praecedentis peccati saltem originalis* (v. g. in paruulis ante Baptismum decedentibus) *ut Augustinus dicit lib. de corrept. et grat. c. 7.*

§. 229. Denuo 2. 2. q. 10. art. 4. ad 3tium argumentum, ubi Cornelius ante acceptam Spiritus S. gratiam infidelis obiicitur, respondet: *Ille infidelis non erat, alioquin eius operatio accepta non fuisset Deo, cui sine fide nullus placere potest; habebat autem fidem implicitam in Deum, manifestata Euangelii veritate; unde ut eum in fide plenius instrueret, mittitur ad eum Petrus.* Gratia nempe fidei adhuc implicitae gratiam fidei postmodum explicita praecedebat, non natura liberi arbitrii ad fidem supernaturalem prorsus improportionata.

§. 230. Dum autem haec manifestis verbis genuinam S. Doctoris mentem in Summa sua theologica expressam insinuant, nihili profecto pensanda sunt futilia illorum obiectamenta, qui nescio quos textus D. THOMAE AQVINATIS, ex eiusdem in libros sententiarum commentario decerptos, in suae opinionis Patrocinium allegare non erubescunt; nam imo notissima est toti orbi literario criticorum regula, S. Thomam in commentario nonnisi mentem Petri Lombardi, suam autem in sua summa Theologica, unde hactenus nostra hausimus, exposuisse; ac propterea 2do Patres et consultores congregationum de auxiliis in vltimis suis Sessionibus eum in finem habitis, ut vidimus Theoremate 9. fol. 84. communiter iudicasse, Doctrinam D. Thomae opinionibus Molinianis e diametro contrariam, Doctrinae vero Augustinianaep per omnia conformem esse; imo 3tio in ipso iamiam commentario Doctorem Angelicum non obscura propriae ac genuinae suae sententiae vestigia reliquisse, quae tamen ab Aduersariis aut silentio premi, aut saltem non integre citari solent.

§. 231 Sic aiunt, S. Thomam in 2. Sent. Dist. 28. q. 1. art. 4. ad quaestionem: an homo seipsum possit praeparare ad gratiam sine gratia? respondisse: *aliis consentiendo dicimus, quod ad gratiam gratum*

tum facientem habendam ex solo libero arbitrio se homo potest praeparare, faciendo enim, quod in se est, gratiam a Deo consequitur.

§. 232. Sed frustra iacitur rete ante oculos pennatorum; omnibus quippe in Lectione Angelici Thomae versatis nimis quam notum est, eundem in praemissis corpori obiectionibus, earundemque etiam solutionibus plerumque aliorum sequi sententiam, et mentem exponere; prout et hic, quae dicit, *aliis consentiendo sese dicere fatetur*; genuina proin eiusdem sententia ex ☉ petenda erit; sic autem habet loc. cit. in ☉: *Respondes, dicendum, quod gratia dupliciter potest accipi; vel quodcunque excitativum voluntatis, exhibitum homini ab ipsa Diuina Prouidentia, qua omnibus rebus gratis impendit ex sua bonitate ea, quae ipsis conueniunt; vel aliquod donum habituale in anima receptum, quod gratis a Deo confertur; si ergo primo modo accipitur gratia, nulli dubium est, quod homo sine gratia Dei non potest se praeparare ad habendam gratiam gratum facientem. An igitur illis fides adhibenda, qui, vt veritatis assertores esse videantur, veritatem obfuscant, et vt sibi concilient Authoritatem, detrahunt alienae?*

§. 233. Neque illud cuiusdam valoris est, quod obiiciant, S. Thomam in Supplemento Q. 14. art. 4. dixisse: *opera extra charitatem facta non sunt meritoria ex condigno, neque aeterni, neque temporalis cuius boni apud Deum; sed quia Diuinam bonitatem decet, vt, ubicunque dispositionem inuenerit, perfectionem adiiciat, ideo ex merito congrui dicitur aliquis mereri aliquod bonum per opera bona extra charitatem facta; et secundum hoc opera ista ad triplex bonum valent, scilicet ad temporalium consecutionem, ad dispositionem ad gratiam, et ad assuefactionem bonorum operum. Ergo, inquit, S. Thomas expresse docet, opera naturaliter et moraliter bona esse dispositiones ad gratiam.*

§. 234. Nam respondemus imprimis, Supplementum non amplius esse S. Doctoris, vtpote qui tractatu de contritione nondum finito morte praeuentus ad Superos abiit; deinde vero Supplementi Authorem non fuisse affecutum genuinam S. Doctoris mentem facile constat ex propriis. S. D. verbis hactenus allegatis in summa Theologica; ac demum videtur esse certissimum, S. Doctorem sibi metipso non contradixisse, vtpote qui 1. 2. q. 109. art. 6. et ibid. q. 112. art. 2. (supra §§. 224. et 226.) ad meritoriam gratiae dispositionem in terminis gratiam actualem requirit; vnde magis ipsi Authori, praesertim, vbi ex professo hanc materiam pertractat, quam

quam eiusdem continuatori de rebus aliis loquenti credendum existimamus.

§. 235. Quodsi vero Molinistis ea, quae S. D. in Summa sua Theologica passim tradidit, non sufficiant, ad vberiore Angelicae Doctrinae probationem insuper videamus, quid in aliis suis operibus ipse docuerit.

§. 236. Et quidem vt ostenderet, Deum, quando nullis praecedentibus meritis gratiam largitur, non fieri personarum acceptorem, quia ex iustitia distributiva nemini debet conferre gratiam, iuxta illud Math. 20. *an non licet mihi, quod volo, facere?* ait Lect. 3. in Ep. ad Rom. 9. *iustitia distributiva locum habet in his, quae dantur ex debito, puta, si aliqui meruerunt mercedem, vt plus laborantibus maior merces donetur; non autem habet locum in his, quae sponte et misericorditer aliquis dat, puta si aliquis duos pauperes in via inueniens, det uni, quod potest vel disponit eleemosynam dare, non est iniquus sed misericors; similiter, si aliquis duobus ipsum offendentibus, uni dimittat offensam, et non alteri, est misericors uni, et non alteri, neutri vero iniquus; cum ergo omnes homines propter peccatum primi parentis damnationi nascantur obnoxii, quos Deus per suam gratiam liberat, e sola misericordia liberat, et sic quibusdam est misericors, quos liberat, quibusdam autem iustus, quos non liberat, neutri iniquus.* Nihil certe hac doctrina S. Augustino magis consentaneum, nihil Molinae magis contrarium.

§. 237. Sic etiam verba illa, quibus aliquando in Summa q. 23. art. 53. dixerat: *quare hos elegit ad gloriam, et illos reprobavit, non habet rationem, nisi Diuinam voluntatem.* Et in 1. ad Anibaldum Dist. 41. q. vn. art. 3. idem asserit. non ita sunt intelligenda, quasi reprobationis absolutae causa sit sola voluntas Diuina, vti S. Augustino Massilienses, et S. Thomae Aquinati Molinistae olim obiecerant; sed intelligenda sunt de reprobatione comparatiue sumpta, vtraque negatiua.

§. 238. Hunc esse sensum Doctoris Angelici, constat non modo ex allegatis Summae Theologicae Doctrinis, verum etiam ex Lect. 4. Ep. ad Rom. cap. 9. ibi. *considerandum est, quod circa electionem bonorum, et reprobationem malorum duplex quaestio moueri potest, vna quidem in generali, quare Deus velit quosdam indurare, quorundam misereri? alia vero in speciali? et potest quidem ratio primae quaestionis assignari (scilicet*

cet peccatum originale) secundae autem non potest assignari, nisi simplex Dei voluntas. Quid ad haec Moliniani?

§. 239. Quod autem spectat Efficaciam gratiae intrinsecam ex adtemperazione vel dispositione Subiecti minime dependentem S. Doctor Lect. 3. in ep. ad Haebr. cap. 13. inquit: *Res naturalis dicitur apta ad illud, ad quod habet inclinationem; sic etiam homo, quando habet inclinationem benefaciendi, dicitur aptus ad illud; Deus autem, quando immit- tit homini bonam voluntatem, aptat eum, id est, facit eum aptum; et ideo di- cit Apostolus: Deus autem pacis aptet vos in omni bono, ut faciatis Eius vo- luntatem, faciens in vobis, quod placeat coram se. Haebr. 13. v. 21. id est, faciat vos velle omne bonum. Ita S. Thomas, ita S. Augustinus, ita S. Mater Ecclesia per D. Paulum instructa, ita S. Paulus; solus con- tradicit Ludouicus Molina.*

§. 240. Idipsum sibi semper Constantissimus Doctor Angeli- cus loquitur Lib. 3. contra gent. cap. 160. in haec verba: *quod au- tem dictum est, in potestate liberi arbitrii esse, ne impedimentum gratiae prae- stet, competit his, quibus naturalis potentia integra fuerit; si autem per inor- dinationem praecedentem declinauerit ad malum, non erit omnino in potestate eius, nullum impedimentum gratiae praestare; etsi enim ad aliquod momentum ab aliquo peccati actu particulari possit abstinere propria potestate, si tamen diu sibi relinquatur, in peccatum cadet, per quod gratiae impedimentum praestatur; quamuis autem illi, qui in peccato sunt, vitare non possint per propriam po- testatem, quin impedimentum gratiae praestent, nisi auxilio gratiae praeueni- antur, nihilominus tamen hoc eis imputatur ad culpam, quia hic defectus ex cul- pa praecedente in eis relinquitur. Non igitur, ut Molina censet, in po- testate liberi arbitrii sibi soli relictum situm est, nullum actuali gra- tiae obicem ponere, sed solius Dei misericordiae est, aut hominem aptare ad bonum, aut homini etiam indisposito, prout in Pauli conuersione accidit, gratiam subministrare.*

§. 241. Idem praeterea Doctor Angelicus, Molinae nun- quamnon contrarius, etiam Q. 6. de Veritate art. 2. ad 3. repo- nit; dicendum, quod electio Dei, qua unum elegit, et alterum reprobatur, ra- tionalis est, nec tamen oportet, quod ratio electionis sit meritum, sed in ipsa electione ratio est, Diuina bonitas; Ratio autem reprobationis est in hominibus peccatum originale, uti dicit Augustinus. Vbi denuo videmus, quam arcta sit inter Ss. Thomam et Augustinum consensio.

§. 242. In eadem porro Q. 6. de Verit. art. 3. quasi praevidens Molinae Doctrinam, saltem Semipelagianos impugnans, de Praedestinatione asserit: *non potest dici, quod praedestinatio supra certitudinem Prouidentiae nihil aliud addat, nisi certitudinem praescientiae, ut sic dicatur, quod Deus ordinat praedestinatum ad salutem, sicut et quemlibet alium; sed cum hoc de praedestinato scit, quod non deficiet a salute; sic enim dicendo, non diceretur praedestinatus differre a non praedestinato ex parte ordinis, sed tantum ex parte praescientiae euentus; et sic praescientia esset causa praedestinationis, nec praedestinatio esset per electionem praedestinantis (en ipsissima fere Molinae verba) quod est contra Auctoritatem Scripturae, et dicta Sanctorum; unde praeter certitudinem praescientiae ipse ordo praedestinationis habet infallibilem certitudinem; nec tamen causa proxima salutis ordinatur ad eam necessario, sed contingenter, scilicet liberum arbitrium. Quam doctrinam velut in compendio complectitur ad Anibald. Dist. 40. q. vn. art. 3. ad 2. inquit: Praedestinatio respectu gratiae et gloriae habet certitudinem praescientiae, et causalitatis.*

§. 243. Hanc praedestinationis, et gratiae efficaciam ita ulterius Diuinae voluntati adscribit S. D. ut illam a Deo non tantum quoad substantiam, verum etiam quoad modum dependere affirmet, Q. 23. de Verit. art. 5. dicens: *voluntas Diuina est agens fortissimum, unde oportet, eius effectum ei omnibus modis assimilari secundum speciem, sed ut fiat eo modo, quo Deus vult illud fieri, id est necessario vel contingenter.*

§. 244. Denique Q. 24. de Verit. art. 13. tractans de dono perseuerantiae, inquit: *aliud est, dicere, posse abstinere a peccato, et posse perseuerare usque in finem vitae in abstinentia a peccato; cum enim aliquis dicitur posse abstinere a peccato, potentia fertur supra negationem tantum, ut scilicet aliquis possit non peccare; et hoc potest quilibet in gratia existens, loquendo de peccato mortali, quia habenti gratiam non inest aliqua habitualis inclinatio ad peccatum; et ideo, quando occurrit ei aliquid sub ratione peccati mortalis, ex habituali inclinatione dissentit ab illo, nisi in contrarium nitatur sequendo concupiscentias, quas tamen non necesse habet sequi; sed cum dicitur, iste potest perseuerare usque ad finem vitae in abstinentia a peccato, potentia fertur ad aliquid affirmatiuum, ut scilicet aliquis ponat se in tali statu, quod peccatum in eo esse non possit; hoc autem non cadit sub potestate liberi arbitrii, quia virtus motiua exequens ad hoc se non extendit; et ideo homo causa perseuerantiae sibi esse non potest, sed necesse habet, perseuerantiam a Deo petere. Quibus profecto verbis S. Doctor nil aliud insinuat, quam quod Augustinus de dono perseuerantiae.*

§. 245.

§. 245. Tandem Q. 6. de malo art. vn. ad 3. Diuini Auxilii efficaciam et certitudinem cum humanae voluntatis indifferentia et libertate comparans, ait: *Deus mouet voluntatem immutabiliter propter efficaciam voluntatis mouentis, quae deficere non potest; sed propter naturam voluntatis motae, quae indifferenter se habet ad diuersa, non inducitur necessitas, sed manet libertas.*

§. 246. Summa igitur totius Doctrinae Thomisticae consistit in sequentibus: *imo*, hominem per peccatum originale in suis viribus naturalibus ita fuisse debilitatum, vt ne quidem ad gratiam actualem sese meritorie disponere, multoque minus quidquam boni operis in linea supernaturali sine praeueniente Spiritus S. gratia producere valeat; *2do*, hominem ob relictum peccati fomitem, et carnis concupiscentiam Spiritui nunquamnon rebellem neque ad longum tempus et quibusuis tentationibus resistere, minime vero ad finem vsque vitae in bono posse perseuerare; *3tio*, gratiam efficacem, quae iuxta D. Thomam ob supremum Numinis in creaturas suas dominium physice praemouet, suam efficaciam non ab effectu, seu libero hominis consensu, sed ex natura sua, seu ab ipsa Voluntate diuina, cui nemo vnquam restitit, ita accepisse, vt infallibiliter atque certissime operetur in nobis et velle, et perficere; *4to*, Hac tamen inuiolabili gratiae, vel Praedestinationis certitudine non tolli, sed adiuuari potius ac perfici libertatem; tum quod, sicut Deus vt ens primum influendo in ens secundum, huic non aufert, sed causat potius entitatem, ita Deus vt liberum primum influendo in liberum secundum, neque huic libertatem auferat, sed causet potius, vnde illud Augustini: Deus magis in sua potestate habet hominum voluntates, quam ipsi suas; tum etiam, quod Deus praemouens hominum voluntates, easdem praemoueat modo ipsis prorsus connaturali, nempe intellectum Veritatibus supernaturalibus antea incognitis, et naturaliter nunquam cognoscendis illustrando, ac voluntatem ipsam fortiter et suaui-ter, seu vt alibi Augustinus ait, miris quidem sed veris modis ad amandam veritatem cognitam dirigendo, quam voluntas pro sua infirmitate non diligeret, nisi Deus illam suo auxilio adiuuaret, quod, si libertati nostrae praeiudicium ferret, nunquam peteretur tam enixis precibus ab Ecclesia: vt Deus rebelles etiam nostras ad se propitius compellat voluntates.

§. 247. Quae cum ita sint, cumque Doctor Angelicus non nisi ex Verbo Diuino scripto ac tradito, e Ss. Patrum, Augustini praeprimis puteo, suas, quas in omnes propemodum Orbis Christiani plateas diffuderat, aquas hauserit; cum propterea D. Thomae doctrina non modo summis Pontificibus, verum et vniuersae semper Ecclesiae in maxima semper fuerit, ac etiamnum sit veneratione, nemo nobis inficias ibit, si Doctrinam tot titulis de Ecclesia bene meritam, tantisque laudum encomiis adprobatam nouo cuidam, et vel exinde suspecto Systemati praeferamus.

§. 248. At enimvero non solus est Angelicus Doctor, qui, vt intra genuinae Doctrinae tramites maneret, S. Augustini vestigia sequebatur; sunt etiam et plures alii tum pietatis, tum Scientiae fama insignes viri, qui posthabitis prurientium ingeniorum ratiunculis hac in materia tritam a Patribus eligere semitam, quam dicier hic est, maluerunt.

§. 249. Quis enim nescit, PETRVM LOMBARDVM, Episcopum Parisiensem, ac iure merito Magistrum Sententiarum dictum, quemadmodum in quatuor Sententiarum libris vbique, ita specialiter lib. 2do, vbi ex professo *de creatione et lapsu primi hominis, de originali peccato, de gratia, et libero arbitrio* agit, S. Augustini doctrinam pro suarum sententiarum cynosura habuisse; adeo, vt Fleuryus Hist. Eccl. lib. 70. §. 34. de Ipso testetur: *caeterum Auctor huius libri non multum argumentatur (fidei quippe dogmata potius ante oculos habuit, quam ratiocinia) et pauca ex propria penu addit; continuus propemodum est contextus effatorum ex Ss. Patribus, praesertim ex S. AVGVSTINO excerptorum.* Et post interiecta quaedam: *Magister Sententiarum aliam viam (hactenus in scholis non vlitatam) tentauit, puta, qui nec Aristotelis auctoritatem adducens, nec humani ingenii argutiis fidens, totus in eo fuit, vt sententias Patrum referret, et in modicum volumen omnia illorum testimonia coniiceret, et sic fastidio lectorum, qui sine tali opere ingentem librorum molem deuorare cogerentur, consuleret.*

§. 250. Quid igitur mirum, talem ac tantum in Ecclesia Virum, qui missis humanae Philosophiae argumentis, pauca tantum ex propria penu, caetera omnia e Ss. Patrum, ac praesertim S. Augustini promptuario desumpsit, qui nec sophismatibus Aristotelicis, nec ingenii humani argutiis fidens, eam Theologizando secutus est regulam, quod purius ex ipso fonte bibantur aquae; longe meliores, praestantiores,

res, atque Sanctiores vel discipulos, vel commentatores et sectatores nactum fuisse, quam Ludouicum Molinam, qui Ss. Patrum, et Augustini praesertim Authoritate neglecta, propriique sui cerebri argutus innixus de ipsa suae doctrinae nouitate gloriabatur.

§. 251. Quoniam gloria Patris est filius sapiens, Petro Lombardo praeter S. THOMAM Doctorem *Angelicum*, insignem quoque creauit gloriam S. BONAVENTURA Doctor *Seraphicus*, qui et ipse trita S. Augustini (quem innumeris vicibus citando laudat, et sequitur) via incedens, crucem Ludouico Molinae figit, dum imprimis in 1. Sent. Dist. 38. q. 1. et seq. speciatim de praescientia Dei differens, nullam aliam, nisi eam, quae circa mere possibilia, et eam, quae circa futura versatur, agnoscit; deinde vero, dum in qq. seqq. nulla futuribilia conditionata, sed vel mere possibilia, vel vere futura profitetur.

§. 252. In specie autem Dist. 40. in 2. q. 2. an Dei Scientia vel voluntas sit causa praedestinationis? concludit: *Dicendum, quod, cum praedestinatio significet Diuinam essentiam ut causam gratiae et gloriae, et hoc secundum ordinatam distributionem gratiae et gloriae, quantum est de se, non tantum importat scientiam, sed etiam voluntatem et potentiam; sed quoniam causalitas gratiae et gloriae attribuitur proprie voluntati ut efficienti, scientiae ut disponenti, et potentiae ut exequenti; ideo etsi praedestinatio importat illa tria, tamen principalius est in genere voluntatis; et ideo ab Augustino definitur praedestinatio primo per illud, quod respicit potentiam, in lib. de fide ad Petrum: praedestinatio est gratuita donationis praeparatio; 2do per illud, quod respicit scientiam, in lib. de bono perseuerant: praedestinatio est praescientia beneficiorum Dei. 3tio per illud, quod respicit voluntatem, et quidem NB. propriissime, in lib. de praedest. Ss. Praedestinatio, inquit ibi, est propositum miserendi.*

§. 253. Deinde art. 2. q. 1. respondet: *dicendum, quod praedestinatio non infert necessitatem (ut sibi falso imaginatur Molina) Saluti et libero arbitrio. Et q. 2. expresse distinguit inter necessitatem praedestinatae, ac infallibilitatem praedestinantis voluntatis, illam negat, et hanc affirmat, quatenus, qui est praedestinatus, infallibiliter quidem saluatur, sed tamen ea, per quae saluatur, libere agit; potest enim, ut ibidem ad 1. et 2. obiectionem respondet, qui actualiter iustus est, lo-*

cum quo dignus est, perdere perdendo iustitiam, et qui peccator est, potest sibi locum debitum aquirere, aquirendo iustitiam.

§. 254. Notanda praecipue sunt, quae habentur in proemio ad Dist. 41. nam ibi: *si autem quaerimus meritum obdurationis et misericordiae, obdurationis meritum inuenimus (peccatum videlicet originale) misericordiae autem meritum non inuenimus, quia nullum est misericordiae meritum, ne gratia euacuetur, si non gratis donetur, sed meritis reddatur; miseretur itaque secundum gratiam, quae gratis datur, obdurat autem secundum iudicium, quod meritis redditur; unde datur intelligi, quod, sicut reprobantis Dei est, nolle misereri, ita obduratio Dei sit, non misereri, ut non ab illo irrogetur aliquid, quo fit homo deterior, sed tantum quod, quo fit melior, non erogetur. Bone Deus! quam ingens Doctrinam inter Seraphicam, et Molinisticam differentia!*

§. 255. Vt autem nemo forsan S. AVGVSTINVM adhuc iuuenem sibi posset obiicere, praeoccupat, inquiens ibid: *opinati sunt tamen quidam (Massilienses olim in Gallia) Deum ideo elegisse Iacob, quia talem futurum praesciuit, qui in eum crederet, et ei seruiret; quod aliquando Augustinus se sensisse dicit in lib. 1. Retract. c. 23. ubi aperte ostendit, quod si propter futura merita electus esset, iam non ex gratia esset electio. Sic autem Augustinus: Disputans, quid elegerit Deus in nondum nato, ad hoc perduxit ratiocinationem, ut dicerem, non elegit Deus opera cuiusquam in praescientia, sed fidem, et quem sibi crediturum esse praesciuit, ipsum elegit, cui Spiritum S. daret, ut bona operando etiam aeternam vitam consequeretur. Sed hoc retractavit dicens: nondum diligentius quaesiveram, nec adhuc inueneram, qualis sit electio gratiae, de qua dicit Apostolus: Reliquiae Israel per electionem gratiae saluae fient, quae utique non ex gratia, si eam praecedant merita, procedit, ut iam quod datur, non secundum debitum reddatur potius meritis, quam donetur. En habemus hic fatentem reum, sed paenitentem, utinam, qui sequuntur Augustinum errantem, sequerentur etiam retractantem.*

§. 256. Caeterum facile cuius perspiciet, qualis deinceps per totum S. Francisci Ordinem doctrina circa mysterium praedestinationis et efficacis gratiae viguerit, ubi non modo S. BONAVENTURAM Doctorem Seraphicum, verum etiam postea Doctorem Subtilem IOANNEM videlicet SCOTVM in rebus Theologicis acceperat antesignanos; horum posterior quantum S. Augustino addictus, ipsiusque doctrinae studiosus fuerit, ex propriis aequae
Ipsius

Ipsius libris Theosophicis, vbi plus quam octingentis et quindécim vicibus S. Augustinum pro suarum assertionum confirmatione allegat, ac ex innumeris Eiusdem in munere docendi affeclis abunde constat, quos omnes digna laude celebrare si velimus, tempus nobis et calamus deficeret; sufficit monuisse, Seraphicum Ordinem, quo ex tempore Doctrina Ludouici Molinae innotuit, velut ex condicto contra suspectam hanc in Ecclesia nouitatem, praesertim in Congregationibus de auxiliis, consurrexisse.

§257. Commemorare quoque possemus e *Saeculo 13tio* duos insignes ex Eremitana S. Augustini familia Scholarum Principes, Augustinum TRIVMPHVM natione Anconitanum, et Concilii Lugdunensis II. theologum, cuius commentaria in 4. Sent. LL., licet nondum iuris publici facta, nil nisi puram putam D. Augustini doctrinam continent; nec non AEGYDIUM Romanum, ex illustriss. Columnensium prosapia natum, ac postea Bituricensium Archiepiscopum, qui, cum S. Thomae Aquinatis Theologiam egregie propagasset, ac strenue propugnasset, Doctoris *Fundatissimi* titulum apud posteros promerebatur; quibus ex eodem Ordine, *Saeculo* tamen 14to, in 3. Tom. operum Bellarmini pro meritis adiunguntur Viri celeberrimi Iacobus *Viterbiensis* Archiepiscopus Neapolitanus, et Iacobus alter *Tholosanus*, Thomas item *Argentiniensis*, et Gregorius *Ariminensis*, ambo sui Ordinis Priores generales, ambo sub eodem loculo Viennae in Austria contumulati; Henricus de *Vrimania*, et Ioannes *Dunk*, vterque in Germania natus, et scientiis theologicis clarus; Bonaventura *Perageus*, S. R. E. Cardinalis, et Alphonsus *Vargas* Archiepiscopus Toletanus, cum plurimis aliis, qui his ac frequentibus hucusque Saeculis S. sui Patris ac Legislatoris vestigia insequentes Ecclesiam Catholicam mirifice illustrarunt, non minus fortes in propugnanda S. Augustini doctrina pugiles, quam in defendenda D. Thomae doctrina PP. Dominicani.

§. 258. Possent quoque pro Augustiniana doctrina contra nouitates Molinisticas in testes vocari Petrus de *Alliaco* Ambianensis, Ioannes de *Turrecremata*, et Nicolaus *Cusanus* S. R. E. Cardinales, qui Saeculum 15tum; deinde vero Thomas de Vio, seu *Caietanus*, Aegydius *Viterbiensis* Ord. S. Aug. Stanislaus *Hosius* Polonus, Hieronimus *Seripandus* Augustinianus, et Reginaldus *Polus*, omnes e S. R. E. Purpuratorum Collegio, qui Saeculum 16tum saluberri-

mis Theologiae fluentis nonnisi e S. Augustino vel D. Thoma de-
fluentibus vberime irrigarunt.

§. 259. Praeter istos, in verba S. Augustini, Diuique Tho-
mae Aquinatis, vel si mauis, in ipsius Ecclesiae iurarunt Viri gra-
uissimi, omnique exceptione maiores: *Ioannes Driedo* celeberrimus
D. et Professor Louaniensis, e Doctrina potissimum Ss. Augusti-
ni et Aquinatis Protestantes confutans; *Dominicus Soto*, Ord. Prae-
dicator. Concilii Tridentini theologus, et Academiae Salmanti-
censis institutor, nec non *Petrus Soto* eiusdem Ordin. Praedicator.
et primus in Vniuersitate Dilingana Theologiae Professor; *Melchior*
Canus pariter ex Ord. S. Dominici, et postea Episcopus Canari-
ensis, quem singulare opus de locis Theologicis in aeuum omne
laudabit; *Franciscus Titelmanus* Ordin. S. Francisci, collatione in ep.
D. Pauli ad Rom. et in tract. contra *Erasmum* et *Iacobum Fabros*;
Augustinus Steuchus, vulgo *Eugubinus*, Ordin. S. Augustini Canoni-
cor. Regularium, et Bibliothecarius Vaticanus; *Thomas Stapletonus*
natione Anglus, ob fidem autem Catholicam e Patria profligatus,
postea Professor Louaniensis celeberrimus. *Ioannes Cochlaeus*, Ca-
nonicus Wratislauiensis, acerrimus Lutheri, et Augustanae con-
fessionis impugnator; *Alphonsus a Castro*, electus Episcopus Grigan-
tinus, vulgo *compustellanus*, qui calamum doctrina vbique Au-
gustiniana, thomisticaque tinctum contra quosuis sui temporis
haereticos acuit; vt nihil dicam de fortissimis illis contra Moli-
nismum athletis, quos in Congregationibus de auxiliis pro S. Au-
gustino, ac Angelico Doctore pugnantes superiori Theorem. §.
204. et seqq. vidimus.

§. 260. Ex his in specie *Iacobus Bossutius* Ord. S. Bened. et Con-
gregationum de Auxiliis Theologus in breui doctrinae Molinisti-
cae compendio Patribus congregatis porrecto de Ludouico Mo-
lina inquit: de S. Augustino, quem vix vnquam aut sanctum, aut Diuum
adpellat, ac saepius vt incautum sugillat, insolentissime, petulantissimeque in to-
to suo passim opere loquitur; sententias de Diuina Praedestinatione, et gratia ef-
ficaci, quas ab ipso et S. Thoma assertas, ingenue fatetur, traducit tanquam a-
perte scandalosas; cum potius ipse obtrita iam dudum Semi-Pelagianorum arma
recudat. Si vero cuipiam iudicium talis ac tanti Viri aut erroneum,
aut omnino de malitia suspectum sit, adeat rogamus ipsum, de quo
sermo est, Molinae librum de concordia gratiae cum libero arbitrio in-
scrip-

scriptum, ac tum liquidissime videbit, Iacobum Bossutium non modo verissime, sed et cum magna animi moderatione iudicasse.

§. 261. Inter Viros doctrina praestantes absque omni contradictione numerandi ac nominandi sunt illi Hispaniarum Episcopi, qui, quamprimum Ludouici Molinae de concordia liber in lucem prodiit, et antequam ad summae Sedis censuram vocaretur, eundem adcuratissime perlustrantes, atque ad Sanctuarii pondus expendentes, vnanimiter condemnarunt; Sic Molinae Doctrinam Episcopus Segouiensis vt Semipelagianam, Episcopus Curiensis vt nouam ac vel ideo suspectam, Episcopus Carthaginensis vt audacem, temerariam, et periculosam, Episcopus Mindonensis vt arrogantem, alii omnino vt haereticam, et Pelagianam iudicarunt, prout videre est in cit. Historia Congregation. de auxiliis cap. 19.

§. 262. Quid autem non tantum dignitate, sed et doctrina, Eminentissimus Cardinalis BARONIVS de S. Augustino? Is, postquam capitula a Pontifice Romano ad Concilium Arausicanum II. directa e S. Augustino retulisset, in Appendice ad Tom. 10. Annalium subiungit: *Sic Sedes Apostolica S. Augustini se professsa est de gratia et libero arbitrio probare sententiam; nihil igitur praeterea nouitas sibi vindicet, nec praesumptio humana praesumat.* In ipsis autem annalibus ad Annum 490. num. 32. quid circa nouam Molinistarum doctrinam teneat, manifestat his verbis: *Cum Fausti sententiae ubique ab Ecclesia Catholica fuerit contradictum, videant, quanto periculo quidam ex recentioribus, dum in nouatores insurgunt, vt eos confutent, a S. Augustini sententia de praedestinatione recedunt, cum alioquin arma non desint, quibus aduersarii profligentur.* Putabant enim eo tempore Molinistae, Lutheranos et Calvinianos, libertatem hominis penitus extinctam esse dicentes, haud aliter confutari posse, quam ad extreme oppositum transfiliendo, dicendoque, liberum arbitrium per labem originalem nec fauciatum, multo minus extinctum, sed prorsus integrum remansisse. Denique in ep. ad Petrum Villartium Archiep. Vienneensem, cum durarent adhuc Ss. Congregationes de auxiliis, scribit: *de libris Molinae remanet controuersia; legi eos, sed non sine stomacho; cum in illis nihil potentius agere praeseferat, quam S. Augustino aduersari, licet sanctum nunquam nominet, eumque oscitantiae redarguere, seque illo in his disputationibus vigilantior, acutioremque iactare; quis potest talia loquentem absque nausea tolerare? legi inquam eum, et ad quinquaginta et amplius notauimus propositiones, verba, phrasas, quas vel saltem affines esse erroribus Pelagianorum,*

rum, vel Semipelagianorum, qui absque affectu legerit, negabit nemo; . . . quod ad ipsum D. N. CLEMENTEM Papam adinet, hoc ipsi in proposito est, hoc in voto, hoc denique in decreto, ut nec latum unguem a vestigiis praedecessorum recedat; scit plane, Romanam Ecclesiam sequi semper consueuisse S. Augustinum, adeo, ut alio iudicio opus non sit, cum iam sit praeiudicatum. Cui etiam Eminentiss. Cardinalium, Arelatensis, Perronii, Berulli, Norisii, virorumque Doctissimorum, Leonardi Coquaei, Francisci Bannez, Lanuzae, Petri de Ledesma, Augustini Lubini etc. iudicia de Molinismo, nisi praescripti coarctarent limites, adnumerare possemus.

§. 263. Hoc tam illustri Patrum, Conciliorum, Doctorumque omni exceptione maiorum, quos per decursum hactenus allegauimus, exemplo ducta insignis Academia Salmanticae Prudentium de montemaior, Molinae antesignanum, Eiusque doctrinam, tum etiam ipsius Molinae Concordiam anno 1581, et 1595. die 22. Iulii veluti temerariam, ac erroneam condemnauit.

§. 264. Idipsum S. Facultas Louaniensis tantopere a Summis Pontificibus laudata et honorata contra Lessium et Hamelium die 9. Sept. Anno 1687. pronuntiauit iudicium, nempe: *Sententia haec Diuinam Bonitatem obscurat, iustitiam eneruat, Scripturis illudit, Patrum testimonia in sensus alienos detorquet; humanae rationis corruptioni adplaudit; humilitatis fundamentum euertit; peccandi necessitatem non magnam relinquit; propriarum virium fiduciam ingenerat; in salutis negotio, quod praecipuum est, Homini donat, quod minus, Deo; Gratiam Dei libero arbitrio subiicit, ac eius pedissequam facit; in summa, a Pelagio non satis procul recedit.* Pro quanta Molinae, noui huius Doctoris, vel, vt Molinistica loquar audacia, Sancti huius Patris encomia!

§. 265. Celeberrima Vniuersitas, ac speciatim S. Facultas Theologica Duacensis longe fusiolem adhuc et seueriorem in Libros Molinianos die 20. Ian. Anno 1588. censuram tulit, dum eosdem S. Paulo, Augustino, ac Thomae Aquinati iniuriosos, Ecclesiae refractarios, fidelibus periculosos, et ab erroribus Pelagii vix modice abscedentes, mentis tumorem, et morum licentiam ingenerantes etc. pronuntiauit.

§. 266. Virorum Doctorum ac Vniuersitatum pronuntiatis iure merito adnumeramus totius Cleri Gallicani Anno 1700. congre-

gregati sententiam in duas propositiones, infaustas Molinismi soboles, prudentissime latam; ima illarum fuit: *Illud axioma Theologicum: facienti homini, quod est in se, Deus non denegat suam gratiam; non solum est verissimum, atque doctrinae Ss. Scripturarum, conciliorum, et Patrum quam maxime consentaneum, verum etiam per illud significatur obligatio, quam habet Deus, dandi gratiam facienti quod est in se, non solum facienti, quod est in se viribus gratiae, sed etiam illi, qui, cum non habeat gratiam, facit, quod est in se viribus naturae. Altera hisce verbis exprimebatur: quia tamen opera viribus solius naturae elicta omnino sterilia sunt, atque incapacia merendi dona intrinsece ac Theologice supernaturalia; ideo dicimus, obligationem, quam Deus habet conferendi gratiam facienti, quod est in se viribus naturae, seu viribus gratiae pure naturalis, siue non Theologice supernaturalis, non oriri ex bonitate talium operum, aut ex ullo merito siue de condigno, siue de congruo, quod insit illis operibus in ordine ad gratiam, sed ex pacto inter Christum Fideiussorem nostrum et Patrem inito ad gratiam hominibus conferendam propter Christi merita, respiciendo ea naturalia opera ut purum terminum, non ut meritum ullum, aut rigorosam conditionem.*

§. 267. Has duas propositiones, non obstante quam praeserunt moderatione, nihilominus acri censura Clerus Gallicanus perstrinxit inquiens: *Hae duae propositiones, qua parte causam discernendi inter iustos et non iustos in opera mere naturalia referunt, Semipelagianismum instaurant, mutatis tantum vocibus; pactum autem, quod inter Deum et Christum asseritur, commentum est temerarium, nec solum tacente, sed etiam repugnante Scriptura, et Patrum traditione prolatum.*

§. 268. Coronidis loco eam hic solum animaduersionem facimus, absque nota temeritatis, aut pertinaciae, aut saltem leuitatis non posse subscribi sententiae, quam praeter suprema Ecclesiae capita tot ac tanti non minus morum grauitate ac Sanctitate, quam dignitate ac doctrina illustres, et in rebus theologicis versatissimi diuersorum temporum, locorum, Ordinumque Viri, Virorumque Doctissimorum Congregationes, Academiae, ac Societates si non manifeste Pelagianam, aut Semipelagianam, Diuisque Paulo, Augustino, Thomae Aquinati, communi demum Ecclesiasticae doctrinae contrariam, saltem ut periculosam, temerariam, scandalosam, nouam, suspectam, et arrogantem praemissa diuturna deliberatione, matura discussione, ac sine omni partium

O

stu-

studio (prout e sequenti Theoremate vberius patebit) iudicare non dubitarunt.

T H E O R E M A XI.

EX IPSAMET S. I. CONTRA MOLINAM TESTIMONIA PVGNANT.

§. 269. **N**e Molinistae tot iam Scripturarum, Conciliorum, Ss. Patrum, Ecclesiae Doctorum, aliorumque Virorum grauissimorum testimonio conqueri valeant: alieni insurrexerunt aduersum nos, et fortes quaesierunt animas nostras; ex ipsamet S. I. quae Molinae doctrinam iam dudum, licet vt aiunt temperatam, veluti suam fecerat, quaedam non contemnenda proferamus testimonia, de sinistro in Societatem adfectu, aut partium studio certe non accusanda.

§. 270. Primus, qui testimonium dat Veritati, sit primus venerandae Societatis Author, fundator et Legislator S. IGNATIVS Loiola, cuius procul dubio testimonium apud suos genuinos filios maximi esse momenti debet; at vero S. hunc Societatis Parentem Lutetiae Parisiorum in Generali S. Iacobi collegio apud FF. Praedicatores Theologiam Doctoris Angelici audiuisse, huicque suo exemplo praeceptum quoque iunxisse, vt, qui nascente adhuc Societate, seseque viuentem, ante cursum Theologicum suscipiebantur, eundem aut in praedicto Parisiensi, aut Abulensi et Vallisoletano persoluant, testis est *Maffei* in *vita S. Ignatii lib. 1. cap. 19.* voluit nempe S. P. vt vnde ipsemet Salutaria Doctrinae fluentia hauserat, noua quoque Societatis a se nuper fundatae germina irrigarentur.

§. 271. His nondum contentus IGNATIVS praeceptum domesticum in publicam et perpetuam pro tota Societate constitutionem commutauit, 4. P. Constitution. cap. 14. mandans: *in Theologia legatur vetus et nouum testamentum, et Doctrina Scholastica S. Thomae Aquinatis.* Quam nempe doctrinam laudante ac adprobante Sede Romana (cuius obsequio sese, suamque Societatem specialiter ob-

obstringere voluit) in omnibus pene Scholis, Academiis, et Vniuersitatibus eo tempore non sine maximo fidelium fructu doceri vidit.

§. 272. Hunc in D. Thomae Aquinatis doctrinam cordis adfectum S. Ignatius, teste Maffeio in Eius vita lib. 3. cap. 9. tunc praeprimis ostenderat, quando Martinus Olaius e S. I. in Romano Collegio suis Thesibus Theologicis publice propugnandis quandam pro immaculata B. V. conceptione inseruit; nam S. Ignatius eam omitti iussit, non obstante sua tenerrima in B. V. deuotione, ne in Doctorem Angelicum peccare videretur.

§. 273. Nec mirari debemus, Angelicam D. Thomae doctrinam S. IGNATIO tantopere cordi fuisse, perspexit enim eandem e S. Augustino, aliisque Ecclesiae Patribus vt plurimum desumptam ipsa sese sua vetustate commendare, certamque inter vanas, quae circumferuntur, doctrinarum nouitates cynosuram esse; vnde suis Theologis Alphonso Salmeroni, Iacobo Lainez, et Iaio ad Concilium Tridentinum directis seuerè iniunxit: *ne nouam vllam opinionem, firmis licet rationibus nixam, proferrent in medium, quae vel ad haereticorum commenta deflectere, vel ad eorum, qui noua sectantur, opinionem videretur accedere, vt quamdiu ab Ecclesia pars non definiretur alterutra, a probabilissimis etiam rebus assensum cobiberent, et linguam.* Ita in Histor. S. I. Orlandinus lib. 6. n. 26. quid igitur mirum, Eminentiss. S. R. E. Card. Franciscum de Monte coram Gregorio XV. pro Apotheosi S. IGNATII perorantem inter alia laudum encomia, et virtutum decora id in specie de Illo commemorasse: *nouas opiniones nunquam admisit, et in Theologia Scholastica doctrinam Angelici Doctoris secutus est.* S. Ignatium vel ex eo capite sufficienter commendari existimans, quod fuerit osor Nouitatis, et Antiquitatis Catholicae strenuus propugnator.

§. 274. Vbinam ergo per totam S. Ignatii vitam vel vnicum est reperire vestigium, quod profanas vocum nouitates in S. Scientia vnquam permiserit? vbinam illa constitutio, qua Ludouico Molinae ab exemplo et instituto S. sui Legislatoris recedere, Ss. Patrum atque Doctorum Authoritatem contemnere, auitam et receptam hactenus in Ecclesia doctrinam reiicere, nouamque pro suo lubitu superinducere concessum est? nempe: vti Gloria Patris est Filius sapiens, ita plerumque Filii Heroum noxae.

§. 275. Tanto nihilominus S. Fundatoris in auitam Ecclesiae doctrinam Zelo nullatenus obstante, vel Ipso adhucdum in viuis superstiti, vel statim post beatam ipsius mortem, P. Salmeron, et P. Lainez, in ipso Concilio Tridentino praesentes, futurae Nouitatis iecerunt semina in immensam postea nouitatum segetem eruptura.

§. 276. Pallauicinus quippe in Historia Concilii Tridentini lib. 8. cap. 13. num. 9. refert, P. Lainez Concilii Tridentini Sess. 6. Canonem 4tum, quo *liberum arbitrium motum et excitatum a Deo posse dissentire, si velit*, ita emolliendum iudicasse, vt hominem communi duntaxat vocationi posse dissentire sanciretur; atque hoc idem P. Salmeronem sensisse, acta eiusdem Concilii manuscripta, quae Romae in Arce S. Angeli asseruantur, testatum faciunt; sed et illud obseruatione dignissimum est, (vtimur verbis Aug. le Blanc in Hist. Congregat. de Auxil. l. 1. cap. 1.) quod ibidem in sextae Sessionis volumine scriptum perhibetur, videlicet praefati Canonis verba: *liberum arbitrium motum et excitatum a Deo etc.* Lainio et Salmeroni displicuisse, qui eorum verborum, ac praecipue *liberi arbitrii* loco *mentem* substituere volebant, non absque caeterorum Stomacho, et iniecta Pelagianismi accusatione; sic enim acta prae-laudata: *Cum in plena Congregatione proponeretur Patribus Concilii Canon ille quartus: si quis dixerit, liberum hominis arbitrium motum et excitatum etc. omnibusque Patribus illa verba placerent, unus P. Lainez e S. I. semel et iterum dixit: non placet, sed loco liberi arbitrii ponatur: mens mota et excitata etc. Quod cum Patribus displicuisset, Episcopus quidam dixit, illam sententiam, quam propenebat P. Lainez, esse Pelagianam, nolentem, Deum agere ac mouere hominis arbitrium, seu liberam voluntatem, sed tantum Intellectum et mentem.*

§. 277. Dum igitur viuum sui Patris adhuc viuentis, aut nouissime saltem defuncti nec exemplum, nec mandatum sequebantur primi Societatis Molinisticae furculi; multo minus de posteriorum temporum arboribus iam satis longe radices dilatantibus erit expectandum.

§. 278. Interim alii fuerunt e S. I. Viri grauissimi, qui non modo vitae integritate, verum etiam doctrinae Soliditate inclytam Societatem illustrarunt; hos inter Principem locum obtinet, pientissimus aequae ac eruditissimus Cardinalis BELLARMINVS, qui

- e9 -

69 : 69 : 69

e9 : e9 : e9 :

qui nullo certe sinistro in suam, quam professus erat, Societatem affectu, nullo partium studio vel praeiudicio abreptus, sed solius Veritatis, quam ubique amabat, conscientia motus lib. 1. de grat. et lib. arbitr. cap. 12. diserte inquit: *Haec opinio Ludouici Molinae aliena est omnino a sententia B. Augustini, et in quantum existimo, a sententia etiam Diuinarum Scripturarum, (quarum hoc loco plurimos textus Molinismo directe contrarios allegat) deinde haec opinio evertit omnino fundamenta praedestinationis Diuinae, quam S. Augustinus ex Diuinis litteris solidissime comprobauit. Parum erat, asseruisse, doctrinam Ludouici Molinae S. Augustino consentaneam non esse, de hac enim difformitate Molina ipse, vt saepe dictum, gloriatur; sed illud Molinistas torquet, Molinae sententiam iuxta prudentissimum Bellarmini iudicium etiam a Scripturis Diuinis alienam esse, prout et ex iis, quae Theorem. I. et II. adduximus, aliisque Scripturae testimoniis ad oculum patet; ac denique fatetur Eminentissimus Cenfor, per Molinae nouam opinionem totius Praedestinationis fundamenta, in Scripturis, Patribus, et Conciliis firmata, perque S. Augustinum tam solide demonstrata, quantum est ex parte Molinae, concuti, subuerti, ac dissipari; nunquid et in hoc gloriabitur Molina? nulatenus putamus; de Viris quippe Catholicis absit suspicari, quod olim de suis antesignanis iactabant haeretici: *Prima urbis Babylon subuertit tecta Lutherus, muros Caluinus, sed fundamenta Socinus.**

§. 279. Verum et alia nobis candidissimae suae mentis testimonia suppeditat BELLARMINVS; nam lib. 2. de grat. et lib. arbitr. cap. 12. inquit: *Gelasius in Concilio septuaginta Episcoporum non solum probauit omnia scripta S. Augustini, et S. Prosperi, sed etiam econdam nauit libellos Ioannis Cassiani, et Fausti Reghienfis, etsi non ignoraret, potissimam contentionem inter Prosperum et Cassianum, deinde vero inter Fulgentium et Faustum de scriptis S. Augustini, de Praedestinatione Sanctorum, et de dono Perseuerantiae fuisse; itaque Sedes Apostolica non tantum semel, sed etiam secundo et tertio aduersus Pelagianorum reliquias pro defensoribus gratiae et praedestinationis sententiam tulit, vt iam haec sententia non quorumuis Doctorum opinio, sed fides Ecclesiae Catholicae dici debeat. Si ergo ad mentem Eminentissimi Viri doctrina S. Augustini de gratia et Praedestinatione sit ipsa fides Ecclesiae, Ecclesiam certe ipsam audire nolunt, qui non audiunt Augustinum.*

§. 280. Inde venit, quod eruditissimus Cardinalis in eodem lib. 2. de grat. et lib. arbitr. iam antea, nempe cap. 9. docuerit:

Praedestinationis Diuinae nulla ratio ex parte nostri assignari potest, quod ideo diximus, ut excludamus non solum merita proprie dicta, sed etiam bonum vsum liberi arbitrii, aut gratiae, aut vtriusque simul a Deo praeuisum, etiamsi non dicatur vera causa, sed tantum conditio, sine qua non praedestinetur is, qui praedestinatur.

§. 281. Cap. dein II. in eadem pergens materia, ait: *neque solum Ss. Patres id affirmant (nempe vsum nostri arbitrii nequidem conditionem esse, sine qua non praedestinemur) sed antiquiores et doctiores ex ipsis, quos caeteri postea secuti sunt, et ad fidem Catholicam hanc sententiam pertinere tradunt, et contrariam ad Pelagianos reiiciunt.*

§. 282. Vides hic, Eminentissimum Ecclesiae Principem S. Augustini et Ecclesiasticae doctrinae tenacissimum Ludouico Molinae manifeste contrariari; nam Diuinae Praedestinationis et gratiae non modo nullam in nobismetipsis causam vel meritum aliquod, sed nequidem conditionem aliquam ex conficto illo pacto Moliniano dependentem admittere audet; laudat vltterius Patres etiam Augustino antiquiores, qui Augustini de gratia et Praedestinatione doctrinam, procul dubio a D. Paulo ac traditione acceptam tanquam de fide tenendam, contrariam vero tanquam haereticam condemnarunt; vtinam etiam ad Viri tanti exemplum Ludouicus Molina Veritatis, quam nouitatis fuisset studiosior, et, sin minus Augustinum, aut Angelicum Doctorem, Bellarminum saltem pro docendi norma sibi proposuisset.

§. 283. Bellarminum sequitur R. P. CLAVDIUS AQVA-VIVA, qui, (quamuis postea Molinam in Congregationibus de auxiliis tum ipse defenderit, tum a suis defendi fecerit, factusque totius Societatis Generalis Minister infinitis artibus Molinae damnationem impedire conatus fuerit) antequam Ludouici Molinae concordia ex vltimo Europae angulo prodiens reliquum orbem Catholicum discordiis repleuisset, S. Augustino, Diuoque Thomae Aquinati adeo addictus fuerat, vt in Lib. de rat. Stud. Tit. de opinion. delectu propos. 13. scripserit: *non solum ex parte nostra nulla fuit ratio seu conditio Praedestinationis, sed neque absolute dicendum est, esse in nostra potestate, vt praedestinemur, nec salui fiant ulli, nisi praedestinati; Reprobationis vero, qua caeteri homines exciderunt ab vltimo fine, causa fuit peccatum originale.* Ita sensit, scripsit ac docuit Claudius Aquauia conformiter ad mentem S. Augustini et S. Tho-

S. Thomae Aquinatis, imo ad mentem ipsiusmet S. sui antecessoris Ignatii, vt supra §. 269. vidimus.

§. 284. Quae Claudius Aquauia olim docuit, ea quoque reliquis e Societate Doctoribus ad docendum praescripta fuisse, constat ex inclytae Societatis Congregatione 5ta, quae sic constituit: *sequantur nostri Doctores in scholastica Theologia doctrinam D. Thomae Aquinatis, neque deinceps ad Cathedras Theologicas assumantur, nisi qui D. Thomae Doctrinae bene affecti fuerint, ab ea vero alieni a docendi munere repellantur - - - Congregatio unanimi omnium consensu statuit, doctrinam S. Thomae sequendam esse in Theologia scholastica, tanquam solidiorem, securiorem, magis adprobatam et consentaneam nostris constitutionibus - - - nostri omnino S. Thomam vt proprium Doctorem habeant, eumque in Scholastica Theologia sequi teneantur, tum quia nostrae constitutiones nobis eum commendant, et S. D. N. Clemens VIII. id se cupere significauit, tum quia nullius hoc tempore doctrina potest occurrere, quae sit ea solidior aut securior, vt non immerito S. Thomas Theologorum Princeps habeatur.*

§. 285. Olim igitur non admittebantur ad munus docendi, nisi qui ad exemplum S. sui P. Ignatii erga D. Thomam, et per consequens etiam erga S. Augustinum bene affecti fuissent; olim ad sequendam et propugnandam D. Thomae doctrinam *uniuersa Societas in generalibus congregationibus unanimi calculo se obstrinxit; olim D. Thomae Theologiam et in sententiis solidiorem, et in praxi securiorem, et ab Ecclesia magis adprobatam, et primis B. Ignatii Constitutionibus §. 270. magis consentaneam esse iudicabat; olim S. Doctorem Angelicum toties a supremis Ecclesiae Rectoribus laudatum, ac nouissime a Papa Clemente VIII. enixe recommendatum tanquam suum sibi proprium in Theologicis Doctorem, suarumque Scholarum Principem sequebatur, et venerabatur Societas.*

§. 286. Hunc primaeuum in tradenda Theologia Augustiniano - Thomistica Societatis feruorem luce clarius ostendunt Theses publicae ex uniuersa Theologia per Iacobum Marchisettum e S. I. in Collegio Romano propugnatae, ac Eminentiss. DD. Euangelistae Palloto S. R. E. Cardinali dedicatae, inter quas et istae: n. 129. *Deus ab aeterno statuit voluntate absoluta seu consequente, non dare omnibus supernaturalia auxilia, videlicet illis, qui ea recepturi non sunt. n. 130. Causa primaria, et radicalis, cur aliquis conuertatur, est Diuinum Beneplacitum mouens illum efficaciter et suauiter. n. 131. stante efficaci gratiae auxilio in aliquo,*
is

is potest dissentire si velit, non quidem in sensu composito, sed diuiso. n. 133. nulla causa, aut ratio, aut extrinsecum motuum reperiri potest, quod Deum moueat ad aeternum actum praedestinationis. n. 137. merita effectum praedestinationis sequentia, qualia sunt bona opera nostra in gratia, non sunt causa praedestinationis, quia non essent, nisi praedestinatio praecessisset, quae reddit salutem praedestinatorum infallibilem, quin tollat libertatem. n. 153. Hominibus est denegata gratia efficax ex demerito primi Parentis. Quis iam non videt, omnes istas propositiones partim e S. Augustino, partim e S. Thoma fuisse haustas?

§ 287. Alias Theses publicas ex vniuersa Theologia in Romano Societatis Collegio anno 1674. propugnauit Agapitus Falgatus, et inter alias quoque sequentes: n. 8. Praedestinatio est praescientia et praeparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicunque liberantur; praedestinatio adulatorum, qui per propria merita supernaturalia ad Beatitudinem perueniunt, est electio eorum ad gloriam, et brauium legitime certantibus promissum, cum quo stat, quod eadem electio fiat a Deo ante praeuisionem meritorum; licet reprobatio positiua formalis damnatorum nec sit, nec esse possit ante praeuisa demerita. Nullum certe in hac propositione inuenitur fermentum, sed merum azyma sinceritatis Augustinianae.

§. 288. Alia huiusmodi propositio n. 22. posita sic sonat: in orationibus nostris non solum debemus petere, ut possimus ad ipsum conuerti, sed etiam ut ad se nostras etiam rebelles conuertat voluntates, certi, quod si velit, omnipotentissime et suauissime faciet. Quid hic iterum ex ore Societatis, nisi Augustinum loquentem audimus?

§. 289. Denique n. 24. ibidem dicitur: Illud statuimus cum S. Augustino, et D. Thoma, auxilia efficacia a Deo conferri secundum efficax et absolutum Dei decretum seu propositum saluandi hominem, aut ad se conuertendi, aut illum faciendi diuinis vocationibus consentire; haec Dei voluntas est gratia increata, prima simpliciter et antecedens gratia ab intrinseco efficax, per quam primo discernitur, quicunque bene operatur a non operante, et quicunque Deo consentit, ab omni non consentiente; admittimus ergo defacto a Deo praedefiniri absoluto et efficaci decreto simpliciter antecedente omnem nostram bonam et liberam operationem, aliquo modo conducentem ad salutem. Ita sensit, ita scripsit, ita docuit, cum in suis adhuc incunabulis esset, innocens Societatis Theologia, vsquedum a Ludouico Molina fuit noua superinducta, et paulo post ab omnibus per orbem Sociis tanquam Societati propria et characteristica communiter acceptata.

§. 290.

§. 290. Interea praeter Ipsiusmet S. Ignatii Loyolae exempla et mandata, praeter ipsiusmet Societatis constitutiones et congregationum decreta, praeter alia luculenta huiusce rei, de qua tractamus, testimonia ex Cardinale Bellarmino, Claudio Aquaviva Ministro generali, publicisque Sociorum Disputationibus ab ortu Societatis habitis petita, Virorum etiam e S. I. Doctissimorum, et omni exceptione maiorum Suaresii, Vasquesii, et Henriquezii Sententias audiamus, vt, quatenus ipsis de S. Augustini, Diuique Thomae doctrina mens fuerit, dispiciamus.

§. 291. Franciscus SVAREZ Granadensis Hispanus, Scholarum Theologicarum Alcalensis, Salmanticensis et Romanae Professor, et omnium Theologorum e S. I. facile Princeps, in Prolegomenis, quae 24. voluminibus Theologiae suae praemiseraat, cap. 6. de S. Augustino inquit: *Apostolica Sedes S. Augustini doctrinam de gratia suam effecit, ac probauit; unde quidquid in hac materia S. Augustinus vt certum affirmat et ad dogma fidei pertinens, a quolibet prudente et erudito Theologo tenendum est defendendum, etiamsi certo non constaret, esse ab Ecclesia definitum; tum, quia, cum Ecclesia in hac materia tantum detulerit Augustino, vt Eius doctrinam secuta fuerit, magna esset temeritas priuati Doctoris, qui Augustino contradicere auderet, praesertim, cum tot annis, tanta sapientia, tanto ingenio, tanta diligentia, et quod rei caput est, tot Dei donis et auxiliis praeditus, pro gratia tuenda et explicanda laborauerit; nihil certe tam admirandum, et suspiciendum reddidit Augustinum, quam doctrina de gratia; at si in ea tradenda et explicanda aliquando fuisset in errorem lapsus, multum labefactaretur Eius Authoritas, immeritoque Ecclesia tam fidenter iudicium Eius in hac doctrina tradenda secuta fuisset, quod impium esset cogitare.*

§. 292. Iudicium talis ac tanti Viri de S. Augustino a Molinianis postea contemptum fuisse, solum ille mirabitur, qui nescit, nec ipsiusmet Ecclesiae iudicio id effici potuisse, vt S. Augustinum, ipsiusque doctrinam debita veneratione prosequerentur.

§. 293. Maximi dein post Suaresium est, semperque fuit pretii in Societate Iesu GABRIEL VASQUEZ S. I. Theologus, cuius opera theologica extraneis quoque sunt vsui et vtilitati; Is per viginti et nouem integros annos, quibus cathedram Theologicam Alcalae in Hispania tenuit, non aliam nisi S. Augustini, Diuique Aquinatis Doctrinam et Ipse secutus, et aliis est interpretatus; vnde et suam in S. Augustini placita propensionem publice con-

testatur in P. imam, q. 90. c. 6. n. 57. inquiens: *Quamvis nullus esset ex Patribus, quem Scholastici Doctores allegare possent, in uno nihilominus et solo Augustino, Eiusque Schola suae opinionis praesidium libenter collocarent, Eumque sibi sufficere merito arbitrarentur, eo quod Augustinus veluti Sol inter reliquos Ecclesiae Patres praefulgeat.* Aliter Molina sentit, qui ad suas opiniones firmandas nec Patribus aliis, nec etiam Augustino, utpote mentis caliginem nonnunquam passo, sese indigere Q. 23. art. 4. Disp. 1. membr. 6. fatetur.

§. 294. Accedat Suaresio HENRICVS HENRIQUEZ, insignis sui temporis, suaeque Societatis theologus, qui, cum Salmanticensis Collegii Rector et Academiae Moderator esset, nihil magis, quam auitam Ecclesiae doctrinam e Ss. Patribus, praesertim S. Augustino acceptam cordi habuit; id satis ostendit, dum nouam sui commilitonis Ludouici Molinae *Concordiam* non modo scriptis doctissimis exagitaui, verum etiam in suis ad Hispanicum S. Inquisitionis tribunal, et ad Clementem VIII. factis relationibus eandem tanquam *suspectam de haeresi Pelagiana*, tanquam *nouam, impiam et blasphemam*, tanquam in S. Augustinum, aliosque Patres *inuerecundam*, et *Semipelagianorum errores resuscitantem* notauit.

§. 295. In specie de isthoc HENRIQVESIO referto ex Authoribus fide dignissimis Augustinus le Blanc in sua de Congregationibus Auxiliorum Historia lib. 1. c. 15. quod Ille, ut erat in Patrum lectione versatissimus, Ludouico Molinae, de S. Augustini doctrina minus aequae sentienti, palam sese, et constanter opposuerit, Eumque ob petulantem audaciam saepius interpellauerit, moleste videlicet ferens, quod Is sua sese industria obtinuisse iactitaret, quae nec Augustinus in caligine positus attenderit, nec alii Pelagianae sectae auctores minus cauti potuerint intelligere; hinc aduersus collegam suum Ludouicum Molinam anno 1593. tractatum *de fine Hominis* edidit, ubi cuncta Molinae commenta sincere indicat, solerter exenterat, prudenter iudicat, solideque refutat, uti videre est apud Didacum Alvarez in suarum Respons. lib. 1. cap. 1. apud Salmanticenses Tract. 3. de Scientia media disp. 10. dub. 8. et apud P. Gonet in Apolog. Thomistar. art. 6.

§. 296. At nondum satis; nam Henriquez, etsi suam de Molina censuram ad S. Inquisitionis tribunal iam retulisset, ad alteram

ram Ipsimet Clementi VIII. faciendam compellebatur, quam etiam tulit huius tenoris: cum essem in Academia Salmanticensi, mandatum mihi est anno 1594, ut scriberem, quae animaduerteram circa librum de concordia Ludouici Molinae; misi vero id, quod obseruavi, ad S. Senatum Inquisitionis Hispanicae; eadem cura commissa est viris doctissimis in Hispania, quibus doctrina fere tota libri visa est suscitare antiquos errores Pelagii, et Semi-pelagianorum - - quae doctrina, si a Viris astutis et potentibus alicuius familiae defendatur, afferet periculorum discrimen toti Ecclesiae. Haec genuinus S. Ignatii Filius pro Catholica Veritate, pro S. Augustini Auctoritate, pro adolescente Societate.

§. 297. Henrico Henriqueſio merito adiungimus Eiusdem contemporaneum IOANNEM MARIANAM, doctissimum, praestantissimumque sui aevi S. I. Theologum, de quo Baronius ad Annum 688. num. 3. Mariana, inquit, fuit Veritatis amator, pietatis optimus cultor, affectu priuato carens; Mariana ergo ubi audiuit, a Clemente VIII. Romanas de auxiliis Congregationes institui, suique Collegae olim Ludouici Molinae Concordiam in discrimen adduci, et ipse quoque calamum arripuit, cumque omnis nouitatis in Theologia esset osor acerrimus, librum edidit de Regimine Societatis, ubi, postquam varios eiusdem naeuos perstrinxisset, inter alia quoque de inordinato nouitatis amore lib. 4. cap. 4. sic habet: ab hoc praeclaro, si Superis placet, fonte emanarunt illi turbines et procellae, quibus nostra Societas tentauit exagitare sapientissimos Dominicanae familiae theologos, quos potius venerari debebat uti purioris doctrinae antistites, quam sequi hesternae Ludouici Molinae commenta, cuius viri libellus ab examine theologorum S. inquisitionis delatus fuit Romam, ubi nunc liberum arbitrium acerrime contra Gratiam pro palma luctatur.

§. 298. Haec acris forsā Marianae in Societatem paraenesis in causa fuit, ut linguam, cui respondere non poterant, exscinderent, inquentes, librum istum Marianae Nomine insignitum aut omnino supposititium, aut saltem interpolatum fuisse; a quo autem? non dicunt Molinistae; sed contrarium egregie demonstratur ab Augustino le Blanc in Historia Congregat. lib. 1. cap. 15.

§. 299. Interim plures alios e S. I. praestantissimos et magni nominis theologos numeramus, qui S. Augustino, Diuoque Thomae addicti nascentem Ludouici Molinae doctrinam exhorruerunt; hos inter eminuerunt IOANNES AZORIVS, Murciae in

Hispania natus, et in Academiis Alcalensi, Placentina et Romana Theologiae Professor, nec non TYPHANIVS, pariter e S. I. celebris Theologus; quorum primus lib. 4. Institution. c. 22. q. 2: *Quidam pauci, inquit, iuniores theologi sententiam, quae tollit praedeterminationem, tuentur, ut liberi arbitrii vim et facultatem in agendo liberam faciant, faciunt sacrilegam, dum negant, Deum libera nostra opera bona praefinire.* Sacrilegam nempe vocat iuuenem tunc temporis Molinistarum Sententiam, quae, quae Deo Diuinaeque ipsius gratiae male surripit, peius adhuc tribuit voluntati creatae.

§. 300. Alter vero, TYPHANIVS nempe, lib. 2. de ordine circa Scientiam mediam sequens tulit iudicium: *Scientiam mediam reijcimus, non ut erroneam aut in fide periculosam, sed uti falsam, uti nouam, ut nullum solidum in Scriptura, in Ss. Patribus, in S. Thoma, aliisque vetustioribus Theologis fundamentum habentem, ut superfluum ad S. Scripturae intelligentiam, ut inutilem ad humanam libertatem tuendam, aliasque difficultates Theologicas expediendas.* Sequitur ergo, Doctrinam eidem oppositam esse veram et antiquam, esse in S. Scriptura, in Ss. Patribus, in Augustino, Doctore Angelico, aliisque vetustioribus Theologis solide fundatam, esse denique multis ex titulis praestantior, tutior, utilior, ac Molinismo longissime praefereendam.

§. 301. Quodsi allegata hucusque Virorum celeberrimorum ex ipsamet Societate non sufficiant testimonia, plura proferimus, et ea quidem, contra quae nulla forsan exceptio locum habere poterit; ac imprimis quidem testimonium viri Clarissimi, ac in omni scientiarum Theologicarum genere Versatissimi P. ANTONII POSSEVINI, quem Societas tanquam admirabile omnigenae eruditionis compendium, S. Franciscus Salesius tanquam peritissimum suae conscientiae arbitrum, summi autem Pontifices Gregorius XIII. et Clemens VIII. tanquam dexterrimum suum in Gallia, Suecia, Polonia, et Moscouia Legatum venerabundi suspiciebant; is autem quoad vixit, et quamdiu scripsit, ab auita S. Augustini ac D. Thomae doctrina nunquam potuit dimoueri, prout ex ipsius tractatibus polemicis aduersus Calvinianos in Gallia grassantes, ac praesertim ex ipsius Bibliotheca, et adparatu sacro discipimus, in quorum librorum ultimo, V. Aurelius, qua aestimatione S. Augustinum a Molina tam inuerecunde fugillatum sit profecutus, his verbis pandit: *Permotum fuisse Spiritu Dei Augustinum.*

num ad scribendum, et vita ipsius, et summa animi demissio atque modestia planissime monstrarunt; qualis vero eius doctrina fuerit, testimonia Synodorum generalium, et Patrum, lucubrationes Theologorum in eius opera, et utilitas, quae ad uniuersam promanauit Ecclesiam, abunde testantur. Perstringit procul dubio Posseuinus Molinae factum, dum in S. Augustino animi demissionem et modestiam laudat.

§. 302. Proferre vltius possumus testimonium irrefragabile P. BENEDICTI PERERII e S. I. Theologi, ac eruditissimi Ss. Scripturarum interpretis, qui eo ipso tempore Romae degens, quo grauis tempestas e monte Vaticano in Molinam parabatur, non modo scriptis publicis est contestatus, se in doctrina S. Augustini, et D. Thomae Aquinatis ad mortem vsque persistere, nullamque cum iis velle partem habere, qui Molinam defenderent, sed et suos Superiores rogauit saepius, ne causam adeo periculosam in se defendendam suscipiant, et integram Societatem in fauorem vnius Theologi priuati, publici odii, infamiae, ac damnationis periculo exponant; eam ob rem a Societate quidem reprehensus, ab Vniuersitate vero Duacensi in censura Leonardi Lessii, et ab Rythorio in publica Oratione summis fuit laudibus exornatus.

§. 303. Doctrinam vero Thomisticam, cui erat addictissimus Benedictus Pererius, quemadmodum toto lib. 8. de rebus communibus, ita quoque in suis ad Dan. cap. 3. commentariis hunc in modum ostendit: *in quatuor potissimum rebus iudicia Dei vera sunt, et humanae rationi incomprehensibilia, in quibus nempe verissime illud dicatur: omnia iudicia tua vera sunt, Dan. 3. v, 27. et illud Psal. 35. v, 7. iudicia Dei abyssus multa. Prima quidem in aeterna electione, et reprobatione hominum, siue priuatim horum aut illorum hominum, vt Iacob et Esau, siue in commune aliquarum gentium et populorum, vt populi gentilis et Iudaici; eoque mirabilius id accidit, quod illam distinctionem electionis et reprobationis non ex praeuisis bonis malisque hominum factis, sed ex sola Dei voluntate primum profectam esse, nec vno loco, nec obscuris verbis Scriptura demonstrat - - - deinde, quod alias gentes et nationes vocet, atque perducatur ad gratiam Euangelii, missis ad eas concionatoribus et doctoribus veritatis, alias vero gentes nihilo peiores illis despiciat, et in tenebris ignorantiae derelinquat, non mittens illis efficacia subsidia, quibus ad salutem accipiendam conuerterentur. Quam insolita in ore Theologi e S. I. loquendi ratio! et eo quidem tempore, vbi tota Societas iamiam parata erat, vt Ludouici Molinae doctrinam vti suam declaret.*

§. 304. Similia quoque habet lib. 15. de reb. commun. ibi. *sortem appellat Scriptura gratiam aeternae gloriae; ea dicitur sors, quae significat aliquid non ex propria virtute et facultate proueniens, sed quod incerto et improuiso contingit euentu, seu gratuita solius Dei beneuolentia et charitate.* Vbi denuo prodit Pererius, se cum S. Augustino, Diuoque Thoma contra Ludouicum Molinam sentire, prout etiam ex eiusdem commentario in Genesin haud obscure colligitur.

§. 305. Agmen Theologorum illustrium e S. I. Claudat vir prorsus incomparabilis DYONISIUS PETAVIVS anno 1583. Aurelianis in Gallia natus, et post munus docendi per 58 annos insigniter gestum Parisiis anno 1652. denatus.

§. 306. Sic lib. 4. de Deo cap. 8. num. 2. postquam probasset, antiquos Ecclesiae Patres de Scientia media nihil omnino, quod Molinae faueret, docuisse, eamque propterea nouiter primum excogitatam fuisse, subdit lib. 9. c. 6. n. 1. *Cum de gratia, electione, ac praedestinatione disputandum est, minor haberi solet antiquorum Patrum ratio, qui ante subortam haeresin Pelagianam extiterunt, quam eorum, qui postea sunt secuti; Latinorum vero multo maior, quam Graecorum, etiam illa haeresi posteriorum, propterea, quod magis aliquanto latinam Ecclesiam quam orientalem exercuit haeresis Pelagiana, quae iis de rebus altercandi occasionem praebuit, sic, ut graeci plerumque intima Pelagianorum dogmata vel ignorarint funditus, vel minus adcurate perspexerint; omnium vero latinorum Princeps est, communi Theologorum consensu, S. Augustinus, cuius de gratia sententiam, quotquot deinde consecuti sunt Patres et Doctores, tum vero Ecclesiae Romanae Pontifices, Praesulumque conuentus aliorum, ratam et Catholicam esse iudicarunt, ita, ut hoc satis magnum putarent veritatis argumentum, quod a S. Augustino positum, ac decretum esse constaret.*

§. 307. Quae, cum ita sint, videant Molinistae, vbinam suae causae patrociniū inueniant? *non in Scriptura, hanc enim iam dudum contra Molinam Ss. Patres exposuerunt; non in ipsis Patribus, qui enim Augustinum praecesserant, hac de materia ex professo agendi ansam non habuere, qui vero secuti sunt, cum Augustino fenserunt; non in S. Augustino, quem in ignorantiae caligine positum, in scribendo improuidum, in disputando excedentem, et liberi arbitrii destructorem ipse Molina calumniatur; non in communi fidelium sensu, qui semper hactenus pro facultate illa rogarunt, quam ipsos in sua habere potestate Molina dicit; non in Conciliis, vbi*
vna

vna cum Pelagianis et Semipelagianis etiam omnes illi damnati sunt, qui quoquo modo ad illorum errores accesserint; non apud Sedem Romanam, quae Doctrinam S. Augustini, Diuique Thomae Aquinatis constanter hucusque tenuit, laudauit, et adprobauit; non denique in ipsa Societate, quae olim ipsamet in specie nouitates Molinisticas abominabatur.

THEOREMA XII.

DOCTRINA MOLINAE OB NOUITATEM, FACILITATEM, ET MALAS INDE SEQUELAS SUSPECTA EST.

§. 308. **C**ommunis est, et vbique recepta in rebus Theologicis Regula, quam tradidit antiquissimus Tertullianus lib. de praescript. cap. 31. ex ipso ordine manifestatur, id esse Dominicum, et verum, quod sit prius traditum, id autem extraneum et falsum, quod sit posterius immixtum; ea sententia manebit aduersus posteriores quasque haereses, quibus nulla constantia de conscientia (id est scientia sua, vel opinione) competit ad defendendam sibi veritatem.

§. 309. Hinc iam olim Apostolus Timotheo suo scripsit 1. Tim. 6. v. 20. o Timothee, depositum Custodi, deuitans profanas vocum nouitates, et oppositiones falsi nominis scientiae; quam quidam promittentes, circa fidem exciderunt. et iterum 2. Tim. 3. v. 13. mali autem homines et seductores proficient in peius, errantes, et in errorem mittentes; tu vero permane in iis, quae didicisti, et credita sunt tibi, sciens, a quo didiceris. Depositum autem istud Ecclesiae concreditum nil aliud, quam S. Scripturam, traditionem, Conciliorum, sanctorumque Patrum vnanimem doctrinam, Ipsiusque Doctrinae venerabilem antiquitatem esse, nemo, nisi rebus in theologicis peregrinus, ignorat.

§. 310. In eadem ipsa Apostoli verba Vincentius Lirinensis in commonitorio cap. 21. inquit: si vitanda est nouitas, tenenda est antiquitas, et, si profana est nouitas, sacrata est vetustas; dein cap. 22. Depositum est, quod tibi creditum est, non quod a te inuentum; quod accepisti, non quod excogitasti; res non ingenii, sed doctrinae, non usurpationis priuatae, sed publicae traditionis; res ad te perducta, non a te prolata; in qua
non

non auctor esse debes, sed custos; non institutor, sed sectator; non ducens, sed sequens; Deposito, inquit, custodi! Catholicae fidei talentum inuiolatum, illibatumque conserua! quod tibi creditum est, hoc penes te maneat, hoc a te tradatur, intelligatur te exponente illustrius, quod antea obscurius credebatur, eadem tamen, quae didicisti, doce, non dicas noua. Denique cap. 24. profanas, inquit Apostolus, uocum, id est dogmatum, rerum, sententiarum nouitates, quae sunt uetustati, et antiquitati contrariae, quae, si recipiantur, necessesse est, ut fides beatorum Patrum aut tota, aut certe magna ex parte uoletur.

§. 311. Huiusmodi Doctrinae nouitas ipsis etiam summis Pontificibus displicebat, e quibus CAELESTINVS I. in Ep. ad Gallos: *desinat, inquit, si ita res sint, incessere nouitas uetustatem, desinat Ecclesiarum quietem inquietudo turbare.* Nec probabatur CONCILIIS, ex quibus Concilium Lateranense de anno 649. sub Martino I. probabat litteras Victoris Carthaginensis inter alia et haec scribentis: *Vestrum est, Frater sanctissime, Canonica discretione contrariis Catholicae fidei secundum consuetudinem obuiare, neque permittere nouiter dici, quod Patrum venerabilium auctoritas omnino non censuit.* Nec placebat Episcopis Africanis, prout ex eorum ad Martinum I. epistola constat, ubi: *certum est, quod tales sermonum nouitates de malo amore gloriae nascuntur, dum sibi nonnulli volunt acuti et sapientes uideri, quaeruntque, quid noui proferant, nescientes, quia Deus noster Sapientes per Mundi stulta confudit.* Tandem et SS. PATRIBVS omnis semper nouitas suspecta fuit, e quibus praeter Tertullianum §. 308. citatum S. Augustinus lib. 4. de Bapt. c. 24. ait: *quod uniuersa tenet Ecclesia, nec Conciliis institutum, sed semper retentum est, nonnisi Authoritate Apostolica traditum fuisse rectissime creditur.* Videatur etiam §. 213. et 295.

§. 312. His praemissis merito concludimus cum Eminentissimo Annalium Patre: *Nihil ergo sibi nouitas vindicet, nihil ulterius praesumptio humana praesumat; Religio quo antiquior, eo uerior, et quo primaeuis temporibus proximior, eo purior atque securior.*

§. 313. Quaeritur autem, an ipsiusmet S. Augustini doctrina pro eo tempore non fuerit noua? hanc certe nouitatem ipsi olim sed perperam obieciebant Massilienses, de quibus Prosper ep. ad Aug. n. 3. *obstinationem suam nouitate defendunt, et ea quae de Epistola Apostoli Pauli Romanis scribentis ad manifestationem Diuinae gratiae, praeuenientis electorum merita, proferuntur, a nullo unquam Ecclesiasticorum Scriptorum ita esse intellecta, ut nunc sentiuntur, affirmant.*

§. 314.

§. 314. Idipsum S. Augustino ARMINIVS e secta Caluiniana, GREGORIUS quidam in Historia Belgica lib. 17. SIMONIVS ibidem citatus, AMBROSIUS Catharinus, HYERONIMVS osorius, et fictus quidam LAVNOIVS obiiciunt, asserentes, Augustinum nouae suae opinionis architectum fuisse, illum a vetustioris Ecclesiae fide, Patrumque praecedentium traditione defecisse, nouamque et erroribus scatentem doctrinam in Ecclesiae sinum effudisse.

§. 315. Sed ipsiusmet rei veritas pro Augustino perorat; S. quippe Augustinus omnes suas conclusiones, asserta, doctrinas et sententias nonnisi e claris Diuini eloquii textibus deducit, non pro suo arbitrio, sed secundum communem fidelium et Ecclesiae Romano-Catholicae mentem ac interpretationem intellectis; qui enim alias fieri potuisset, vt *una omnium Sacerdotum manu* contra Pelagianos scriberet sententiam? qui fieri potuisset, vt statim ac Augustini concertationes de gratia et libero arbitrio prodierunt in lucem, easdem Concilia tum Romana, tum Africana, ipsique adeo Romani Pontifices Innocentius, Zosimus, Bonifacius, et Caelestinus tam concorditer adprobarent? qui fieri potuisset, vt vniuersa postmodum Ecclesia, quae columna est veritatis, vnius Episcopi Hipponensis doctrina deciperetur, si eandem vt nouam et hactenus minime notam suspexisset?

§. 316. Certe S. Augustini Doctrinam nullatenus nouam fuisse, Theorem. VI. probauimus; licet facile admittamus, iis adhuc temporibus veritatem Catholicam circa praesens dogma nondum adeo eliquatam, explicatamque fuisse, vti postea factum fuit per Augustinum; vnde merito S. Augustinus de Praedest. Ss. c. 14. *quid opus est, inquit, vt eorum scrutemur opuscula, qui, priusquam ista haeresis oriretur, non habuerunt necessitatem, in hac difficili ad soluendum quaestione versari, quod procul dubio facerent, si respondere talibus cogerentur; unde factum est, vt de gratia Dei, quid sentirent, breuiter quibusdam scriptorum suorum locis, et nonnisi transeunter attingerent.* Sic Diuinitas Filii et Spiritus S. etsi semper et ab antiquo credita, nunquam tamen magis demonstrata fuit et enucleatius promulgata, quam vbi ab Arianis et Macedonianis impugnabatur, quin tamen propterea Concilii Nicaeni, aut Constantinopolitani fides dici potuerit *noua*; hinc iterum Augustinus lib. 16. de C. D. cap. 2. *multa, ait, ad fidem Catholicam pertinentia, dum haereticorum callida inquietudine agitantur, vt aduersus*

Q

eos

eos defendi possint, et considerantur diligentius, et intelliguntur clarius, et instantius praedicantur, ita, ut ab aduersario mota quaestio, discendi existat occasio.

§. 317. Quodsi omnes illos *Nouatorum* velimus notare nomine, qui *antiquam* fidem data occasione *nouis* illustrarunt expositionibus, vix e Patribus aut Conciliis vnum reperiemus, cui nouitatis nota inuri non possit; *nunquid enim*, sunt verba S. Augustini in Ps. 54. n. 22. *perfecte de Trinitate tractatum est, antequam oblatrarent Ariani? nunquid de paenitentia, antequam obsisterent Nouatiani?* et quod adtinet Ss. Scripturarum expositionem, denuo scribit S. P. in Psal. 67. n. 39. *multi sensus Scripturarum sanctarum latent, nec asseruntur commodius, et acceptabilius, nisi cum respondendi haereticis cura compellit.* Vt adeo Semipelagianorum et his similium contra S. Augustinum obiectiones non pluris aestimandae sint, quam haereticorum contra Ecclesiam querelae, quod voces *consubstantialis, Filioque, transubstantiatio etc.* Primaecius temporibus prorsus incognitas suo Symbolo inferuerit.

§. 318. Praeterea S. Hieronymus, seuerus alias doctrinarum censor, Epist. 195. S. Augustinum *Conditorem*, non nouae, sed *antiquae rursus fidei* appellat et laudat; Caelestinus I. in ep. ad Gallos, *Doctrinam S. Augustini vetustatem* vocat; S. Prosper in ep. ad Ruffin. c. 3. *Romanam, Africanamque Ecclesiam, et per omnes mundi partes uniuersos promissionis filios cum doctrina tanti viri in tota fide et confessione gratiae congruere* ait, et cap. 18 *Doctrinam ipsam defaecatissimam, saluberrimam, Euangelicam, et Apostolicam* esse testatur; Gelasius Papa in ep. ad Episcopos Piceni *grauissimum scelus* esse dicit, S. Augustinum *nouitatis arguere*; Papa Hormisdas in ep. ad Possessor. *Sequi Augustinum, idem esse, ac sequi Apostoli dicta*, declarat; S. Fulgentius de grat. cap. 17. *Doctrinam Augustini vocat Catholicorum Patrum ex Apostolicis expositionibus traditam, et in Ecclesia sine dubitatione permanentem, quam Graeci, Latinique Pontifices vna, atque indissolubili semper tenere consensu*; quid ergo mirum, S. Augustinum optimo suae conscientiae testimonio fretum, de *Dono Perseuerant.* cap. 23. dixisse: *Huius Praedestinationis fidem, quae contra novos haereticos noua NB. sollicitudine nunc defenditur, nunquam Ecclesia Christi non habuit.* Et lib. 3. contra Iulian. cap. 3. suae fidei reddens rationem publice testatur de fide Patrum sese antiquiorum: *quod illi crediderunt, et ego credo, quod illi tenuerunt, et ego teneo.* Contra novos nempe haereticos noua bella elegit Dominus, novos pugiles excitauit, sed antiqua semper arma subministrauit.

§. 319. An autem idem etiam Iudicium de Ludouici Molinae doctrina ferendum erit? an etiam ipse ab opinionis *nouitate* similiter excusandus?

§. 320. Student equidem Doctrinae Molinisticae fundamentum in ipsis Scripturis quaerere, illamque hac ratione ab omni nouitatis absoluere suspicione; at verò non animaduertunt, e foliis Diuini eloquii textibus doctrinae antiquitatem aut sinceritatem non posse inferri; tum quod pleraeque haereses e Scripturis natae sint, non quasi Scriptura haeresum promptuarium esset, sed quia Scripturae bonae non semper intelliguntur bene, tum etiam, quod Scripturarum expositio non Spiritui priuato, sed vniuersalis Ecclesiae iudicio competat; Haec autem in Ss. Scripturis exponendis Apostolicas traditiones, vnanimem Patrum et Conciliorum consensum, non vnus, alteriusue Doctoris beneplacitum sequi consuevit; ex quo plane consequitur, eos in Ss. Litteris patrocinium nullatenus inuenire, qui easdem secundum suam arbitrariam, non secundum Ecclesiae mentem, interpretantur. Theor. III.

§. 321. Concilia, et Ss. Patres quod spectat, Molinam iterum a doctrinae suae *nouitate* non absoluunt; quia Concilia Molinismo potius contraria esse, ac pro intrinseca gratiae efficacia, proque gratuita praedestinatione pugnasse, supra Theorem. V. ostendimus; Sanctis vero Patribus, praesertim AVGVSTINO, Eiusdemque sequacibus Ecclesiae Doctoribus, in specie S. THOMAE Angelico ad sua vsque tempora hanc doctrinam fuisse absconditam, Molina ipse fatetur; nec suffragari Eidem communem fidelium et Ecclesiae sensum per quindecim saecula continuatum, ex antecedentibus constat; qua igitur ratione doctrinam Ludouici Molinae a *nouitate* in rebus theologicis nunquamnon suspecta excusamus, non inuenimus.

§. 322. Hac vero *Nouitatis* nota Ludouici Molinae, illiusque sequacium famam eo minus a nobis laedi existimamus, quo magis ipsimet Molinistae propria id sua confessione testantur.

§. 323. Et Molina quidem ipsemet in Concordia q. 23. art. 4. ait: *Haec nostra ratio conciliandi libertatem arbitrii cum Diuina praedestinatione, a nemine, quem viderim, hucusque tradita est.* Cuncto igitur alio testi-

testimonio verior est ipsius confessio, quod nullibi suam sententiam traditam fuisse repererit, eaque antiquis incognita, et noua sit.

§. 324. FONSECA Tom. 3. Metaphys. c. 2. q. 4. sect. 8. de Ludouico Molina inquit: *de hac sententia a se excogitata in Domino gloriatur; neque enim quisquam erat, qui hoc pacto libertatem arbitrii nostri cum Diuina praescientia, aut prouidentia aperte, et ut dicitur, in terminis conciliasset.* VASQVESIVS in P. 1. S. Thomae disp. 67. art. 4. pariter fatetur, *hanc sententiam veteribus Scholasticis fuisse ignotam, veteresque de hac scientia conditionata nihil omnino disputasse aut meminisse.* HERICE in eandem P. 1. disp. 7. cap. 1. num. 7. scribit: *haec (Ludouici Molinae sententia) Patribus nostris caelesti fuit lumine reuelata in mercedem sui aduersus haereticos laboris ac Zeli.* Paulus GRANADO P. 1. tract. 5. disp. 3. q. 2. postquam Ludouici Molinae opinionem esse hactenus insolitam dixisset, addit, *mirum non esse, si temporum decursu a recentioribus aliquid noui excogitatum sit.* Hinc et Iacobus FVLIGATVS in vita Bellarmini l. 3. cap. vlt. hanc Molinae doctrinam *uniuersi priuati Scriptoris ingenio natam* appellat, ac tandem TYPHANIVS lib. de Ord. c. 24. ingenue fatetur, *nullum alium Theologorum ante Molinam ne per somnium quidem de Scientia media cogitasse.* e quibus plane testimoniis patet, Ludouici Molinae sententiam, uti antiquae incognitam Ecclesiae, ita nouiter primum inuentam, ac uel ideo de falsitate suspectam esse.

§. 325. Pro vltiori huius Theologicae Nouitatis confirmatione facit etiam illud, quod Vniuersitas Cracouiensis in ep. ad Academiam Louaniensem scripserit: *quodsi vos celebres Academiae ad salutem communem operas non conferatis, breui tempore omnis litteratura, id est, omnis antiquae sapientiae dignitas abolebitur.* Item, quod Reuerendiss. Palafoxius in ep. ad Innocentium X. de Molinistarum doctrina dixerit: *iam reticet Augustinus, Ambrosius, obmutescunt Gregorius, Hyeronimus, Chrysostomus, Cyrillus, et caetera Ecclesiae non quomodocunque lumina, sed luminaria fulgentissima - - - quod non solum dignitati verbi Dei maxime indecens, sed neque animarum saluti securum existimo; si enim cuicunque Doctori eadem, quae Sanctis, conceditur authoritas, maxime diuexare potest Ecclesiam opinionum diuersitas, et labefactari fidei puritas, et morum integritas, quae ex authoritate Patrum, et Sanctorum veneratione dependet.* Haec ille.

§. 326. Ast praeter nouitatem in doctrina Molinistica commendatur etiam eiusdem *facilitas* captui humano adcommodata, id, quod nemo, qui totam Ludouici Molinae fabricam vel obiter perlustrauerit, vnquam negabit; vnde et Molina ipse hanc suae nouae doctrinae facilitatem, tanquam signum veritatis commendans cit. de concordia lib. Q. 14. art. 13. disp. 53. inquit: *quod tam facile illa quatuor ex concordia praescientiae mediae cum arbitrii libertate cohaereant, signum est manifestum, nos integram, legitimamque rationem conciliandi ea omnia tradidisse.*

§. 327. Quod enim humanum genus per peccatum Originale non in naturalibus, sed in gratuitis tantum sit sauciatum; quod misertus humani generis Deus omnes omnino indiscriminatim homines iterum saluare voluerit; quod eum in finem aequales omnibus gratias et salutis consequendae remedia obtulerit; quod proinde in ipsorum hominum potestate situm sit, oblatam huiusmodi gratiam vel respuere, vel acceptare; quod Deus hunc ipsum futurum con- vel dissensum ab aeterno praeuidens consensuros eligat, reprobet autem dissensuros; dogmata sunt, quae a quouis etiam rustico, et puero sine omni difficultate intelliguntur, capiuntur, et admittuntur.

§. 328. Sed quis Theologorum non videt, grauiter in hac re decipi Ludouicum Molinam, dum putat, veritates fidei a *facilitate* commendari; si enim hoc semel admitteretur, quid captu facilius, ac propterea verius esset, quam Filium Patre, et Spiritum S. vtroque minorem esse? quid captu facilius, quam pro duarum in Christo naturarum distinctione duas quoque Personas admittere? quid captui humano adcommodatius, quam Christum non de Spiritu S. conceptum et ex Virgine natum, sed sine huiusmodi imperceptibili miraculo, per generationem naturalem prognatum fuisse? quid intellectui nostro ad credendum facilius, quam, negata illa prorsus incomprehensibili transubstantiatione, vna cum corpore Christi, panem simul et vinum coexistere, et quae sunt plura eiusmodi profunda mysteria humanae rationi penitus imperuia? et tamen tantum semper abfuit, Ecclesiam id pro vero tenuisse, quod capacitati humanae fuerat commensuratum, vt potius ipsam dogmatis obscuritatem, ac difficultatem pro signo certitudinis reuelatae, atque mysterii semper habuerit, probe gnara Veritates Diuinas omni ratione humana superiores *non persua-*

suasibilibus humanae Sapientiae verbis, sed ostensione Spiritus et virtutis probandas esse.

§. 329. Si mysteria fidei nobis reuelata et ad credendum proposita humanae rationis imbecillitati essent ad scrutandum, aut pro lubitu priuato ad exponendum relictas, plane sequeretur, cuius homini quiduis docendi, et S. Scripturam exponendi licentiam fore, econtra vero Ecclesiam iniuste prohibuisse, ne cuius promiscue S. Scripturam legere, aut interpretari permittatur; sequeretur praeterea, quemlibet hominem ad soluendas in studio Theologico occurrentes difficultates minus paratum aut idoneum posse pro arbitrio fidem ipsam et fidei mysteria humanae rationi, eiusdemque capacitati adcommodare.

§. 330. Quod quam periculosum sit, nemo non videt; ait enim scriptura Prou. 25. v. 27. *Qui scrutator est Maiestatis, opprimetur a gloria.* Et Eccli. 3. v. 22. *altiora te ne quaesieris, et fortiora te ne scrutatus fueris, non est enim tibi necessarium, ea quae abscondita sunt, videre oculis tuis, plurima enim super sensum hominum ostensa sunt tibi.* imo constans semper fuit Ss. Patrum, et Ecclesiae dogma, in rebus fidei tractandis aut exponendis plus valere animae sese humiliantis obedientiam, quam qualemcunque hominum etiam doctissimorum Sapientiam; hinc ipsemet Christus: *Confiteor tibi Pater, inquit Math. 11. Domine Coeli et terrae, quia abscondisti haec a sapientibus et prudentibus, et reuelasti ea paruulis.* Atque his ipsis paruulis non Rationi, sed Religioni quoad fidei mysteria obsequentibus promisit Spiritum veritatis, dixitque Ioan. 14. *Ille vos docebit omnia, et suggeret vobis omnia, quaecunque dixero vobis.*

§. 331 Optime istud perspexit fulgentissimum illud Ecclesiae lumen AVGVSTINVS, dum de morib. Eccles. Cathol. cap. 25. ait: *nihil in Ecclesia Catholica salubrius fieri potest, quam ut rationem praecedat Authoritas.* Dumque lib. 2. de peccator. meritis, et remiss. cap. 21. scribit: *prius Ss. Scripturarum auctoritatibus colla subdenda sunt, ut ad intellectum per fidem quisque perueniat; neque enim frustra dictum est, iudicia tua sicut abyssus multa; cuius abyssi altitudinem veluti expauescens exclamabat Apostolus: o altitudo! valde ergo paruum sensum habemus ad discutiendam iustitiam iudiciorum Dei, ad perscrutandam Dei praescientiam, ad interrogandam Ipsius voluntatem Cur ita facis? etc. dum denique lib. 1. de peccator. merit. et remiss. cap. 21. post varios Diui-*
ni

ni eloquii textus in rem praesentem adductos subdit: *Quid hic respondeant, omnino non video, qui volentes humanis coniecturis iustitiam Dei defendere, et ignorantes altitudinem gratiae, fabulas improbables texuerunt.*

§. 332. Vel igitur Doctrinae *facilitas* circa profundissima fidei mysteria theologo debet esse suspecta, quia, quod supra rationem, ac nonnisi Diuinitus reuelatum est, ex natura sua obscurum ac sub velamine latens sit oportet, eoquod fides ab Apostolo dicatur: *sperandarum substantia rerum, argumentum non adparentium*; vel Molinam debebimus Apostolo Paulo, Augustino, caeterisque Ss. Patribus feliciorum depraedicare, utpote qui facili negotio, et velut unico ictu Gordium illum Praedestinationis nodum dissoluit, quem Ecclesia hucusque credidit esse indissolubilem; utrum enim, quemadmodum P. Herice putat, haec doctrina Ludouico Molinae nouissimis primum hisce temporibus Diuinitus reuelata fuerit? qui vult credere, credat.

§. 333. Vltimum tandem contra Ludouici Molinae concordiam argumentum Viri Doctissimi petunt e *grauissimis morum corruptelis* ex hac doctrina manantibus, e quibus, tanquam fructibus, arbor ipsa cognoscitur.

§. 334. Et primo quidem destruitur Humilitas, totius vitae Christianae Basis et fundamentum, prout iam dudum obseruauit Apostolus, quando dixit: *quid autem habes o homo, quod non accepisti, si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis?* poterit autem iuxta Molinae placita vnus prae alio gloriaris, quod gratiae versatili aequaliter vtrisque oblatae consenserit, ac proinde reddiderit efficacem, sicque dabitur occasio, ut vnus adversus alterum inflatur. Hinc aurea illa S. Augustini regula in ep. ad Dioscorum 56. *non aliam tibi ad capeffendam veritatem munias viam, quam quae munita est ab illo, qui gressuum nostrorum videt infirmitatem; ea autem est prima: Humilitas, secunda: Humilitas, tertia: Humilitas, et quoties interrogares hoc dicerem.*

§. 335. Secunda est corruptela, quod admissio Ludouici Molinae systemate ipsa quodammodo et orationis, et gratitudinis tollatur necessitas; *non mediocris*, inquit Prosper ad S. Augustinum, *virulentiae fibra nutritur, si Principium salutis in homine collocetur.* Nam nec orabit ille, qui stat, ut perseveranter stet, nec ille, qui cecidit, ut resurgat, si ille perseuerantiam, iste resurrectionem in
sua

sua esse potestate cognouerit; nec Deo gratias agent, qui gratias acceperunt, quia, quod acceperint, suo ipsi consensu fecerunt; *irrisoria enim petitio est*, inquit Augustinus de dono Perseuerantiae cap. 2. *cum a Deo petitur, quod scitur, Ipsum non dare, sed Ipso etiam non dante esse in hominis potestate; sicut irrisoria est etiam illa gratiarum actio, si ex hoc gratiae aguntur Deo, quod non donauit Ipse, nec fecit.*

§. 236. Sapientiam Diuinam esse Matrem pulchrae dilectionis, et agnitionis, et sanctae Spei, nemo vnquam Christianorum inficiabitur; iam autem per systema Molinisticum Dei Dilectionem, Timorem filialem, agnitionem fidei, et spei firmitatem debilitari: vix poterit inficiari.

§. 337. Quod enim Dei dilectionem adtinet, scimus Christum Phariseo Illi, cuius Mensae accubuit, Luc. 7. parabolice duos debitores proposuisse, quorum vni *quingenta*, alteri *quingenti denarii*, quos debebant, *donati sunt*; tum Christus Phariseo respondenti, *plus ab eo, cui plus, quam ab eo, cui minus donatum fuit, Benefactorem diligere*, dixit: *recte iudicasti*; si ergo beneficia dilectionis motiua sunt, iuxta Molinam vero gratia efficax, Praedestinatio, et Perseuerantia non tam a Deo, quam a proprio voluntatis consensu pendent, cessabit vtique praecipuum amoris argumentum, vbi primum negatur beneficium; nam gratuita illa gratiae versatilis oblatio ex pacto inter Christum et Patrem suum Diuinum inito proueniens, quam P. Valentia in congregationibus de auxiliis die 30. Sept. 1602. falsificato S. Augustini lib. 19. de C. D. cap. 13. probare volebat, omni prorsus fundamento destituitur.

§. 338. Filialem Dei timorem per Molinae concordiam magna ex parte pessumdari, vel ex eo colligitur, quod homo non habeat, cur suae salutis timeat; peccata quippe vitare, tentationes vincere, poenitentiam agere, legem seruare, in Deum credere, Deum diligere, et in bono perseuerare, et quae sunt alia salutis media, non sunt solius miserentis Dei, sed libere potius volentis atque currentis hominis; vnde frustra Paulus *corpus castigauit, et in seruitutem redegit, ne reprobus efficiatur*, cum in sua haberet potestate aut electionem, aut reprobationem; frustra Petrus nos monet, *ut in timore incolatus nostri tempore conuersemur.*

§. 339. Si de fidei agnitione sit sermo, illam Scriptura, illam Ss. Patres et Concilia, illam Ecclesia semper singulare Dei donum, et lumen gratuito nobis datum adpellant; quid autem Molina? Is, etiamsi ad actum fidei meritorium et supernaturalem requirat gratiam saltem habitualem, ait nihilominus q. 14. disp. 4. *comparato habitu fidei, spei, aut Charitatis supernaturalis, possumus cum communi auxilio Dei elicere unum aut alterum opus meritorium.* Et disp. 7. art. 13. *dubium est, utrum sit in facultate liberi arbitrii cum solo concursu generali Dei rebus propositis assentiri tanquam a Deo reuelatis, per actum tamen, qui sit mere naturalis, quique ex parte intellectus non sit satis ad iustificationem? pars affirmans quaestionis propositae semper mihi vera est visa.*

§. 340. Eadem est ratio de Spe theologica, nam et huius quoque habitum inter gratuita Dei dona numeravit semper Ecclesia, et ideo Deum rogat, *ut populis suis det id amare, quod praecipit, et id desiderare, quod promittit;* imo fatetur, Deum esse, *qui fiduciam sperandae pietatis indulget;* hinc Ecclesia gratiam etiam sufficientem, rebellis nostrae voluntatis conuersionem, primos naturae nostrae conatus ad bonum, pia vota ac desideria, imo ipsum petendi affectum a Deo petit et sperat; at vero haec omnia in systemate Molinistico a nobis ipsis habemus, eaque non tam a Deo expectamus, quam a Deo potius expectantur; audiamus hac de re Molinam ipsum disp. 13. cap. 43. dicentem: *quiuis facile concedet, praeeistente in intellectu assensu, quo reuelatis assentimur, in facultate liberi arbitrii cum solo Dei concursu generali esse, elicere actum mere naturalem sperandi a Deo, quae ab Illo promissa sunt nobis.*

§. 341. Praeterea Systema istud nouum de gratia, ab illo S. Augustini in Ecclesia hucusque vsitato prorsus alienum, Iuriaeo, Leidkero, aliisque haereticis occasionem praebuit calumniandi, quasi Ecclesia Romana, cui aliunde innumeras nouitates, et inuentiones humanas obiciunt, per hanc doctrinam de gratia Molinistica, etsi non adprobatam, toleratam tan en, satis aperte monstret, quantopere in suis dogmatibus inconstans et mutabilis sit, omni-que vento doctrinae nouae circumferri se sinat, dum doctrinam Augustinianam, sub qua omnes theologi erant labii vnus, et sermonum eorundem, in publicis hinc inde Scholis, Molinistica subrogata, abrogari permisit.

§. 342. Addit quidam e S. Dominicanorum familia non minus pietate quam doctrina insignis Theologus, quod haec Molinae doctrina; ni sedulo caueatur, ad laxiores de moribus opiniones, sub specioso probabilissimi titulo serpentes, experientia quotidiana teste, paulatim inclinet; quod Illi, qui hac doctrina fuerint inescati, dum semel gratiam Diuinam hominum arbitrio adcommodarunt, caetera quoque hominum placitis, atque desideriis, non utique semper innocuis, debeant adcommodare, et puluillos sub omni cubitu manus consuere; quod, dum liberi arbitrii, atque naturae vires in isto statu corruptionis tanopere extolluntur, hocipso Diuinae gratiae auxilia minuantur, dumque vano timore ducti hominibus eximere pusillanimitatem volunt, eos faciant plus aequo de se praesumentes; quod denique sequatur, prout etiam testatur experientia, hominum paganorum et gentilium vitas, facta, et virtutes morales tanto studio, apud iuuenes etiam, depraedicari, ut vera pietatis Christianae exempla fere penitus oblitterentur.

§. 343. Grauiissimas alias corruptelas e doctrina praecipue Molinistica exhibet, et querebundus describit Illustriss. DD. Petrus Ioannis Archiepiscopus Ultraiectinus in Belgio in egregia sua epistola Idibus Februarii anno 1758. ad Ss. D. Benedictum XIV. fel. recordat. data, quam pro hactenus dictorum vberiori confirmatione integram transcriberemus, nisi ea, quae hactenus diximus, ad scopum nobis propositum sufficere crederemus, qui certe alius non est, quam ut ingentes inter Doctrinam S. AVGVSTINI, et illam Ludouici Molinae antitheses commonstremus.

§. 344. Ut igitur omnia in Compendium redigamus, constat ex hucusque dictis *imo*, Doctrinam S. AVGVSTINI S. Scripturae, ac praepriis D. Paulo Apostolo concordissimam, vndequaue Orthodoxam, et quamvis captu difficilem, reuelatae tamen mysteriorum altitudini ex asse consentaneam esse. Constat *2do*, doctrinam S. AVGVSTINI statim, ut contra Pelagianos in lucem prodiit, nullatenus de nouitate (nisi haereticis) suspectam, sed veluti Authoritati diuinae, et Apostolicae maxime conformem, veluti antiquae rursus fidei, et auitae doctrinae Ecclesiasticae restauratricem, veluti ex antiquiorum Patrum, et communi fidelium traditione desumptam a Ss. Pontificibus receptam, laudatam et adprobatam fuisse. Constat *3tio*, doctrinam S. AVGVSTINI
de

de myfteriis Praedestinationis et gratiae vsque ad finem Saeculi decimi sexti communem fuisse Conciliorum omnium, Patrum, Doctorum, atque Scriptorum Ecclesiasticorum, Vniuersitatum Catholicarum, publicarumque Scholarum hac de materia docendi, tenendi, credendique normam et regulam, ita, vt illorum temporum theologia non immerito terra labii vnus, et sermonum eorundem adpellari potuerit. Constat 4to, etiam tunc, vbi Ludouicus Molina noua bella indixit antiquitati, et Ecclesiam ipsam hactenus cum Augustino in caligine versatam conatus est reformare, nihilofecius tamen S. AVGVSTINI doctrinam in suae soliditatis ac veritatis non minus, quam antiquitatis possessione per supremum Sedis Apostolicae iudicium stabilitam, et fidelibus omnibus commendatam fuisse.

§. 345. Econtra vero nuper primum e Cerebro priuati hominis natam Ludouici Molinae CONCORDIAM iure merito suspectam facit, quod S. Scripturae, Conciliorum, sanctorumque Patrum hac de materia sententias non in eo, quo illas hactenus vniuersalis explicauit Ecclesia, sed in sensu arbitrario praeconceptis suis Principiis adcommodato exponat; quod in S. Augustino, aliisque Patribus tum intra tum extra Synodus hac de re tractantibus non modo nullum suae causae inueniat Patrocinium, sed illos potius, vt ostensum est, de inaduertentiae caligine, de turbis in Ecclesia causatis, datoque haereticis scandalo accusare non vereatur; quod vixdum in orbem nata tanquam ab auita Ecclesiae doctrina recedens, et variis hincinde erroribus nimium adpropinquans a viris omni exceptione maioribus, ipsisque etiam summis Pontificibus tum ante tum post examen publicum desuper institutum iudicata fuerit; quod denique locorum theologicorum Authoritati Humanam rationem, Mysteriorum obscuritati facilitatem, et Ecclesiasticae Antiquitati substituens nouitatem, multorum pessimorum effectuum inde sequentium videatur esse faecunda parens.

His iam praemissis, et collatis inuicem utriusque doctrinae, tum AVGVSTINIANAE, tum MOLINISTICAE argumentis, nemo, vt opinamur, nobis vitio vertet, si vna cum Clemente VIII. pro doctrina S. Augustini, tanquam doctrina ipsiusmet Ecclesiae, ad quoduis, mortis etiam, periculum subeundum parati nihil optemus magis, quam vt illa in hac praesertim

Vniuersitate Iuuauienti, quemadmodum hucusque semper, ita quoque deinceps illibate retineatur et conseruetur; dum econtra, siquid in his pagellis aut scopo nostro, aut Ss. Pontificum decretis, aut proximorum honori disconueniens repertum fuerit, illud pro non scripto haberi, omnia vero S. Ecclesiae iudicio subiaccere ex animo cupimus, vt hac ratione.

I. O. G. D.

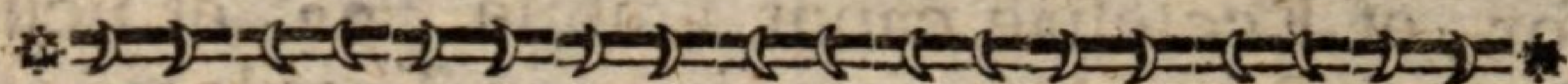

POST-

POSITIONES

EX

VNIVERSA THEOLOGIA.

EX LIBRO GENESIS.

Quales fuerint sex dies Creationis? et 2. arbor, tam vitae, quam Scientiae boni et mali? 3. an esus carnum ante diluvianis licitus, aut vsitatus? item 4. quale signum Caino positum? et 5. quomodo nomen Domini caeptum fuerit ab Enos inuocari? 6. vbinam Henoch defacto moretur? 7. an Iris ante Diluvium nunquam visa? 8. vndenam, et qualis olim fuerit, quandonam item, et quomodo mutata lingua Noemitica? 9. an Abraham, et Isaac peccauerint, vxores suas vocando Sorores? 10. quis fuerit finis primarius praeceptae circumcisionis? 11. an Abraham tres viros ad se venientes agnoverit? aut 12. existimarit, Deum humano placari sanguine? 13. qua ratione S. Augustinus demendacio Iacobi sit intelligendus? 14. cuiusnam Religionis fuerit Laban Iacobi focer? 15. an polygamia simultanea Ss. Patriarchis diuinitus permiffa fuerit?

EX ISAGOGES SCIENTIAE.

Inter principia S. Scientiae Mundo quoad substantiam Coaeuae, 2. primum sibi vindicat locum S. Scriptura, quae, 3. licet quoad singula puncta vel apices non sit inspirata, 4. integre tamen ad nos vsque peruenit; 5. cui parem obtinet Authoritatem Verbum Diuinum traditum, Ecclesiae necessarium; quae, 6. dum vtriusque iudex est, interpret, et custos, 7. non minus quoad membra inaequalis, 8. et visibilis, quam 9. in doctrina fidei et morum infallibilis, 10. atque indefectibilis esse debet. 11. Huius potestas et iurisdictio Hierarchica, 12. ab aliis Regiminum formis plurimum diuersa, 13. et illius Pastoribus immediate a Christo concessa, 14. ad actus tamen pure internos directe se non extendit. 15. Episcopi Oecumenice congregati quoad QQ. iuris et fac-

ti dogmatici iudicant infallibiliter, 16. etsi a Romano Pontifice conuocari semper non debeant; unde 17. Concilium Pisanum de Anno 1409. inter legitima numeramus. 18. sicut vnanimis Ss. Patrum, 19. atque Doctorum Ecclesiasticorum consensus, 20. ita quoque Pontificis e Cathedra loquentis Authoritas inuictum est Veritatis Catholicae argumentum, utpote 21. qui legitimus est S. Petri successor, et Ecclesiae caput visibile. 22. et sicut Historiae, praeprimis Ecclesiasticae, vsus maximae in Theologia est utilitatis, ita 23. nec Ius vtrumque, nec 24. Ius naturae sanum, nec 25. Philosophiae limatae dictamen Theologo est negligendum.

PRO THEOLOGIA SPECVLATRICE.

1. Inter Diuinas Perfectiones, quarum radix metaphysica est conceptus Entis a Se, 2. non aliam nisi virtuales Thomisticam admittimus. 3. Salua prorsus hominis libertate, 4. Deus praescit in suis decretis praedestinantibus, quos elegit secundum propositum voluntatis suae, quae 5. Omnes nihilominus homines vult saluos fieri; vnde 6. Praedestinatio tam ad gratiam, quam 7. ad gloriam nulla hominis merita, 8. Reprobatio vero negatiua solum peccatum praesubponit originale. 9. Deum nemo mortalium vidit vnquam intuitiue, 10. vident autem animae beatae ante diem iudicii. 11. Particulae: Consubstantialis, et: Filioque, recte addebantur Symbolo Apostolorum, uti et 12. Symbolum: quicumque, S. Athanasio recte adiudicatur. 13. Primum Angelorum, Hominumque peccatum fuit Superbia, quod 14. excepta B. Virgine, in omnes Adae posteros per viam generationis carnalis transfusum, 15. nonnisi rigorosa incarnati Verbi satisfactione deletum fuit; quae 16. Incarnatio ex Prophetia Iacobi clare demonstrata, vi modernae Prouidentiae 17. non contigisset, si Adam non peccasset. 18. Effectus Incarnationis sunt gratiae ab intrinseco efficaces, et 19. sufficientes omnibus praeparatae, 20. nec non gratia habitualis per inhabitantem in nobis Spiritum S. sanctificans.

IN THEOLOGIA PRACTICA.

1. Nec Deus Legis naturalis Author, nec 2. prima Legis Principia diu, ac inuincibiliter ignorari possunt. 3. Lex Mosaiica per Angelos promulgata, 4. in morte Christi mortua, 5. non tamen sta-

statim facta fuit mortifera. 6. Christus non modo consilia, sed et leges dedit 7. obseruatiu possibiles, ac vere obligantes; 8. talesque etiam ferendi potestatem concessit Ecclesiae, independenter 9. a Laica potestate; cui tamen 10. et legitimam bonorum temporalium possessionem, et 11. immunitatem realem in acceptis refert Ecclesia; quin tamen 12. suis Clericis bonorum superfluatorum permittat, aut 13. rerum vnico vsu consumptibilium Dominium affectet. 14. Iudex non potest innocentem damnare, qui publice probatur nocens, nec 15. Possessor bonae fidei ad fructus virtualiter extantes restituere tenetur. 16. Septem, quae profitemur, Ecclesiae Sacramenta, 17. quorum quidem materias, non item 18. omnium formas Christus in specie determinauit, 19. ex opere operato causant gratiam, nec 20. in ministro fidem aut probitatem ad valorem requirunt. 21. Nec fuit, nec valeret etiam, Baptismus in solo Christi nomine collatus. 22. Christus Eucharistiam tanquam verum N. L. Sacrificium 23. probabilius in Azymo consecrauit. 24. Sicut Poenitentia sine amore saltem initiali, ita etiam 25. Confirmatio, 26. et Ordo sine manuum impositione non valet. 27. Matrimonii, quod non in sola consistit animorum coniunctione, vinculum 28. per Libellum repudii non fuit diremtum, 29. nec per alterutrius coniugis adulterium dirimitur. 30. In Sponsalitiis non minus, quam causis Matrimonialibus iam ex antiquo, et merito iudicauit Ecclesia.

AD HISTORIAM ECCLES.

1. Nec Victor I. Episcopus Asiae, 2. nec Stephanus I. Africanos vnquam excommunicauit, neque 3. Leo III. Carolum M. propria coronauit Authoritate. 4. Licet Synodus Hadrianaea tam parum, quam 5. Concessio Leonis VIII, et 6. Constantiniana donatio vnquam extiterint, 7. Ius tamen Regium a Carolo M. vsque ad Saeculum vndecimum inculpabiliter in Ecclesias exercebatur. 8. Sicut Liberium ab Ariana, et 9. Honorium Papas a Monothelitica, ita 10. Godeschalcum monachum ab haeresi praedestinatiana vindicamus.

Domus S.S. Adelhaidis & Caietani.

Gutrath, Rupert,

Theoremata dogmatico-polemica de doctrinae Augustinianae et Molinisticae
antithesi

Salisburgum 1772

4 Diss. 3238,4

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10959069-4

VD18 1506865X-001